

İSMAİL ZENGİN

KARANLIĞI DELEN İRÂDE

Bir Eğilimcinin Azim ve Vefa Öyküsü

HATIRAT

KARANLIĞI DELEN İRADE

İSMAİL ZENGİN

YAZAR: İSMAİL ZENGİN

RESİMLEYEN: İSMAİL ZENGİN

KAPAK TASARIM : İSMAİL ZENGİN

Bu kitap 2026 yılı yazılmıştır

Bu kitap;

Geçmişin tütün kokan odalarında, zorlu dağ yollarında ve büyük imkansızlıklar içinde saklı kalan o mukaddes azmin, bugün hayat ağacımı göğe yükselten koca çınarlarına ve yarınılardaki en güzel çiçeklerine...

Ömrümün en çetin yollarını adımlarıyla güzelleştiren, tütün depolarını ve samanlıkları sevgisiyle bana cennet kılan, bu zorlu hayattaki en büyük şahidim, sırdaşım ve can yoldaşım, ***sevgili eşim Suna'ya...***

Yokluğun ve namlu gölgelerinin altından geçerken helal lokmayla büyüttüğümüz, anne ve babalarının sırtındaki o tütün küfelerinin kokusunu bir an bile unutmadan gururla yetişen, her bir ne fesleriyle bana bu dünyada sarsılmaz birer baba dağ ve ***kalkan olan aslan oğullarım; Teoman ve Özgür'e...***

Köklerimizin geleceğe uzanmasına vesile olan, ***torunlarımı dünyaya getiren ve şefkatle büyüten kıymetli annelerine...***

Ve bu onurlu geçmişı yarınlara gururla taşıyacak olan, ***gözbebeğim, canım Torunlarıma ithaf olunur.***

Sizler; bu topraklarda dökülen hiçbir damla alın terinin, iğne iplikle dikilen hiçbir derme çatma defter yaprağının zayi olmadığına yaşayan en kutsal, en güzel kanıtlarısınız.

Soyadımızı ve bu onurlu geçmişı yarınlara gururla taşıırken, yolunuz her daim ilmin, vefanın ve dürüstlüğün ışığıyla aydınlansın.

İsmail ZENGİN (MIHÇI) 2026

İÇİNDEKİLER	
ÖNSÖZ	8-12
1. BÖLÜM: AĞASAR'DA BİR ÇOCUKLUK HİKAYESİ: BACADAN GELEN UMUT	13
GİRİŞ	13
ANNEM VE BABAMIN TANIŞMASI VE EVLİLİĞİ	14
AĞASAR'DA BİR ÇOCUKLUK: BİR SİĞINTI HİKAYESİ	15
KAR ALTINDA BİR YUVA: ÇOCUKLUK HATIRALARIM	16
2. BÖLÜM: İĞNE İPLİKLE DİKİLEN GELECEK	18
İLKOKUL YILLARIM VE BİR BAŞARI HİKAYESİ	18
KETİMLİK TEN VATAAŞLIĞA: BİR İLKOKUL ANISI	19
KADIRGA'NIN KÜÇÜK BAŞ ÇOBANI	20
ÇOCUKLUK DOSTUM EŞREF'İN FECİ ÖLÜMÜ	22
ZİGANA'YA UZANAN UMUT: BİR OKUMA SEVDASI	24
GÜMÜŞHANE'DE OKUMA HAYALİM	25
GÜMÜŞHANE'DE OKUMA HAYALİ ZİGANA'DA HÜZÜNLÜ VEDA	26
3. BÖLÜM: İNEKLERİN KUYRUĞUNDA AŞILAN KARANLIK	28
ZAMANA KARŞI BİR OKUMA KAVGASI	28
ZİFİRİ KARANLIKTA BİR İNEĞİN KUYRUĞUNA TUTUNAN UMUT	30
UMUT KAPISI: MURAT AMCA	31
ZAMANA KARŞI KAYIT TELAŞI VE MUTLU SON	32
GELECEĞE ARALANAN KAPI: TONYA ORTAOKULU	33
ZAMANIN DURDUĞU AN: 15 LİRANIN KUTSAL YOLCULUĞU	34
ALACA YAYLASI'NDA HAYAL KIRIKLIĞI: BİR ODUN İŞÇİLİĞİ ANISI	35
4. BÖLÜM: BEŞİKDÜZÜ'NDE BİR İFTİHAR ABİDESİ	37

BEŞİKDÜZÜ ORTAOKULU'NDA İLK GÜNLERİM	37
BEŞİKDÜZÜ'NDE BİR BAŞARI HİKAYESİ: 2-C'NİN GURURU 919 İSMAIL MIHÇI	38
BİR KİMLİK YOLCULUĞU: BEŞİKDÜZÜ'NDEN TORUL'A	40
ŞİHKIRANI'NDA UNUTULMAZ BİR YAZ: KATİP őADI İLE BİR GECE	41
VEFA HALKASI: BİR MEKTUPLA DEĞİŞEN HAYAT	43
5.BÖLÜM: TRABZON LİSESİ KAPISINDAKİ ÇIRPINIőTAN OKUL BİRİNCİLİĞİNE	46
TRABZON LİSESİ KAPISINDA BİR DÖNÜM NOKTASI	46
GELECEĞİN PEşİNDE: YAYLADAN OKUL SIRASINA	47
CİLİZ BİR UMUT VE şAşIRTICI BİR KARşILAşMA	49
TRABZON ERKEK İLKÖĞRETMEN OKULU: BİR BAŞARI VE BİR ENGEL	51
İKİ KİMLİK, TEK BİRİNCİLİK	52
6. BÖLÜM: TRABZON ERKEK İLKÖĞRETMEN OKULU ÖĞRENCİLİK ANILARIM	54
AKADEMİK KADRO VE ÖĞRETMEN OKULUNDAKİ İLK GÜNLERİM	54
UNUTULMAZ ÖĞRETMENLER VE ANILARIM	56
MUSTAFA BEşGEN İLE İLK KARşILAşMA VE RESİM DERSLERİ	57
BİR ÖDEVİN GÖLGESİNDEKİ İLK YANILGIM	58
BİR POLİőİN VİCDANI, BİR ÖĞRETMENİN TOKADI	60
CEBİR HOCASINDAN HAYAT DERSİ: "O KIZDAN SANA YAR OLMAZ"	61
ZİRVEDEKİ FIRSAT, CEPTEKİ YOKLUK	62
MAÇKA VADİSİ'NDE İLK DERS, İLK HEYECAN	63
7. BÖLÜM: ÖĞRETMENLİK YOLUNDA ÇETİN DURAKLAR: EMEK VE HAYALLER	65
TRABZON LİMANI'NDA KÖMÜR KARASI GÜNLER	65

ANNEANNEMİN TARLASI VE BİTMEYEN BORÇ	66
SAMSUN YOLCULUĞU VE BİR HAYAL KIRIKLIĞI	66
BABAMA ZİYARETİM VE ONUR KIRICI SONUCU	67
YUSUF ZENGİN İLE GÖRÜŞMEK ÜZERE BABAMIN KÖYÜNE GİDİYORUM	68
BİÇARE YİNE BABAMA GİDİYORUM!	70
8. BÖLÜM: DİPLOMADAN KÜRSÜYE: İLK ÜÇ YILLIK ÖĞRETMENLİK HİKAYEM	73
30 HAZİRAN 1970: DİPLOMADAN KURAYA	73
BİLİNMEZE DOĞRU İLK ADIM: İSTİKAMET TAŞTEPE	74
TAŞTEPE'DEN SÖĞÜTLÜ'YE: BİR TAYİN HİKAYESİ	76
SARP DAĞLARDAN KURTULUŞ FORMÜLÜ: TEK CÜMLE, YENİ BİR HAYAT	77
MAÇKA YOLUNDA BİR YAŞAM SINAVI	79
SÖĞÜTLÜ KÖYÜ'NDE İKİNCİ YIL: ZORLUKLAR VE UMUTLAR	81
CEHENNEME DOLMUŞ VAR!	82
ZİGANA'NIN DUMANLI TEPELERİNDE YIKILAN HAYALLER	83
ANKARA SOKAKLARINDA BİR UMUT, RİZE'DE SATILAN ZAMAN	86
RİZE'DE BİR KIYI OKULU: LOJMANDAKİ KORKULU GECELER	87
KADERİN DURAKLARI: RİZE'DEN BAFRA'YA BİR YAŞAM DÖNÜMÜ	89
BİR PUDRA KUTUSU, BİR ÖMÜRLÜK DOSTLUK	90
TEYZELERİMİN PLANI TIKIR TIKIR İŞLİYORDU	90
9. BÖLÜM: SAMSUN'A UZANAN İNCE BİR YOL	92
KAVUŞMA YOLU: RİZE'DEN SAMSUN'A BİR TAYİN HİKAYESİ	92
KORKUNUN GÖLGESİNDEN HUZURUN KUCAĞINA	94
NEBİYAN DAĞI'NDA BİR KUMARHANE BASKINI	95

FAİZCİNİN KARŞISINDA BİR DİK DURUŞ	97
HASAN ABİ’NİN DÜĞÜN HEDİYESİ: ÜÇ KAMYON ODUN	98
ADET YERİNE GELSİN DİYE BALAY: İSTANBUL’DA BİR KAÇ GÜN	99
BİR ÖĞRETMENİN EN BÜYÜK DERSİ: DÜRÜSTLÜK	99
10. BÖLÜM: SAMSUN’DA ÖĞRETMENLİKTEN EMEKLİLİĞE GİDEN YOL	101
SAMSUN’DA ‘HEYET’ MESAİSİ: BİR TAYİN HİKAYESİ	102
PLAN VE HAZIRLIK	102
HASTANEDE 21 GÜN	103
AZİZ’İN BÜYÜK SORUSU	103
SUNA’NIN SADAKATİ: CEBİMİZDE UMUT	103
KÜÇÜCÜK BİR EV, KOCAMAN BİR DÜNYA: TEOMAN	103
DİMYAT’A PİRİNCE GİDERKEN: BİR TAYİN HİKAYESİ	104
DÜŞÜNMEDEN ADIM ATAN, TEZ YANILIR	106
KÖSELİ KÖYÜNDE ER ÖĞRETMEN OLARAK ASKERLİK ANILARIM	107
ASKER KAÇAĞI ŞOKU: ÇİFT KİMLİK BİLMECESİ	107
TÜTÜNLER, KÜFELER VE BİR MOTOSİKLET HİKAYESİ	108
SON VİRAJ: KARAKÖY HARASI’NDA ŞANSIN KAZANDIĞI GÜN	111
BİR KÖSELİ HİKAYESİ: ÇATLAKLARDAN TARLALARA UZANAN ÇİLE	102
BUZLU DONDURMADAN SICAK SİMİDE: TEOMAN’IN YAŞAM DİRENİŞİ	114
ATEŞ ÇEMBERİNDE ÖĞRETMENLİK: BAFRA’DA DİRENİŞ VE SİĞİNAKLAR	116
ÖZGÜR’ÜN DÜNYAYA GELİŞİ	118
1978: BAFRA’DA İDEOLOJİK KUTUPLAŞMANIN SOKAĞA İNDİĞİ YIL	119

KÖSELİ KÖYÜ İLKOKULU'NDA MÜDÜRLÜK MÜCADELESİ	119
KÖSELİ KÖYÜ İLKOKULU'NDA HEBA OLAN BİR MİLYONLUK ÖDENEK	119
BİR PAZAR GÜNÜ ENGİZ'DEN: KÖSELİ KÖYÜ'NE KAÇIŞ	121
KUMCAĞIZ'DA BİR ARSA HİKAYESİ: ÇALILAR VE HAYALLER	122
KÖSELİ KÖYÜ İLKOKULU LOJMANINA TAŞINIYORUZ	123
KAOSUN GÖLGESİNDE 12 EYLÜL 1980 SABAHİ VE SONRASI	125
12 EYLÜL KÖSELİ KÖYÜ ANILARI: MÜFETTİŞ, İHBAR VE GERÇEKLER	127
TOPRAĞIN TESELLİSİ	129
ÖZGÜR'ÜN SAKLAMBAÇ OYUNU	129
İPTAL EDİLEMİYEN TAYİN	130
100. YIL OKUMU-YAZMA SEFERBERLİĞİNDE BİR OKUL MÜDÜRÜ	132
1982 GÜZ DÖNEMİ: BEKLENMEDİK BİR TELAŞ VE TESELLİ	133
KÖYDEKİ İKİNCİ SÜRPRİZ	134
SABREDEN DERVİŞ MURADINA ERMİŞ	134
İLKOKUL ÖĞRETMENİM MÜFETTİŞ OLARAK TEFTİŞİME GELİYOR	136
1983 KÖSELİ'DE ÖĞRETMENLİĞİMİN SON YILI	136
BİR KÜMENİN ELEMANLARI: KÖSELİ'NİN İLK MATEMATİK DERSLERİ	138
11. BÖLÜM: SAMSUN KARADENİZ İLKOKULU ÖĞRETMENLİK ANILARIM	140
KARADENİZ İLKOKULUNDA İLK YILIM	140
ÖZGÜR VE TEOMAN SÜNNETİ	141

EĞİTİM YOLUNDA BİR DAYANIŞMASI: ERİM VE PINAR'IN OKUL YILLARI	142
İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM UYGULAMASI	144
MELİHA ABLANIN YANIKLARINDAN MUCİZEVİ KURTULUŞU	147
12. BÖLÜM : ÖZGÜR VE TEOMAN'IN HAYAT MÜCADELESİ : BİR BABANIN GURUR TABLOSU	150
ÖZGÜR VE TEOMAN'DAN BİRKAÇ İLK VE ORTAOKUL ANISI	150
LİSE YILLARI: YENİ SİSTEMLER VE SINAV KAYGILARI	151
ÜNİVERSİTE SINAVLARI VE GEÇİLMİYEN GECELER	153
ÖZGÜR'ÜN ANKARA MACERASI VE ÜNİVERSİTE YILLARI	154
VATAN BORCU: BALIKESİR'DEN DOĞUBAYAZIT'A	157
TEOMAN'IN İŞ HAYATI VE KOÇ HOLDİNG'E UZANAN BAŞARISI	158
TEOMAN'IN ERKEN EMEKLİLİĞİ VE SAHADAKİ BİLGELİĞİ	159
TEKKEKÖY'DEN ÖZBEKİSTAN'A: ÖZGÜR'ÜN YÜKSELEN ESERLERİ	160
BAŞARIYI VİCDANLA TAÇLANDIRAN OĞULLARIMA BABA MEKTUBU	162
13. BÖLÜM : SAMSUN'DA İDEALİST BİR ÖĞRETMENİN HATIRALARI	165
KARADENİZ İLKOKULUNDA MEZUN ETTİĞİM SON BEŞİNCİ SINIF	165
EĞİTİM-İŞ'TEN SINIFA UZANAN KÖPRÜ	166
SAMSUN'DA İLK KIVILCIM VE 12 İNANÇLI İNSAN	167
OMUZ OMUZA BİR EYLEM VE DOKTORLARIN DAYANIŞMASI	167
İDEALLERİN PEŞİNDE: AR DERSHANESİ YILLARI	169

YOL AYRIMLARI: FEN VE KAVRAM DERSHANESİ SÜREÇLERİ	171
ZİRVE VE DEVRİM: ZENGİNTEST DÖNEMİ	173
GELECEĞİN DANIŞTAY BAŞSAVCISI CEVDET ERKAN İLE İLTİTANİŞMAMIZ	174
FİLLER TEPIŞTİ, ÇİMENLER EZİLDİ: BİR ESNAFIN ONUR MÜCADELEİ	177
14. BÖLÜM: DAĞ BAŞINDAKİ ÇOBAN ATEŞİNDEN İLİM IŞIĞINA : BİR VEFA YOLCULUĞU	179
OKULUN RUHU ÖĞRETMENDİR	180
AŞÇI VE MUTFAK DENGESİ	181
TEORİ İLE SINIF GERÇEKİĞİ ARASINDAKİ UÇURUM	181
BİLGİ ÇAĞINDA ÖĞRENMEYİ ÖĞRENMEK	182
GELECEĞE HAZIR ÖĞRETMEN VE BİR ADANMIŞLIK HİKAYESİ	182
DÜNYAYI BEŞİĞİ SALLAYAN EL YÖNETİR: İLK ALTI YILIN GÜCÜ	183
EĞİTİMDE ÖĞRETMENLİK VE EBEVEYNLİKTE BİR "İZ" BIRAKMAK...	185
KARANLIĞIN SONUNDA YÜKSELEN İKİ KOCA DAĞ	186
ŞÜKRAN VE VEFA BORCU	188

ÖNSÖZ

Hayat; biz henüz bu dünyaya ilk çığlığımızı bırakmadan çok önce, hiç tanımadığımız kalplerin özlemleriyle, sevinçleriyle ve gözyaşlarıyla ilmek ilmek dokunmuş gizemli, derin bir sinedir.

Ben henüz bu alemde yokken, sarp dağların gölgesinde yürüyen o meçhul ve yabancı adımlar, aslında bugün benim basacağım yolları, geçeceğim köprüleri hazırlıyormuş.

Elinizde tuttuğunuz bu kitap; o uzak geçmişten ruhuma sızan ışığın, kalbimin loş koridorlarında yankılanan o ilk çocuksu fısıltıların ve o fısıltıların ruhumda bıraktığı silinmez izlerin naif, minnet dolu bir dökümüdür.

Benim hikayem; Trabzon'un Şalpazarı ilçesine bağlı Gökçeköy ile Gümüşhane'nin Torul ilçesindeki Atalar köyü arasında, kaderin ilmek ilmek işlediği o yüksek, sisli ve sarp dağların kournunda başladı.

Anam Hanife, Şalpazarı'nın o dik ve dumanlı yamaçlarından; babam Genççağa ise Torul'un geçit vermez sarp kayalıklarındandı.

Henüz bir yaşındayken, felek anamı bu dünyadan ansızın koparıp aldığında, hayata yetimliğin, yoksulluğın ve hep bir yerlere sığınarak yaşımanın o buz gibi, titrek nefesiyle adım atmıştım.

Babamın beni bir yıllığına geri almak şartıyla emanet ettiği Cennet mekan anneannem, beni sırtına sımsıkı sarıp o dondurucu sisli dağları aşarak Gökçeköy'e getirdiğinde, o sarp coğrafyanın kucağında yapayalnız, iki can kalmıştık.

Çocukluğum; bir akraba evinden diğerine mekik dokuyarak, bazen bir köşede sessiz bir gölge gibi büzülerek, bazen de bir ocağın başında tüten o mis kokulu mısır unu çorbasının sıcaklığına sığınarak geçti.

Akrabaların el birliğiyle bize bağışladığı, üzeri hartama kaplı o derme çatma dört duvar evde, anneannem ve onun gözü gibi baktığı birkaç inekle koyun koyuna, aynı çatının altında ısınmaya çalıştık.

Hiç unutamam; bir kış, köyü yeryüzünden silecek kadar amansız, beyaz bir afet gibi kmşt kar. n kapıyı tamamen yutan karlar yüzünden günlerce mahsur kaldığımızda, bizi kurtarmaya gelen Hüseyin amcanın çatıya çıkıp karları kremesi ve o duman tüten bacadan içeri bir Hızır gibi szlerek yanımıza inişi, çocukluk hafızamın en sıcak mucizesidir.

Beş altı yaşlarımda, anneannemin titreyen elleriyle beni yazdırdığı o köy camisinin yanındaki Kur'an kursunda, "Yakuboğlu" lakaplı o heybetli ve saygın hocamızın beni caminin tam ortasına tek başıma oturtup saatlerce makamla, sesli Kur'an okutması ise ruhumun bu hayattaki ilk olgunluk, ilk duruş provasıdır.

İçimdeki okuma arzusu içten içe büyüyüp devasa bir yangına dönüştüğünde, önümde ne yazacak bir defterim vardı ne de tutacak bir kalemim...

Gökçeköy İlkokulu'na adım attığım o ilk gün, beşinci sınıftaki Naci Bayraktar ağabeyimizin öğretmenden izin alarak sınıf arkadaşlarının defterlerinin ortasından tek tek kopardığı o beyaz yaprakları, evde gaz lambasının ışığında anneannemin iğne iplikle dikerek bana ilk defterimi yapışını bugün bile gözyaşlarıyla hatırlarım.

O derme çatma, dikişli sayfaların vefası; beni önce Beşikdüzü Ortaokulu sınıf birinciliğine, ardından da Trabzon Erkek İlköğretmen Okulu yatılı sınav birinciliğine kadar taşıdı.

Ancak o kutsal öğretmenlik unvanını göğsüme takmak hiç de kolay olmadı.

Parmaklarım nasır tutana, ellerim kanayana kadar Trabzon Limanı'nda amelelik yaptım; kara lastik fabrikalarının o nefes kesen, kızgın kazan dairelerine simsiyah kömürleri kürekledim. Okul harçlığını, geleceğimi o alevlerin içinden adeta söküp aldım.

Takvimler 30 Haziran 1970'i gösterdiğinde elime aldığım o diploma; sadece benim değil, Şıhkıranı'nda şapkasını ters çevirip kahvehanedeki masalardan para toplayan Kösedik Köyü'nde gözü gibi baktığı biricik ineğini gözünü kırpmadan iki bin liraya satan Asiye ninelerin o asil, o helal yüreklerinin zaferiydi.

Öğretmenlik yıllarım, hayatın beni en ağır, en acımasız çarklarında döndürdüğü bir başka imtihan sahnesi oldu.

Borçlarımı ödeyebilmek için ek iş ararken gittiğim Artvin Murgul Bakır İşletmeleri'nde, **"Cehenneme dolmuş var!"** tabelasının hemen yanı başında yüksek voltajlı elektrik kablosuna basıp ölümün soğuk nefesini ensemden hissettiğimde, çamurların içinde can havliyle kendi elimi ısırp hala yaşadığımı, hala nefes aldığımı anladığım o dehşet anını hiç unutmadım.

Rize sokaklarında cebimde tek bir kuruş kalmadığında, gururumdan ve öğretmenlik vakarından ötürü kimseye açlığını dökemeyip, yıllarca bana zamanı cömertçe sunan kol saatimi sadece bir kap sıcak yemek uğruna yedi buçuk liraya bir eskiciye elden çıkardığım o çaresiz, o boynu bükük günler de bu hatıratın sessiz satırları arasında gizlidir.

Hayat bana en büyük ödülünü, en derin huzurunu, Bafra'da bir köy minibüsünün ön koltuğunda kaderimin kesiştiği ve ömrümün en güzel, en vefakar şahidi olan can yoldaşım, meslektaşım Suna Hanım'la verdi. Biz Köseli Köyü'nde, bir bölümü tütün deposu olan ve köylünün **"samanlık"** dediği o mütevazı evde iki gönlü bir edip yuvamızı seyran eyledik.

Türkiye'nin ideolojik olarak paramparça bölündüğü, Bafra'da can dostlarımın, meslektaşlarımın kahvehanelerde haince katledildiğı o kanlı terör yıllarında, kör kurşunlar can parçamız çocukları vurmasın diye geceleri köy lojmanımızın pencerelerine yatakları, döşekleri üst üste yığarak korkuyla sabaha ulaşırdık.

Tam sekiz ay boyunca can güvenliğimiz yüzünden ilçeye ayak basamazken, o yiğit kadın evimizin hem sarsılmaz direğı hem de şefkatli koruyucusu oldu.

İşte elinizde tuttuğunuz bu hatırat; yokluğun, yetimliğin, yoksulluğun ve namlu gölgelerinin altından geçerek aslan gibi iki mühendis evlat yetiştiren bir anne ile babanın ömür boyu taşıyacağı onur vesikasıdır.

Bizim sırtımızda taşıdığımız o tütün küfelerinin kokusunu, okul bahçelerinde bir köşede helva ekmek yiyerek biriktirilen o kutsal azmin ne demek olduğunu bilerek, o ruhla büyüyen oğullarım Teoman ve Özgür, bugün Türkiye'nin en büyük holdinglerinde üst düzey yönetici olarak göğsümüzü kabartıyorsa, bu, dökülen hiçbir damla alın terinin zayıf olmadığını en büyük, en gururlu kanıtıdır.

Onları ilk kez kucağıma aldığımda, o minicik nefeslerini göğsümde hissettiğim an, çocukluğumdan beri arkamda eksikliğini hissettiğim o sarsılmaz "baba dağının" yerine geçerek bana bu hayatta en büyük kalkan, en büyük güç olmuşlardı.

Şimdilerde Bafra, Rize ve Samsun merkezdeki otuz yıllık aktif eğitim neferliğimin, sendikacılık mücadelelerimin ve ardından gelen yirmi yıllık dershaneçilik yıllarımın o tatlı yorgunluğunu, can yoldaşım Suna'mla birlikte Samsun'da emekliliğin huzurlu kollarına bırakarak atıyorum.

Ancak içimdeki o çocuklara ışık olma, o karanlığı bilgiyle delme yangını hâlâ ilk günkü gibi taptaze, hala kor gibi sıcak...

Bugün yetmişini aşmış ak sağlı bir  ınar olarak, şahsi blogumdan tüm tecrübelerimi ve eğitim araştırmalarımı dünyayla şifresiz, tamamen ücretsiz paylaşıyorsam, bu bana çocukken uzatılan o ilk boş yaprak sayfanın, o çocukların, o güzel insanların vefa borcunu ödeme gayretidir.

Bu kitap; parmakları nasır tutana kadar ormanda çalışan, zifiri karanlıkt  kurtlardan korunmak için bir ineğin kuyruğuna tutunarak o yoğun sisten sağ çıkan, ama kalbindeki okuma yangınını hiçbir imkansızlığın s nd remediği bir azmin, bir adanmışlığın hikayesidir.

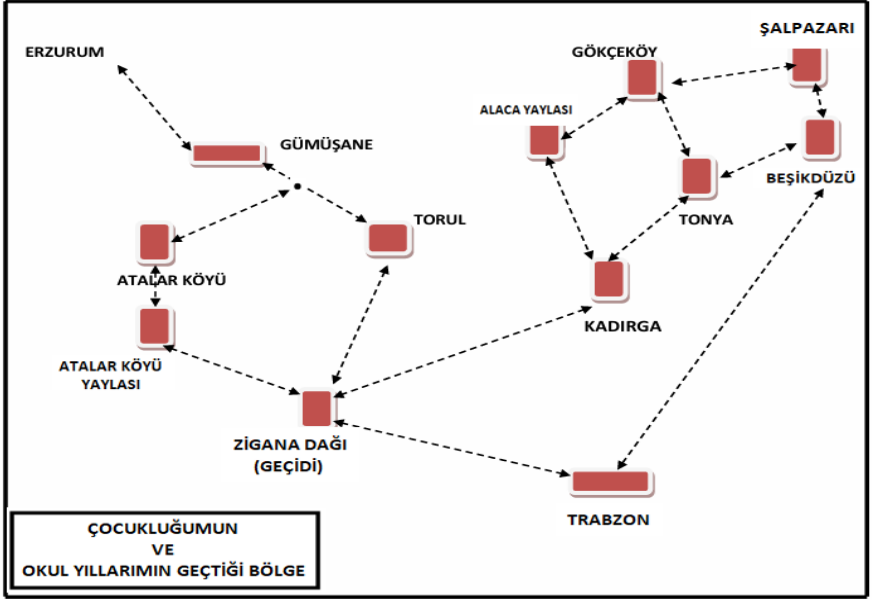
Bilirim ve inanırım ki; bir çocuğun defterine sevgiyle, ümitle koparıp verilen tek bir yaprak sayfa, gün gelir koca bir hayatı ve o hayatın dokunduğu tüm gelecek nesilleri baştan aşağı aydınlatmaya yeter.

İsmail ZENGİN (MIHÇI)

Emekli Eğitimci / Araştırmacı

1. BÖLÜM

AĞASAR'DA BİR ÇOCUKLUK HİKAYESİ BACADAN GELEN UMUT

GİRİŞ

Adım İsmail Zengin. 1949 yılında, Gümüşhane'nin Torul ilçesine bağlı Atalar (Zimera) köyünde dünyaya geldim. Nüfus kaydındaki soyadımın 'Mihçî', doğum yerimin ise 'Vakfikebir' olarak görünmesinin hikayesini ilerleyen bölümlerde detaylarıyla anlatacağım. Annem Hanife, Trabzon'un Şalpazarı ilçesine bağlı Gökçeköy'den; babam Genççağa ise Gümüşhane'nin Torul ilçesindeki Atalar köyündendir. Onların tanışmalarına ve bir yuva kurmalarına vesile olan kişi ise anneannemdir. Anneannemin hayat hikayesi oldukça etkileyicidir: İlk evliliğini Şalpazarı'nın Geyikli köyünden biriyle yapmış ve bu evlilikten Emine adında bir kızı dünyaya gelmiş.

Ancak eşı askere gittikten sonra bir daha geri dönmeyince, kızı Emine'yi de yanına alarak baba ocağına, 'Yuvalluğu' lakabıyla bilinen kardeşı Mehmet'in yanına dönmüş.

Uzun yılların ardından teyzem Emine, Dere köyünden Memiş Bey ile evlenmiş. Hayatımda çok özel bir yere sahip olan Emine teyzemi her zaman sevgiyle anarım.

Anneannem, daha sonra aynı köyde yaşadığı akrabası Salih dedemle ikinci evliliğini gerçekleştirmiş. Bu evlilikten annem Hanife dünyaya gelmiş; ancak annem henüz çok küçükken bu evlilik sona ermiş. Anneannem, tıpkı ilk evliliğinde olduğu gibi yine kızıyla birlikte baba evine sığınmış. Bu arada Salih dedemin diğer çocukları, yani dayılarım ve teyzelerim, halen Bafra'nın Kösedik köyünde yaşamlarını sürdürmektedirler. Annem de o baba ocağında büyüyüp genç kız olduktan sonra babamla hayatını birleştirmiş.

ANNEM VE BABAMIN TANIŞMASI VE EVLİLİĞİ

Vaktiyle Torul'un Atalar Köyü'nden Ali ve Murat (Falcıoğlu) isminde iki kardeş, Şalpazarı'nın Gökçeköy'ünden arazi satın alarak oraya yerleşirler. Ancak ne gurbet ne de yeni düzen, Torul'daki köyleriyle bağlarını koparmaya yetmez; orada hala tüten bir ocakları, koştukları yaylaları vardır.

Hayat; biz daha doğmadan çok önce, hiç tanımadığımız insanların adımlarıyla örülen gizemli bir ağdır.

Bu iki kardeşin Torul'da, eşı vefat etmiş bir akrabaları bulunmaktadır. Falcıoğlu kardeşler, bir hayra vesile olmak isteyerek bu akrabaları ile anneannemi evlendirmeye niyetlenirler. Durumu anneannemin erkek kardeşı Mehmet'e açarlar. İki tarafın da rızası alınınca bu evlilik gerçekleşir.

O yıllarda annem artık yetişkin bir genç kızdır. Anneannem, anne mi de yanına alarak gelin gider Torul'a.

Babam da aynı köylüdür; kader ağlarını örer ve çok geçmeden annemle babam dünya evine girerler. Bu evlilikten ben dünyaya gelirim. Ancak felek, mutluluğumuzu uzun tutmaz; ben henüz bir yaşındayken annem hayata gözlerini yumar. Acı, acıyı kovalar. Annemin vefatının üzerinden çok geçmeden, anneannem Torul'daki eşini de kaybeder. Kısa bir zaman dilimine hem evlat hem de eş acısı sığdıran anneannem için artık baba ocağına, Şalpazarı'na dönmekten başka yol kalmaz.

Ancak ortada düğümlemiş büyük bir mesele vardır: Torunu İsmail, yani ben, kime emanet edileceğim?

Anneannem beni yanından ayırmak istemez, "götüreceğim" der; babam ise "evladımı vermem" diyerek direnir. Sonunda köyün ileri gelenleri araya girer, orta yol bulunur. Babamı, "bir yıl sonra geri getirmek" şartıyla ikna ederler. Böylece ben, anneannemin kucığında, sonu belirsiz bir ayrılıkla yeni bir hayata doğru yola çıkarım.

AĞASAR'DA BİR ÇOCUKLUK: BİR SİĞİNTİ HİKAYESİ

Anneannemin beni yanına alıp memleketi Şalpazarı'nın Gökçe Köyü'ne dönmesiyle, Ağasar bölgesindeki yaşam serüvenimiz başlamış oldu. Anneannemin baba ocağı olan bu köyde, kardeşi Mehmet Dayım(annemin dayısı olduğu için ben de dayı dedim)ayrıca da vefat etmiş üç kız kardeşinden kalan kalabalık bir akraba topluluğu bulunuyordu. Tüm bu sülalenin bir arada yaşadığı yere "Yuvalluğu Mahallesi" derlerdi. Mehmet Dayımın iki eşinden olma on bir çocuğu, anneannemin vefat eden kız kardeşlerin her birinden beşer altışar evladı vardı.

Torul'dan Gökçe Köy'e geldiğimiz o ilk günlerde kimin yanında kaldığımızı hatırlamasam da zihnimdeki ilk belirgin anı Bekir Amca'nın evine aittir. Bekir Amca, anneannemin büyük ablası Asiye'nin küçük oğluydu. Bir gün hastalandığımda, anneannemin beni sırtına alıp dağları aşarak yaşlı bir şifacı kadına götürüşü hala gözlerimin önündedir. Kadın dualar okuyup bir kaptaki suya üflerken, ben halsiz halimle anneannemden mısır unundan yapılan o sıcak "yağlaş"ı istiyordum. O sıralarda Bekir Amca'nın evi sığındığımız limanlardandı.

Akraba ağımız mahallenin dışına da taşıyordu. Anneannemin ilk eşinden olan Emine Teyzem, hem Asakdibi'nde hem de Dereköy'de geniş arazileri ve fındık bahçeleriyle bölgenin en varlıklı isimlerinden biriydi. Bir de Salih Dedemin diğer eşinden olan Ayşe Teyzem vardı; o da Yuvalluğu'na çok yakın bir mesafede, kalabalık ailesiyle yaşıyordu. Çocukluğumun ilk üç dört yılı; anneannemin elinden tutarak, bir evden diğerine, mekik dokuyarak geçti. Bu kalabalık aile tablosu içinde, bazen bir sığıntı gibi sessiz, bazen mısır unu kokusuna sığınan bir çocuk olarak Şalpazarı'nın topraklarına kök salıyordum.

KAR ALTINDA BİR YUVA

Bir gün akrabalarımız el birliğiyle bize bir yuva kurmaya karar verdiler. Salih dedemin Samsun'a göç ederken satamayıp bıraktığı o tümsek alana; dört duvar üzerine hartama ile kaplı bir çatı oturatarak evimizi inşa ettiler.

KENDİMİZE AİT EVİMİZ

Sırtında sarp dağları aştığım, göğsünden çıkardığı o bez kesedeki helal parayla geleceğimi ilmek ilmek ören canım anneannem... Beni buralara taşıyan, onun bitmek bil-meyen o yetim dualarıydı.

Artık bizim de başımızı sokacak bir yerimiz vardı. Komşuların vaktiyle anneanneme verdiği o küçük buzağları anneannem büyütmüş, onlar artık kocaman birer inek olmuşlardı. Taşınırken onları da yanımızda götürdük. Evin bir tarafında ineklerimiz, diğer tarafında biz; yaklaşık üç dört yıl bu mütevazı çatının altında omuz omuza yaşıdık.

Hiç unutmam, bir yıl öylesine şiddetli bir kar yağdı ki hayat durma noktasına geldi. Kar, evimizi tamamen çevreleyip adeta yutmuştu ama dış dünyadan bağımızın kesildiğinden ne anneannemin ne de benim bu durumdan haberim vardı.

Durumumuzu merak eden Asiye teyzemin oğlu Hüseyin amca, hediklerini giyip bizi kurtarmaya gelmiş. Karın yüksekliği ön kapıyı açmasına izin vermeyince çatıya çıkmış, karları küreyip bacadan içeri süzölerek yanımıza inmişti. Bizi o karlı günlerde kendi evinde misafir etti; fırtına dinip hayat normale dönünce yeniden yuvamıza geri döndük. O kışın ardından artık beş altı yaşlarına gelmiştim. Anneannemin büyük arzusuyla köy camisinin yanındaki küçük binada verilen Kur'an kursuna yazıldım. Kursun belirli bir hocası yoktu; köyün ileri gelenlerinden kim uygun görülürse o ders verirdi. Benim dönemimde hocamız "Yakuboğlu" lakabıyla bilinen, köyün saygın bir ismiydi. Kur'an kursunda geçirdiğim iki sezon boyunca ilk yıl dini vecibeleri öğrendim ikinci yılımda ise iki kez hatim indirme başarısı gösterdim. Hocamızın beni camide Kur'an okumakla görevlendirdiği o günleri hiç unutamam. Günlerce camide tek başıma ve yüksek sesle Kur'an okudum.

2. BÖLÜM

İĞNE İPLİKLE DİKİLEN GELECEK

İLKOKUL YILLARIM VE BİR BAŞARI HİKAYESİ

Köyümüzdeki caminin yanında bulunan Kur'an kursuna devam ettiğim dönemde, akranlarımdan hepsi ilkokula kayıt yaptırmıştı. Anneannem ise benim kursa devam etmemi istiyordu. Ancak bir gün, akranlarımdan bir amca, okula kaydolmam konusunda anneannemi ikna etmeyi başardı. Böylece ben de Gökçe Köyü İlkokulu'nun bir öğrencisi oldum.

Cebinde kalem tutacak gücü olmayan bir çocuğun, arkadaşlarının defter ortalarından kopardığı yapraklarla yazdığı ilk gelecek provası... Bu okul duvarları, içimdeki o devasa okuma yangınının ilk şahididir.

Okulların açıldığı ilk günü dün gibi hatırlıyorum. Kapıdan içeri girip tanıdığım birinci sınıf öğrencilerinin yanına oturdum; fakat yanımda ders araç gereci olarak hiçbir şey yoktu. O sırada beşinci sınıfta okuyan Naci Bayraktar isimli tanıdık bir ağabeyimiz, öğretmenden izin alarak sınıf arkadaşlarının defterlerinin ortasından birer yaprak koparttırdı. Bu yaprakları bir araya getirip bana verdi.

Daha sonra anneannem, o sayfaları ortasından dikerek bana bir defter yaptı. Adını şu an anımsayamadığım bazı öğrenciler de kalem ve silgi vererek bana destek oldular. Birinci sınıfta yalnızca 8-9 öğrenciydik. Öğretmenimizin adı Mehmet Durmuş'tu ve kızı da bizimle aynı sınıftaydı. O günlere dair unutamadığım bir diğer anı ise matematik dersindeydi. Öğretmenimiz tahtaya 5 ve 3 sayılarını alt alta yazıp bizden toplamını istemişti.

Benden önce tahtaya kalkanlar, hatta öğretmenin kendi kızı bile işlemini yapamamıştı. Sıra bana gelince tahtaya kalkıp çizginin altına "8" yazdım. Rakam biraz yatık olmuştu ama öğretmenim doğru kabul etti. O an elime tahta bir cetvel tutuşturup, işlemini yapamayan arkadaşlarınızın avuğı içine vurmamı istedi.

Ben bunu kabul etmeyince, kendi kızı da dahil olmak üzere diğerk öğrencileri azarladı ve hepimizi yerimize oturttu.

İlkokulun her yılını farklı bir öğretmenden ders alarak beş yılda tamamladım. Bu süreçte nedense dördüncü sınıfta çok başarısız bir öğrenciydim. Ancak beşinci sınıfa geçtiğimde her şey değışti ve okulu "pekiyi" derecesiyle bitirmeyi başardım.

Okula başladıktan sonraki yıllarımız daha çok Emine teyzemin himayesinde geçti. Yazları Şalpazarı/Dere Köy'ünde onun ineklerine bakar, fındık bahçelerini beklerdik; çünkü onlar yazın yaylaya çıkarlardı. Kışları ise Gökçe Köy'ün Asakdibi Mahallesi'ndeki evinde kalırdık.

KETİMLİK TEN VATANDAŞLIĞA

İlkokul beşinci sınıftaydım ve mezuniyetime sayılı günler kalmıştı. Diploma alacaktım ancak "ketim"dim; yani nüfusta kaydım yoktu. Bir gün öğretmenim Ali Demirbaş anneannemi okula çağırdı. (Ali Bey ile öğretmen olduktan sonra Samsun'da görüşüp elini öpme fırsatım oldu; kendisinin Samsun'da Taner Ticaret adında bir mağazası vardı, hatta büyük oğlum Teoman'ın ilk çocuk arabasını oradan almıştım). Öğretmenim, nüfus kaydım olmadığı için diploma alamayacağımı anneanneme açık açık anlattı. Zaman daralıyordu.

Anneannem durumu hemen büyük kızı Emine teyzeme, o da eşi Memiş enişteme aktardı. Memiş eniştem, Şalpazarı'nın hatırı sayılır, sözü geçen isimlerinden biriydi.

Bir gün beni yanına alarak Şalpazarı Nüfus Müdürlüğüne götürdü ve durumu müdüre izah etti. Nüfus müdürü, yeni çıkan bir yasanın bu tür durumlarda kolaylık sağladığını belirterek, bana annem Hanife Hanım'ın soyadı olan "MIHÇI" soyadıyla bir nüfus cüzdanı  ıkaradı. Doğum tarihim ise 10.01.1949 olarak uygun görüldü.

Böylece artık ben de resmen bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmuştum. Öğretmenim yeni kimlik bilgilerime göre diplomamı düzenledi ve bu sayede ilkokul eğitimimi başarıyla tamamladım.

KADIRGA'NIN KÜÇÜK BAŞ ÇOBANI

İlkokul diplomamı aldığım gün, çocukluğumun kapıları yeni bir hayata açıldı. Annemin dayısı, benim de "Mehmet Dayı" dediğim büyüğümüz; bizi kendi evinin bitişiğindeki, altı ahır, üstü tek odalı bir mekana yerleştirdi.

Kadırga'nın dumanlı zirvelerinde, iki yüz baş koyunun önünde rüzgara karşı dik duran o  ocuk bendim. Dağlar bana yalnızlığı, yalnızlık ise her zorluğa göğüs gelecek o sarsılmaz inancı  ğrettii

Okul bitmiş, görevlerin tartışılmadığı, itirazın olmadığı o "tamam efendimci" yetişkinlik provası benim için başlamıştı.

Mehmet Dayım, o günlerde bana kendi torunlarından daha farklı, derin bir şefkat gösterirdi. Nerede mühim bir iş varsa hemen beni çağırırdı. Bu güvenin arkasında ise küçük bir "radyo operasyonu" yatıyordu. Dayımın pilli ve bataryalı devasa bir radyosu vardı; ben-den başkasının dokunmasına müsaade etmezdi. Henüz yeni alınmış bu radyonun anteni, meyve ağaçlarının dallarına çarptığı için sesi cızırtılı çıkıyordu. Bir gün kimseye sormadan dalların arasından anteni kurtarıp yeniden düzenledim. O an sanki mucize oldu; sesi zar zor duyulan radyo yeri göğü inletmeye başladı.

Dayımın onlarca torunu arasında beni övgüyle onurlandırması, aramızdaki bağı perçinleyen ilk büyük adımdı. Bir defasında dayımla, Gümüşhane'nin Kürtün ilçesine "külek" almaya gittik. Sabahın seherinde vurduğumuz yollar, bizi ancak akşam saatlerinde köye ulaştırdı. Yol boyunca çam ormanlarının içinden süzülen dereler bize eşlik etti. Bir mola sırasında deredeki alabalıkları fark edince, hemen kolları sıvayıp ellerimle birkaç balık tuttum. O gece misafir olduğumuz evde, kendi tuttuğumuz balıkları pişirip bize ikram ettiler. Ertesi gün tahta kaplarımızı alıp heybemizdeki anılarla döndük.

Asıl serüvenim, ruhumun çocukluk yanını bıraktığım Kadırğa Yaylası'nda geçti. Üç yıl boyunca her yaz, ömrümün iki ayını dağların tepesinde çobanlık yaparak geçirdim. Mayıs sonu geldiğinde sığırları ve koyunları önümüze katar, sanki bir zaman yolculuğuna çıkmış bir kervan edasıyla yola koyulurduk. Normalde birkaç saatlik olan o mesafe, hayvanların adımlarına ayak uydurduğumuzda, orman sınırında yıldızların altında konaklamayı gerektiren uzun ve büyüğü bir yolculuğa dönüşürdü. Yaylada, Mehmet Dayımın eşiyle paylaştığım o tek odalı taş ev, benim sığınağımdı. Mahallenin tüm koyunları, yaklaşık 200 başlık dev bir sürü, bana emanetti. Gerçi yanımda başka çoban arkadaşlarım vardı ama sürünün hangi yamaca yayılacağına, hangi pınardan su içeceğine karar veren 'başçoban' bendim.

O üç yıl, her günü birbirine benzeyen ama her anı eşsiz duygularla akıp gitti. Hiç unutmam; yaylaya adım attığımız o ilk günlerde, geldiğimiz yollara geri döner uzun bakardım. İçimi garip bir hüüzün kaplar, 'Allah'ım,' derdim, 'acaba bu yollardan bir daha sağ salım dönmek nasip olacak mı?' Aslında köyde beni bekleyen, beni çok mutlu edecek özel bir şey de yoktu.

ÇOCUKLUK DOSTUM EŞREF'İN FECİ ÖLÜMÜ

Eşref, anneannemin kız kardeşi Asiye'nin torunu, Hüseyin amcanın oğlıydu. Hüseyin amca, bize her zaman kol kanat geren, en çok sahip çıkan akrabalarımızdan biriydi.

Eşref benden birkaç yaş büyüktü ama yediğimiz içtiğimiz ayrı gitmezdi; aramızda çok sıkı bir arkadaşlık vardı.

Eşref son derece yetenekliydi; elinden gelmeyen, aklının ermediği iş yoktu. İri cüsseli, heybetli biriydi. Ancak onunla daha çok kış aylarında vakit geçirebilirdik çünkü ben yazları Kadirga'da çobanlık yapıyordum.

Bir kış günü, Eşref'in daha önceden bildiği bir ormana çıra yapmak için sabahın erken saatlerinde yola çıktık. Öğlene doğru ucu bucağı görünmeyen, devasa bir çam ormanına vardık.

Ağaçların arasında yer yer karlar parlıyordu. Eşref çok aramadan bol çıralı bir ağaç bulup ustalıkla tırmandı. Hayli çıra çıkardı ancak o sırada bir talihsizlik yaşandı ve elindeki balta ile ayağını kesti. Hiç istifini bozmadan elbisesinden bir parça koparıp yarasını sıkıca sardı. Çıkardığı çıraların bir kısmını bana verdi; yüklerimizi sırtlanıp dönüş yoluna geçtik. Bu sefer, geldiğimiz yoldan daha kısa olan bir kestirmeyi kullandık. Orman içindeki patikada ben önde, Eşref arkada ilerlerken yerde tuhaf izler gördüm. Eşref izlere bakıp, "Bu ayı izi ama sakın korkma," diyerek beni teselli etti. Nihayet ormandan çıkıp köy yolundaki dik bir bayırın dibine ulaştık.

Açlıktan ve yorgunluktan adım atacak halimiz kalmamıştı ama yürümekten başka çaremiz de yoktu. Biraz daha gayret ederek yol üzerindeki evlere vardık. Burası bizim köydendi; anneannemden dolayı beni hemen tanıdılar. Sağ olsunlar, bizi içeri davet edip sofra kurdular, bal ikram ettiler. Karnımızı bir güzel doyurduktan sonra yeniden yola koyulup akşam saatlerinde evimize ulaştık. O gün binbir emekle hazırladığımız çıraları daha sonra Şalpazarı'na götürüp sattık.

Eşref ile unutamadığım anılarımdan bir diğeri de kayak yapmamızdı. Köyümüzün dört bir yanı ormanla çevriliydi. Eşref ile ormana gider, kestane ağaçları keser ve işimize yarayacak kısımları eve taşırdık. Ben de marangoz olan dayımın rendesini alır, o odunlardan kendimize kızaklar yaparak karın tadını çıkarırdım. Eşref ve amcası Mustafa, kışlık odun ihtiyaçlarını karşılamak için mahallenin hemen arkasındaki sarp ve kayalık tepeye çıkmışlardı.

Ben de her gün olduğu gibi o gün Eşref'in elleriyle bana yaptığı kemeñeyi almış, çalıştıkları kayalığın dibindeki çalılıkların arasında gizlice kemeñe çalışıyordum.

Emine teyzemin arazisi bu iş için biçilmiş kaftandı; kimse beni orada göremiyordu. Onlar yukarıda çalışırken ara sıra seslerini duyuyordum. Bir ara aniden bir feryat yükseldi. Başımı kaldırıp baktığımda dehşet verici bir manzarayla karşılaştım: Eşref, o dik kayalıklardan aşağı yuvarlanıyordu!

Olay yeri bana çok uzak değildi ama korkudan adeta donup kalmıştım. Kısa süre içinde çevre evlerden insanlar yardıma koştu; orası bir anda ana baba gününe döndü. Ben ise hala çalılıkların içinde, şokun etkisiyle ne yapacağımı bilemez halde otuyordum.

Sonunda kemeñemi çalıların arasına saklayıp kalabalığın yanına gittim. Mahallenin erkekleri hemen bir sal yapıp Eşref'i üzerine bağladılar.

Onu, bir alt mahallede oturan Kazım amcasının evine götürüp bir odaya yatırdılar. Eşref nefes alıyordu ama burnundan durmaksızın kan geliyordu. Onu hemen doktora götürmeye karar verdiler.

Sarp yollarda taşımak için çok fazla insana ihtiyaç vardı; bu yüzden çevre mahallelere haber salındı. Ancak ne yazık ki, tüm bu hazırlıklar yapılırken Eşref daha fazla dayanamadı ve hayata gözlemini yumdu.

ZİGANA'YA UZANAN UMUT: BİR OKUMA SEVDASI

Yaz aylarında Şalpazarı'ndan Gökçeköy'e gelen ailelerin ortaokula giden çocukları olurdu. Sokaklarda taşıdıkları okul kasketlerini her gördüğümde, içimden bir parçanın kopup söküldüğünü hissedirdim. O yıl Ayşe teyzemin oğlu Muttalıp de ilkokulu bitirmiş, kayıt için Beşikdüzü'ne gitmeye hazırlanıyordu. Çevremdeki bu tablo, içimdeki okuma arzusunu devasa bir yangına dönüştürmüştü; ancak elim kolum bağlıydı, kendimi yapayalnız ve çaresiz hissediyordum.

Mahallede benden birkaç yaş büyük olan arkadaşım Hasan Ali'ye bu hayalimden bahsettim. İlkokul diplomamı almamın üzerinden üç yıl geçtiği için önce tereddüt etti, ama ısrarıma dayanamayıp beni desteklemeye karar verdi. Fakat asıl soru hala cevapsızdı: Beni kim okutacaktı?

Hasan Ali, 'Seni ancak baban okutabilir,' dediğinde bu fikir, tutunacak tek dalım gibi göründü.

Beni bir yıl sonra geri almak koşuluyla anneanneme emanet eden babam, aradan on beş yıl geçmesine rağmen ne arayıp sordu ne de kapımızı çaldı. Ancak okuyabilmem için babama gitmekten başka çare yoktu.

Hemen Hasan Ali ile bir plan yaptık. Önce onun mısır tarlasındaki çapa işine yardım edecektim; işimiz biter bitmez de Kadırğa Yaylası üzerinden yürüyerek babamı bulmaya gidecektik. Mısır işini bitirdiğimiz günün sabahı yola çıktık. Rotamız Uzunkıran, Alaca Yaylası, Erikbeli, Kadırğa ve Zigana üzerinden Torul'un Atalar köyüne uzanıyordu.

Belki 10 saat belki biraz daha fazla süren zorlu bir yürüyüşün ardından, hava kararmadan babamın evine ulaştık.

Gelişimizi duyan köylüler başımıza toplandı; herkes şaşkınlık içindeydi. Geceyi orada geçirdikten sonra sabah babam, Hasan Ali'yi—beni Zigana Dağı'ndaki konaklama yerinde beklemesi şartıyla—köylülerle birlikte geri gönderdi. Babamın bu davranışı hiç hoş değildi. Hasan Ali de bizimle birlikte Torul'a gelebilirdi. Ancak yapacak bir şey yoktu.

Babamla ben ise Torul merkezine indik. Orada bana bir takım elbise ve bir çift spor ayakkabı aldı. Belki yılların telafisi değildi ama okuma yolunda attığım ilk somut adımdı bu. Köye geri dönmeden Torul'dan ayrılıp Zigana Dağı'na, Hasan Ali'nin yanına geçtim.

O gece Zigana'da otelde kaldık ve sabah geldiğimiz yol güzergahı üzerinden Gökçeköy'e döndük.

GÜMÜŞHANE'DE OKUMA HAYALI

Mahalle arkadaşım ve akrabam olan Murat ile birlikte (ki kendisi daha sonra Tonya Ortaokulunda da yol arkadaşım olacaktı), Hasan Ali ile daha önce kullandığımız güzergahtan babamın yanına gittik.

Niyetim netti: Babama okumak istediğimi açıkça söyledim. Babam sonra, adının Osman olduğunu öğrendiğim bir komşu amcaya beni Gümüşhane’de ortaokula yazdırmayı düşündüğünü söylemiş.

Bu haberi alınca dünyalar benim oldu. Hemen babamdan izin alıp Murat ile birlikte köyümüz

Gökçebel’e geri döndük. Artık tek hayalim Gümüşhane’de bir ortaokul öğrencisi olmaktı. Bir yandan da oranın nasıl bir yer olduğunu merak ediyordum.

Anneannem, Gümüşhane’nin coğrafyası ve insanları hakkında sürekli olumsuz şeyler anlatıp dururdu. Bu benim onu terk etmemden duyduğu derin endişeydi. Bu heyecanlı süreçte aklıma bir fikir düştü: Ayşe teyzemin oğlu Muttalip de benimle gelebilir miydi?

Oysa onun Beşikdüzü’nde okuması planlanıyordu. Bu fikrimi önce Muttalip’e, sonra teyzeme açtım. Başta biraz direnseler de sonunda Muttalip’in benimle Gümüşhane’ye gelmesine ikna oldular. Benim için her şey şimdilik tam da istediğim gibi gidiyordu.

GÜMÜŞHANE’DE OKUMA HAYALİ ZİGANA’DA HÜZÜNLÜ VEDA

Ayşe teyzem, anneannem, Muttalip ve ben; Gümüşhane’de ortaokul sıralarına kavuşabilmek için büyük bir umutla plan yapmıştık.

Plana göre Muttalip ile babamın yanına gidecek, kayıt işlemlerimizi tamamladıktan sonra köye dönüp eşyalarımızı alacak ve Gümüşhane’de tuttuğumuz eve yerleşecektik. Bu hayalle bir sabah Gökçeköy’den yola koyulduk. Bildiğimiz patikaları, aşına olduğumuz yolları geçerek babamın yaşadığı köye ulaştık. Varışımızdan birkaç gün sonra, Muttalip ile babamın evinin yanındaki bir duvar dibinde otururken, anneannemi eskiden tanıyan Osman amca beni yanına çağırdı. Yanımdakinin kim olduğunu, burada ne aradığımızı sordu.

Durumu tüm içtenliğimle anlattım. Beni dinledikten sonra yüzünde acı bir tebessümle, "Ah evladım," dedi, "fare deliğe girememiş, bir de kuyruğuna teneke bağlamış... Sen kendin okudun da mı bu adamı peşine taktın?" Osman amca, Muttalip'i kastederek onu hemen memleketine geri göndermemi öğütlüyordu. O an, Gümüşhane'de birlikte okuma hayalimizin kırılıp yerle bir olduğunu hissettim.

Çaresizdik. Muttalip ile birlikte, babamın köyünün tepelerini gözyaşları içinde aşarak Zigana Dağı'na vardık.

O, önce Trabzon'a gidecek; oradan Beşikdüzü ve Şalpazarı üzerinden Gökçeköy'deki ailesine kavuşacaktı. Zigana'nın o keskin rüzgarında Trabzon yönüne gidecek bir araç beklemeye başladık. Nihayet durdurabildiğimiz bir kamyonun kasasına bindi Muttalip. Bana el sallayarak, sislerin arasında gözden kaybolup gitti.

Artık o sarp ve ıssız dağların ortasında yapayalnızdım. Kelimelerin tarif edemediği bir kederle babamın köyüne geri döndüm. Birkaç gün sonra yine o duvar dibinde dertli dertli otururken Osman amca yanıma geldi. Halimi hatırmı sorduktan sonra eğilip kulağıma o acı gerçeği fısıldadı: **"Bak evladım, bu adam seni okutmayacak, sadece oyahyor. Onun asıl amacı seni davar çobanı yapmak."**

dedi,

3. BÖLÜM

İNEKLERİN KUYRUĞUNDA AŞILAN KARANLIK

ZAMANA KARŞI BİR OKUMA KAVGASI

Osman amcanın yanıma gelip *"Bak evladım, bu adam seni okutmayacak, sadece oyalıyor. Onun asıl amacı seni davar çobanı yapmak"*acı gerçeği fısıldaması üzerine kimseye tek kelime etmeden Torul yoluna koyuldum. Günlerden perşembeydi ve cumartesi günü ortaokul kayıtlarının son günüydü. Ne pahasına olursa olsun, süre dolmadan Tonya'ya ulaşmalıydım.

Aslında başından beri niyetim Tonya Ortaokulu'nda okumaktı. Gökçeköy İlkokulu'ndan tanıdığım bazı üst dönem öğrenciler orada okuyordu. Ayrıca babamın yanına birlikte gittiğimiz arkadaşım ve akrabam Murat Mihçi da kaydını Tonya'ya yaptıracaktı.

Tonya'ya varmak için önümde uzun bir yol vardı: Köyden çıkacak, Erzurum-Trabzon karayolu üzerinden Torul'a geçecek, oradan da Zigana Dağı ve Kadirga Yaylası'nı aşarak Tonya'ya ulaşacaktım. Henüz ana yola bile varmadan aklıma bir fikir geldi: Torul'da üvey annemin babası ve kardeşleri Araz Oteli'ni işletiyordu. Beni yakından tanıyan ve bana her zaman yakınlık gösteren Halil dayıma durumu anlatırsam belki bir çare bulabilirdi.

İçimdeki okuma yangını öyle devasaydı ki, tabanı delinen yazlık ayakkabımın acısını ancak kızgın asfalta bastığımda unutuyordum.

Erzurum-Trabzon karayoluna indiğimde, devasa vadinin içinde bayıltıcı bir sıcak karşıladı beni. Asfalt yolda yürürken otobüsler birer ikişer yanımdan süzülüp gidiyordu

.Babamın yeni aldığı yazlık ayakkabının tabanı delinmişti; her adımda canım yanıyordu ama aklımda sadece ortaokul kaydına yetişmek vardı. Nihayet öğleden sonra Torul'a vardım ve Halil dayımı buldum.

Ondan beni Torul'daki ortaokula kaydettirmesini istedim. Aslında niyetim orada okumak değil, kayıt süresi geçmeden sisteme dahil olmaktı; birkaç gün sonra naklimi Tonya'ya almayı planlıyordum.

Dayımla birlikte Torul'da ortaokula gittik. Dayım durumu okul müdürüne anlattıysa da müdür bu talebi kabul etmedi.

Çaresizce otelin yanına döndük. O sırada Trabzon yönüne hareket etmekte olan bir kamyon gördüm ve hemen kasasına asılarak içeri girdim. Kasada başkaları da vardı. Bir müddet sonra bir adam gelip yol ücretlerini topladı; cebimdeki son 5 lirayı ona verdim.

Zigana Dağı'na vardığımızda kamyonun indim. (Resimde görüldüğü üzere, sol taraftan gelen yol Torul istikametidir; yukarı doğru uzanan ise Kadirga yoludur.

Kadirga yolunun üst tarafındaki iki binadan altta olanı jandarma karakoludur. Kamyonun kasasından indiğimde, Zigana'nın o serin ama sert rüzgârı yüzüme çarptı. Arkamda bıraktığım Torul'un sıcak vadi sıcaklığı yerini dağların puslu sessizliğine bırakmıştı.

Yorgunluktan bitkin düşen bedenimi, Kadirga yolu ile jandarma karakolu arasındaki o dar boşluğa, toprağın üzerine bıraktım.

O an sadece bedenim değil, ruhum da dinleniyordu. Yanı başımdaki karakol binası, devletin o soğuk ama güven veren yüzü gibi dikiliyordu karşımda. Ayaklarımdaki delik ayakkabıların sızısı, kalbimdeki okuma aşkının yanında sönük kalıyordu.

Gözlerimi Kadırğa'ya uzanan o sarp yola dikmiştim. İçimde hem bir korku hem de sarsılmaz bir inanç vardı: ***'Buradan elbet Kadırğa'ya giden bir kamyon geçer'*** diye fısıldadım kendi kendime. Cebimde kalan son umudum ve bitmek bilmeyen azmimle, gelecekten geçecek olan o kamyonu beklemeye başladım. Ortaokul sıraları bana bu dağlar kadar uzak görünse de, o yolu aşmaya yeminliydim.

ZİFİRİ KARANLIKTA BİR İNEĞİN KUYRUĞUNA TUTUNAN UMUT

Yollar zifiri karanlık, sis bir duvar gibiydi. O gece kurtlardan ve uçurumlardan, dilsiz ineklerin kuyruğuna tutunarak çıktık. Zigana Geçidi'nde Kadırğa'ya gidebilmek umuduyla kamyon beklerken karşıdaki kasap dükkânlarının oradan yankılanan bir ses yırtı sessizliği: ***"Deh deh!"*** Sesler yaklaştıkça kalbim hızlandı. Sislerin içinden beliren kişı Salih amcamdı! Onu o zifiri karanlıkta karşımda bulmak, çölde su bulmak gibiydi; amcam da beni orada görünce hayretler içinde kaldı.

Yollar zifiri karanlık, sis bir duvar gibiydi. O gece kurtlardan ve uçurumlardan, dilsiz ineklerin kuyruğuna tutunarak çıktık.

Yayladan iki inek almış, Cuma pazarına, Kadırğa'ya götürüyordu. Birlikte düştük yola. Ama ne yol! Göz gözü görmüyor, elimizde ne bir fener var ne de bir kibrit çöpü. Çaresizlikten ineklerin kuyruklarına tutunduk; onlar bizi karanlığın içinden çekip götüren sessiz rehberlerimiz oldu.

Saatlerce süren o ıslak yürüyüşün sonunda amcam bizi bir "kelif" in kapısına ulaştırdı. İçeride yaktığı o kuvvetli ateşin sıcaklığı hala tenimdedir; hem ıslaklığımızı aldı hem de ruhumuzdaki üşümeyi. Çantasındaki bir lokma ekmeği paylaşıp sabahı ettik.

Gün ağarınca yeniden yola koyulduk. Amcam beni hareket halindeki bir kamyonun kasasına bindirirken, "Kadırga'da buluşuruz," dedi. Kadırga'nın o mahşeri kalabalığında amcam ve inekleriyle tekrar buluştuk. İçimde çocukça bir heyecan, bir umut... "Amcam inekleri satar da cebime üç beş kuruş harçlık koyar," diye gözünün içine bakıyorum.

Ancak hayat, o geceki sis kadar acımasız çıktı. Pazarlıklar tutmadı, alıcı çıkmadı. Amcamın hayalleri suya düşüp öfkesi yüzüne vurunca, inekleri önüne katıp söylene söylene köyün yolunu tuttu. Ben ise Kadırga'nın akşam karanlığında, cebimde kocaman bir boşluk ve kalbimde yarım kalmış bir çocukluk hevesiyle öylece kalakaldım.

UMUT KAPISI: MURAT AMCA

Çaresizlik içinde kara kara düşünürken, hayvan pazarında Murat amca ile karşılaşmaz mıyım? Murat amca; hem babamların hem de anneannemin köyünde arazileri olan, ailemizin çok eski bir tanıdığıydı. Hatta anneannemin babamların köyündeki üçüncü evliliğine bile o ön ayak olmuştu. Kendisi celeplikle uğraşır, koyun keçi alıp satardı.

Onu karşımda görmek benim için mucize gibiydi; sevincimden adeta uçuyordum. Durumumu kısaca özetledim; sağ olsun, halime acıyıp cebime on beş lira koydu.

Günlerden cuma akşamıydı. Kadırga'da, hemen yol kenarındaki o meşhur büyük hana gittim. İçerisi hıncahınç insan doluydu.

Küçük bir çocuk olmama rağmen kimse kim olduğumu, neden orada olduğumu sormadı. Ben de boş bulduğum bir köşeye kıvrılıp sabahı ettim.

Ertesi gün cumartesiydi ve ortaokul kayıtları için artık son gündü. Kamyonlar peş peşe dizilmiş; Zigana ve Tonya üzerinden gidecekleri yönlele doğru homurdanarak hareket etmeye başlamışlardı. Hemen Tonya güzergâhında bir kamyon bulup kasasına atladım. Uzun ve sarsıntılı bir yolculuğun ardından Tonya'ya vardık.

ZAMANA KARŞI KAYIT TELAŞI VE MUTLU SON

Tonya'da kamyonndan indiğimde, içimi tarif edilmez bir huzur kaplamıştı; oysa birazdan yaşayacaklarımdan, yoluma çıkacak engellerden henüz habersizdim. Cumartesi Tonya'nın alışveriş günün olduğundan her yer anababa günüydü. Kalabalığın uğultusu arasında bir amcaya okulun yolunu sordum.

Gösterdiği yöne doğru adımlarken, kaderin bana bir süpriziyle daha karşılaştım: Arkadaşım Murat'ın babası Mustafa amca ve dayımın oğlu Hilmi ağabey tam karşımdaydı! Bu tesadüfün şaşkınlığını yaşarken, Mustafa amca acı gerçeği fısıldadı: Murat'ın kaydını az önce yapmışlardı ama mesai bitmiş, kayıtlar kapanmıştı. Cumartesi olduğu için okul öğlen paydosuyla sessizliğe gömülmüştü bile.

İçimdeki huzur bir anda yerini derin bir endişeye bıraktı. Onlara adeta yalvararak okul binasına girdik. Müdür bey çoktan gitmişti; koridorlar ıssızdı. Mustafa amca ve Hilmi ağabey, bir umutla okul katibini bulup diller dökmeye başladılar. Hatta memleketin o meşhur tereyağından getirme sözü bile verdiler. O anki çabaları, gözlerindeki o sahipleniş duygusunu unutamam.

Sonunda katip bu samimiyete dayanamayıp ikna oldu ve geleceğime açılan o kapıyı, kaydımı yaparak araladı.

GELECEĞE ARALANAN KAPI: TONYA ORTAOKULU

Neredeyse imkansız gibi görünen bir hayal gerçek olmuş geleeğime açılan kapı aralanmıştı. Akrabamız Mustafa amcanın oğlu Murat ile birlikte Tonya Ortaokulu'nun birinci sınıfına kaydolmuştuk.

Okul hazırlıklarına, dayımın çobanlık yaptığım üçüncü yılın sonunda bana hediye ettiği iki tokluyu (genç koyun) 60 TL'ye satarak başladım. Köyümüzün Sinlice mahallesinden Tonya Ortaokulu'nda okuyan üst sınıflarla görüşüp bilgi aldık.

Özellikle Bekir Uçar adlı arkadaşımız bize çok yardımcı oldu; hatta Tonya'da kiraladığı evin bir odasını bize tahsis etti.

O sırada anneannem, Mehmet dayımın oğlu Mehmet Ali'nin boş olan evinde kalıyordu.

Okullar açılınca biz de Tonya Ortaokulu'nda ders başı yaptık. Kaldığımız ev okula hayli uzaktı ve okul tam gün eğitim veriyordu.

Öğle yemekleri için bir fırınla anlaşarak hesap açtırdım; her gün 25 kuruşluk çeyrek ekmek ile 25 kuruşluk helva yiyor, borcumu hesaba yazdırıyordum.

Evdeki beslenmemiz ise genellikle köyden getirdiğimiz turşu ve patatesten ibarettir. Ekmeğimizi bile çoğu zaman köyden getirdiğimiz mısır ununu yoğurup "bileki"de (taş kalıp) pişirerek kendimiz yapardık.

Hemen her hafta sonu, dik dağların ve derin vadilerin arasından 3-4 saat süren zorlu bir yolculukla köyümüze giderdik.

Köyde sadece bir gece kaldıktan sonra; en altta odunlar, üzerinde bir teneke fasulye turşusu ve en üstte bir torba mısır unu olacak şekilde hazırladığımız yükümüzü sırtlanır, yeniden Tonya'nın yolunu tutardık.

ZAMANIN DURDUĞU AN: 15 LİRANIN KUTSAL YOLCULUĞU

Takvimler 28 Mart 2026 Cumartesi'yi, saatler ise 17.19'u gösteriyordu. O an, hayatımın en kritik dönüm noktalarından birini kağıda döküyor, geçmişin tozlu sayfalarını bugüne taşıyordum: Kadırğa Yaylası'nda Murat Amca'nın avucuma bıraktığı o hayat değıştiren 15 lirayı yazmaktaydım.

Tam o saniyelerde, telefonumun ekranında eski dostum Tuncay Beldüz'ün adı belirdi.

Samsun 23 Nisan İlköğretim Okulu'nda beden eğitimi öğretmeni olan Tuncay ile dostluğumuz, yıllar önce kızının dershanemde öğrencim olmasına dayanıyordu. Ara sıra sohbet eder hal hatır sorardık. Ama bu arama, sıradan bir hal hatır sorma değildi. Tuncay, Samsun Şalpazarlılar Derneği eski başkanı Nurettin Balta'nın benden haber beklediğini söyledi.

Nurettin Bey, dernek başkanı olduğu dönemde yanıma uğrar, ben de karınca kararınca dernek faaliyetlerine destek olurum. Kısa süre sonra Nurettin Bey'le konuştuk ve o görüşme beni asıl mucizeye; Falcuğu Murat'ın oğlu Yakup'a ulaştırdı. Bu, 65 yıl önce Tonya'da ortaokula kayıt olmamı sağlayan o mucizevi yardımın, bugüne uzanan vefa köprüsüydü. Tam o saniyelerde hikayesini yazdığım Murat Amca'nın oğlu

Yakup, şimdi telefonun diğer ucundaydı. Seslerimiz birbirine karışırken kalbimde 65 yıllık bir borcun ağırlığı yankılandı. Yakup'a; babasının o gün verdiği paranın sadece bir miktar olmadığını, benim hayat yolculuğumun başlangıç çizgisi olduğunu anlattım. Israrlarıma rağmen maddi bir helalleşmeyi asla kabul etmedi. Artık Adapazarı'na yerleşmiş, kendi düzenlerini kurmuşlardı. Tek bir isteği vardı: ***"Hocam, eğer Gökçe Köy'e yolun düşerse babamın mezarında bir dua oku, yeter."***

Şimdi dönüp baktığımda; Murat Amca'nın iyiliğini kağıda döktüğüm o "an" ile oğlunun sesini duyduğum o "an"ın kesişmesi bir tesadüf olamazdı. 65 yıl önce bir çocuğun eğitim hayalini gerçeğe dönüştüren o "15 lira", bugün Samsun'da bir "Gökçe Köy duasına" dönüştü. Bazı borçlar parayla değil; yalnızca dualarla ve asla eskimeyen vefalarla ödeniyormuş.

ALACA YAYLASI'NDA ODUN İŞÇİLİĞİ

Tonya'da geçen bir yılın ardından naklimi Beşikdüzü Ortaokulu'na aldırıştım. Tonya'da okurken çok fazla ekonomik bir zorluk yaşamamıştım. Çünkü her hafta sonu köye gidiyor, yiyecek ve yakacak ihtiyacımı oradan karşılıyordum. Ancak Beşikdüzü'nde her şeyin parayla alınacağı belliydi.

O yaz, Alaca'daki çam ormanlarında kesim işi vardı.

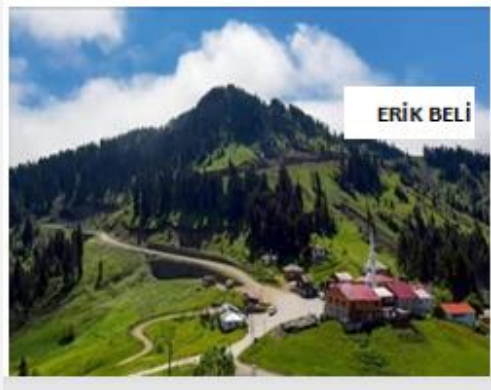
Geçmişte anneannemle sık sık gittiğimiz, hatta sünnetimin bile yapıldığı bu yayla benim için çok tanıdıktı. Kesim işini Memiş amca almıştı.

Emine teyzemin iki oğlu ve mahalleden üç arkadaş birlikte, toplam altı çocuk işe koyulmak üzere yaylanın yolunu tuttuk. Grubun yaşça en büyüğü olduğum için Memiş amca sorumluluğu bana vermişti. Kesim başladı. İşçiler dev ağaçları tomruk yapıp yola yuvarlarken, biz çocuklar ise arta kalan dallardan odun toplayıp **"ster"** adı verilen ölçülerle istifliyorduk. Ancak orman verimsizdi; büyük ağaçlardan geriye odunluk parça pek kalmıyordu. Zamanla ekipten ayrılanlar oldu, yükümüz daha da ağırlaştı. Gün boyu ormanda çalıştığımız için yemek yapmaya vaktimiz yoktu. Memiş amca Erikbeli'ndeki bir bakkalda bizim için hesap açmıştı. İki üç günde bir alışverişe ben giderdim. Memiş amcanın talimatıyla bakkal benden başkasına veresiye vermezdi.

Akşam karanlığında,
ormanın derinliklerinde
bir saatten fazla süren o
dönüş yolculuğumda
yaşadığım dehşet verici
korkuyu hala hatırlarım.

Nihayet sezon bitti ve
köye döndük. Önceki yıl
kaydımı Beşikdüzü
ortaokuluna almıştım

umudumu ormandaki odunlardan alacağım paraya bağlamıştım.

Anneannemle vedalaşıp Şalpazarı'na, teyzemlere gittim. Akşam Memiş amca eve gelince teyzem merakla sordu: "Odunların parası ne oldu?" Teyzem yanıma yaklaştı ve sessizce o acı gerçeği fısıldadı: "Ah oğul, sizin yaptığınız odunlar Erikbeli'nde yediklerinizi bile karşılamamış; üstelik kalan borcunuzu da Memiş amcan ödemiş. O gece teyzemlerde kaldım. Sabahın ilk ışıklarıyla, Beşikdüzü'ne gitmek üzere yeni den yola koyuldum.

4. BÖLÜM

BEŞİKDÜZÜ'NDE BİR İFTİHAR ABİDESİ

BEŞİKDÜZÜ ORTAOKULU İLK GÜNLERİM

Şalpazarı Dereköy'de, Emine teyzemle vedalaştığımız o günün öğleden sonrasında Muttalıp ile Beşikdüzü'nde buluştuk. Muttalıp, daha önce de bahsettiğim gibi Ayşe teyzemin oğluydu ve benim çocukluk arkadaşımdı. Beşikdüzü Ortaokulu'nda, önceki yıllardan tanıdığımız, Şalpazarı'nın köylerinden gelip okuyan öğrenciler vardı. Bunlardan biri de hayatımda çok özel bir yere sahip olan Niyazi Bektaş'tı (Niyazi'den ilerleyen bölümlerde daha detaylı bahsedeceğim).

Niyazi bizi birkaç gün evinde misafir etti. Bu sırada Beşikdüzü'ne yakın köylerden birinde kiralık bir ev bulduk. Muttalıp bir önceki yıl da orada öğrenci olduğu için, emanete bıraktığı eşyalarını alıp yeni evimize yerleştik.

Okullar açılmış, dersler başlamıştı; ancak ne bir kitabım vardı ne de bir defterim. Bütün umudumu, yazın yaylada yaptığımız odunların satılmasından gelecek paraya bağlamıştım. Hafta sonu geldiğinde, önce Beşikdüzü'nden Şalpazarı'na, oradan yaya olarak Şihkıranı'na, oradan da Gökçeköy'deki anneanneme gitmek üzere yola koyuldum. Şihkıranı'na vardığımda, akrabamız Abdurrahman amcanın dükkanına uğradım. Beni görünce eliyle işaret edip yanına çağırdı. Halimi hatırımlı sorduktan sonra, adeta "Sakın okulu bırakma!" dercesine nasihatler verdi ve "Yarın beni görmeden gitme," diye sıkı sıkıya tembihledi. Anneanneme gitmek için yeniden yola düştüğümde, içimi bir merak kaplamıştı; acaba hangi akrabasının yanında kalıyordu? Mahalleye vardığımda, geçen yıl kaldığı evde olduğunu öğrendim.

Zavallı anneannem, o ilerlemiş yaşına rağmen yalnız başına yaşam mücadelesi veriyordu. Eve geçince uzun uzun dertleştik, hasret giderdik. Sabah, benim geldiğimi duyan komşular ve akrabalar ziyarete geldiler. Beni herkes severdi; çünkü kimin bir işi olsa teklif beklemeden yardıma koşardım. O yıllarda insanlar çok fakirdi.

Burası Şalpazarı'nın en uç köyüdü; mısır, fasulye ve patatesten başka bir şey yetişmezdi. Komşular, "Sen okumana bak, anneanne-ni merak etme; biz buradayız," diyerek beni teselli ettiler. Bu sözler içimi çok rahatlatmıştı.

Ayrılık vakti geldiğinde anneannem o meşhur bez kesesini açtı ve bana hatırı sayılır bir harçlık verdi. Sadece mahalledeki akrabalar değil, köydeki tüm tanıdıklar zekat ve fitrelerini ona verirlerdi. Kucaklaştık, helalleştik ve ben tekrar Beşikdüzü'ne gitmek üzere yola koyuldum. Şihkıranı'na çıktığımda Abdurrahman amca beni görür görmez şapkasını eline aldı, ters çevirdi ve kahveleri dolaşmaya başladı. Bir süre sonra yanıma gelip topladığı paraları çantamın içine bıraktı.

Moralim düzelmiş, dünyalar benim olmuştu. Hem anneannemi sağlıklı görmüştüm hem de okul masraflarım için gerekli parayı denkleştirmiştim. Üç dört saatlik sıkı bir yürüyüşün ardından Şihkıranı'ndan Şalpazarı'na indim. Bir süre bekledikten sonra bir kamyonun kasasına atladım ve akşam olmadan Beşikdüzü'ne vardım. Eve girdiğimde Muttalıp, haber vermeden gittiğim için beni çok merak ettiğini söyleyerek biraz çıkışsa da, içimdeki huzur her şeye değdi.

BEŞİKDÜZÜ'NDE BİR BAŞARI HİKAYESİ

Okul eksiklerimi tamamlayıp büyük bir azimle ders çalışmaya başladım. Okul açıldıktan birkaç hafta sonra sınavlar maratonu başladı.

Sonuçlar açıklandıkça sınıfın dikkatini çekmeye başlamıştım; çünkü ilkokuldan sonra eğitime üç yıl ara verdiğim için sınıf arkadaşlarımdan hem yaşça byktm hem de onlardan çok daha fazla ders çalışıyordum.

İkinci sınavlar geldiğinde notlarım artık 9 ve 10'dan aşağı dşmyrd. İlk yarıyılı bu tempoyla bitirdik. Karne günü tüm öğrenciler okul bahçesinde toplandı. Heyecanla sıraya girip karnele-rimizi beklemeye başladık.Önce her şubeden "iftihara geçen" (tak-dir alan) ğrencilerin isimleri anons ediliyordu. Sıra orta ikinci sınıflara geldiğinde, hoparlörden yükselen o sesi hiç unutamam: **"2-C şubesinden 919 numaralı İsmail Mıhçı!"** Duyduğumda hem çok şaşır mış hem de tarifsiz bir sevinç yaşamıştım.

Cebimde fırından ekmek alacak tek bir kuruşum yoktu ama adım okul bahçesindeki hoparlörden 'iftihar listesiyle' anons ediliyordu. Başarı, karın doyurmuyordu ama ruhu dik tutuyordu.

En az 30 kişilik sınıfta iftihara geçen tek ğrenci bendim. İş Bilgisi notum 8, diğer tüm derslerim ise 9 ve 10 idi. Karnemi alıp köydeki anneannemin yanına gittim. Komşuların vg dolu sözleri beni onurlandırırken, anneannem de binbir zahmetle biriktirdiği bir miktar parayı harçlık olarak elime tutuşturdu. Birkaç gün sonra tekrar Beşikdüzü'ne döndüm.

İkinci dönem de aynı başarıyla devam ediyordu. Bir keresinde Tar-ih yazılısından 8 aldığımda, ğretmenimiz beni odasına çağırıp nedenini sormuştu. Bunun zerine boş zamanlarımda deniz kenarına inerek,bahar güneşinin altında kumların üzerine şekiller çizerek Tarih Dersi çalışmaya başladım. Bir gün de Matematik ğretmenimiz Hikmet Deniz, yazılı sonuçlarını okurken sıra bana geldiğinde hoca sınıfa dönük "İsmail kaç almış?" diye sordu.

Tüm sınıf hep bir ağızdan "10!" diye bağırdı. Gerçekten de matematik sınavından 10 almıştım. Dersler ve notlar anlamında her şey yolunda gidiyordu. Ancak babamın bana karşı ilgisizliği içimde derin bir yaraydı. Neredeyse 15-16 yaşlarındaydım ama hala babamın nüfusuna kaydım bile yoktu.

Bu duruma daha fazla dayanamayarak bir gün Vakfikebir Cumhuriyet Savcılığına, durumumu ve babamla olan ilişkimi detaylıca anlatan bir mektup yazdım. Mektubumun yankısı gecikmedi. Okulun tam karşısındaki jandarma karakolundan gelen bir görevli beni karakola davet etti. Meğer savcılık mektubum üzerine harekete geçmiş; babamı Torul'da nüfus müdürlüğüne çağırarak beni nihayet nüfusuna kaydettirmişlerdi.

Bu müjdeli haberi bana Karakol Komutanı Emin Çölkuşu verdi. Kaderin güzel bir cilvesidir ki, Emin Amca Trabzon Öğretmen Okulunu kazandığım yıl oraya atandı. Çocukları Arif ve Gülcan ile öğretmen okulunda sınıf arkadaşı olduk; hafta sonları Emin Amca beni evlerine davet eder, sofralarını açarlardı. Arif'in annesi bir hafta sonu bize hamsi ikram etmişti de Arif toplu iğne ile dişini karıştırırken toplu iğneyi yutmuştu da çıkarana kadar evdekiler seferber olmuştu. Eğitim yılının sonunda yine iftihara geçerek karnemi aldım. Sınıf başkanımız Burhan Terzi, yaz tatilinde çalışmam için bana bir restoranda iş buldu. Ancak garsonluk gibi işlerde pek mahir olmadığımı anlamam uzun sürmedi; sadece bir gün çalıştıktan sonra oradan ayrıldım.

BİR KİMLİK YOLCULUĞU: BEŞİKDÜZÜ'NDEN TORUL'A

Hayatın bazen küçük bir dilekçe kağıdıyla değişebileceğini henüz ortaokul ikinci sınıftayken öğrenmiştim. Vakfikebir Cumhuriyet Başsavcılığına verdiğim o dilekçe, aslında çocuk kalbimle attığım ilk büyük adımdı.

O günden sonra bürokrasinin çarkları benim için dönmeye başladı. Babam Torul Nüfus Müdürlüğüne çağırılmış, üzerime kayıt işlemlerim gerçekleştirilmişti. Ancak hikayenin son halkası eksikti: O mavi nüfus cüzdanını bizzat elime almam gerekiyordu.

Bir sabah, cebimde çocukluk cesaretimle Beşikdüzü’nden yola çıktım. Torul’a gitmek, o yılların şartlarında sadece bir şehirden diğetine geçmek değil, bir bilinmeze doğru yol almaktı. Trabzon’un kalabalık duraklarından geçip, akşamın serinliğinde Torul’a vardığımda, dağların arasındaki bu küçük ilçenin sessizliği beni karşıladı. Geceyi, ertesi sabahın heyecanıyla orada geçirdim.

Sabah olur olmaz Nüfus Müdürlüğünün kapısındaaydım. Memurların arasından geçip o değerli kağıdı, yeni nüfus cüzdanımı elime aldığımda hissettiğim şey sadece bir kimlik belgesi değil; kendi hakkını aramış bir bireyin gururuydu. Beşikdüzü’ne dönüş yolunda, otobüs camından dışarıyı izlerken cebimdeki o küçük cüzdan, sandığımdan çok daha ağırdı; çünkü içinde benim iradem vardı.

ŞİHKIRANI’NDA UNUTULMAZ BİR YAZ: KATİP ŞADİ İLE BİR GECE

Torul’dan dönüp Beşikdüzü’nde birkaç gün dinlendikten sonra Gökçe Köy’e, anneannemin yanına gittim. O dönemler anneannemin sabit bir ikametgâhı olmadığı için onu bulmam biraz vaktimi almıştı. Beni karşısında görünce büyük bir sevinçle hemen Abdurrahman Amca’ya haber saldı.

Abdurrahman Amca, anneannemin kız kardeşinin oğluydu; Şihkirani’nda hem bakkal dükkanı hem de kahvehanesi olan, bölgenin tanınmış isimlerinden biriydi. İşlerin başında genellikle oğlu Mustafa ağabey dururdu. Bir gün Mustafa ağabeyden bir haber aldım: Beni Şihkirani’na çağırıyordu.

Yanına gittiğimde bana yaz tatili boyunca kendisine yardım etmemi teklif etti. Günlük 5 TL karşılığında anlaştığ ertesini sabah erkenden iş başı yaptım.

Çalıştığım kahvehane bildiğimiz oyun salonlarından değildi; daha çok mütedeyyin insanların toplandığı, derin sohbetlerin edildiği bir mekandı.

Geceleri bakkal ve kahvehane işlerini bitirdikten sonra, kahvehanedeki sedirin üzerine yatağımı serer, orada uyurdum.

Hem bakkala hem kahveye bakıyor, içimi seveerek yapıyordum.

Kısa sürede hizmetim ve çalışkanlığımla herkesin takdirini kazandım. O yazın en heyecan verici haberi, Karadeniz müziğinin ve kemençe kültürünün efsane ismi Katip şadi'nin şİhkıranı'na geleceğiydi. Onun ziyareti tüm bölge için büyük bir olaydı; hazırlıklar günler öncesinden başladı. Yemek menüsünden mekan düzenine kadar her detay titizlikle planlanıyordu. Katip şadi'yi aslında komşu kahvehanenin sahibi davet etmişti. Davet sahibi, ustaya yakışır bir hizmet sunulması için Abdurrahman Amca'dan özel olarak benim yardımımı istemişti. Beklenen gün geldiğinde, usta sanatçı kalabalık bir grupta adeta şİhkıranı'na çıkarma yaptı. O gece zaman durmuş gibi ydi; sabaha kadar Katip şadi'nin kemenesine türküler eşlik etti, yemekler yendi, rakılar içildi, neşeli sohbetler edildi ve coşkuyla tabancalar atıldı.

Tam bir şölen havasında geöen bu gece, sabahın ilk ışıklarıyla sona erdi. Okullar açılana kadar Şıhkıranı'ndaki görevime devam ettim. Ayrılık vakti geldiğinde önce anneannemle vedalaştım, ardından arkadaşım Muttalip ile buluşup yeniden Beşikdüzü'nün yolunu tuttum. Cebimde ilk kazancım, gönlümde ise görevimi layıkıyla yapmanın gurur hatırası vardı.

VEFA HALKASI: BİR MEKTUPLA DEĞİŞEN HAYAT

Beşikdüzü Ortaokulu üçüncü sınıftayken arkadaşım Muttalip ile birlikte ilçenin yakın mahallelerinden birinde kiralık bir ev bulduk ve eşyalarımızı oraya taşıdık. Eğitim-öğretim yılı başlamış, derslerimdeki başarıım geöen yıl kaldığı yerden adeta ivme kazanarak artmaya devam etmişti.

Öğretmenlerimle aram çok iyiydi; hele matematik öğretmenimiz Hikmet Deniz beni evladı gibi seviyordu. Birinci dönem sona erdiğinde yine iftihar listesine girmeyi başarmıştım.

Sömestir tatilinde köyüme gitmeyip Beşikdüzü'nde kaldım; ikinci dönem gireceğim Robert Koleji ve Öğretmen Okulu sınavlarına hazırlanmak için geömiş konuları tekrar ettim.

İkinci dönem başladığında derslerime aynı azimle devam ediyordum ancak maddi sıkıntılarıım hat safhaya ulaşmıştı. Bir gün aklıma, Şalpazarı İlkokulu'nda görev yapan ve çevresinde çok yardımsever biri olarak tanınan Mustafa Karabayır'a mektup yazmak geldi. Durumumu tüm içtenliğimle anlatan mektubumu posta yoluyla Şalpazarı'na gönderdim.

Kısa bir süre sonra okul idaresinden beni çağırıldılar. Kapıdan içeri girdiğimde Mustafa Karabayır'ı karşımda görünce şaşkına döndüm. Mustafa Öğretmen beni önceden tanımadığını, sadece yazdığım mektuptan çok etkilendiğı için yanıma geldiğini söyledi.

Bana övgü dolu sözler sarf ettikten sonra 100 TL harçlık ve içinde Vakfıkebir'deki bir kumaş mağazasının adresi yazılı olan bir zarf verdi. Sevincimden adeta uçuyordum! Hemen arkadaşım Niyazi ile bir dolmuş taksiye binip Vakfıkebir'e gittik. Mağaza sahibi bana vereceği kumaşı hazırlamıştı. Kumaşı alıp Beşikdüzü'ne döndük. Artık hem harçlığım hem de elbiselik kumaşım vardı.

Bir süre sonra kumaşı yanıma alarak Şalpazarı'na gittim. Çarşamba günleri oranın pazarı kurulurdu. Dolaşırken karşılaştığım bir akrabam, beni tanıdığı bir terziye götürerek durumumu anlattı. Terzi, dikiş ücretinin normalde 50 lira olduğunu ancak benim için 40 liraya dikebileceğini söyledi. Akrabamın da onayıyla ölçülerim alındı ve kısa süre sonra yeni elbiseime kavuştum.

Kaderin cilvesine bakın ki, yıllar sonra bana o iyiliği yapan Mustafa Karabayır'ın kardeşı Şenol Karabayır'ın iki oğlu, Samsun'daki dershanemde öğrencim oldu. Dahası, Şalpazarı'nda elbisemi diken terzinin kızı hemşire Fatma Yamaç, yaklaşık beş altı yıl öncesine kadar Samsun'da apartman komşumdu. Fatma Hanım'ın üç kızından büyüğü de dershanemde öğrencimdi. Aynı apartmanda oturduğumuz dönemde eşim Suna Öğretmen, Fatma Hanım'ın küçük kızlarının okuma-yazma öğrenmesine yardımcı olmuştu.

Okulun bitmesine bir buçuk ay kala, son sınıfların her şubesinde (3-A, 3-B, 3-C) en başarılı birer öğrenci müdür muavininin odasına çağrıldı. Ben 3-C şubesini temsilen oradaydım. Bize Trabzon'daki bir okulun adresini ve sınav tarihini verdiler; bu, Robert Koleji'nin giriş sınavıydı. Üç arkadaş Trabzon'a giderek Erkek Öğretmen Okulu'nun salonunda sınava girdik. Okul bitmeden sonuçlar açıklandı; kazanamamıştım. Aslında kazanmayı da beklemiyordum çünkü sınavda ilk kez karşılaştığım "sayısal ve şekil yeteneği" soruları sorulmuştu. Biz böyle bir eğitim almamıştık. Bildiğim kadarıyla diğer iki arkadaşım da başarılı olamamıştı.

Yıl sonu gelmişti ancak önümüzde ortaokul bitirme sınavları vardı. Bu yoğun dönemde evde yemek yapmaya vaktimiz kalmadığı için Şalpazarı yolu üzerindeki bir lokantaya hesap açtırmıştık. Bir gün Muttalıp ile yemek yerken içeri eniştesi Ali Bayraktar girdi. Ali Bey, Gökçe Köy’de görev yapan bir ilkokul öğretmeniydi. Maaşını almış, Vakfıkebir’den köye dönüyordu. Lokantaya 35 lira borcum olduğunu öğrenince hiç tereddüt etmeden hesabı kapatıp borcumu ödedi.

5. BÖLÜM

TRABZON LİSESİ KAPISINDAKİ ÇİRPİNİŞLERDEN OKUL BİRİNCİLİĞİNE

TRABZON LİSESİ KAPISINDA BİR DÖNÜM NOKTASI

1960'lı yıllarda ilköğretmen okullarında yatılı okumak, köy enstitülerinin mirasını taşıyan titiz bir sürecin sonunda mümkündü. Adaylar, haziran ayının ilk yarısında yapılan genel yetenek testinin ardından Türkçe, Matematik ve Genel Bilgi derslerini kapsayan zorlu bir klasik yazılı sınavdan geçmek zorundaydı.

O yaz, Niyazi, Muttalıp ve ben köye gitmek yerine Beşikdüzü'nde kalıp çalışmaya karar verdik. Niyazi'nin aracılığıyla Yomra'dan kiremit taşıyan bir kamyon şoförünün yanında iş bulduk. Yaklaşık dokuz gün boyunca Yomra'daki ocaktan kiremit yükleyip Beşikdüzü'nde boşaltarak ter döktük.

Bir akşam iş dönüşü Beşikdüzü'ne dönmeyip Trabzon merkezdeki Moloz mevkisindeki bir otelde konakladık. Bu otelin müşterisi genellikle Şalpazarı ve Beşikdüzü yöresinin insanlarıydı. Tam dinlenmeye çekilecekken ortaokuldan arkadaşlarımızla karşılaştık. Ertesi gün Trabzon Lisesi'nde yapılacak öğretmen okulu sınavı için geldiklerini öğrendiğimizde dünyamız başımıza yıkıldı. Muttalıp'ın de benim de yanımda ne sınava giriş belgesi ne de kimlik kartı vardı. Hepsi Beşikdüzü'de idi. Ancak Beşikdüzü'ne gidip dönmek o saat-ten sonra imkansızdı.

Ertesi sabah çaresizce okulun kapısına gittik. Görevli, evraklarımız eksik olduğu için bizi içeri almadı. O an Niyazi'nin kararlı ve feryat dolu tepkisi dikkat çekti; bizi sınav sorumlusuna yönlendirdiler.

Şansımıza sorumlu kişi Milli Eğitim Müdür Yardımcısıydı. Niya-zi'nin heyecanla durumu anlatması üzerine sağ olsunlar, bizi sınava kabul ettiler. Sınava girdim ama yaşadığım panik yüzünden bildiğim her şeyi unutmuş gibiydim. Salondan çıktığımda kazanma umudum kalmamıştı. Geriye tek seçenek lise eğitimi kalmıştı ancak zihnimde o ağır soru yankılanıyordu: "Peki, beni lisede kim okutacaktı?"

GELECEĞİN PEŞİNDE: YAYLADAN OKUL SIRASINA

İlköğretmen okullarına giriş için yapılan ilk basamak seçme sınavı, tahminen haziran ayının 10'u ile 15'i arasında gerçekleşmişti. Sınavın bitiminden birkaç gün sonra babamın yanına gittim. O dönemde göçler yaylalara çıkmıştı; babamların da yaylada "kelif" dedikleri küçük yayla evleri vardı. Orada birkaç gün kalıp çobanlık yaptıktan sonra köye indim.

Salih amcam çam ormanından odun kesiyor, hazırladığı bu yükleri katıra yükleyerek dağın ardındaki Akçaabat yaylalarına götürüp satıyordu. Uzun süre devam eden bu odun satma işinde ben de amcama yoldaşlık ettim. Amcam bana adeta bir arkadaş gibi davranırdı; ancak okuma isteğim konusunda oldukça ketumdu. Babamdan izinsiz hiçbir şeye karar veremezdi.

Daha önce anneannemden, Abdullah adında üvey bir amcamın olduğunu duymuşum. Abdullah amcam, Atalar (Zimera) köyünün Müzana mahallesinde yaşıyordu. Anneannemin anlattığına göre amcam, babamın hışmına uğramış ve Ayeser Yaylası'nın eteğindeki bu mahalleye yerleşmişti. Torul ilçesi sınırlarında yer alan Ayeser Yaylası; hem Gümüşhane'den hem de Trabzon gibi çevre illerden gelen yaylacıların buluşma noktasıydı. Her yıl ağustos sonunda düzenlenen "Geleneksel Ayeser Yayla Şenliği"ne ben de iki kez denk gelmiştim.

Bir gün Abdullah amcamı ziyaret etmek üzere yola çıktım. Birkaç saatlik yolculuğun ardından Müzana'ya vardığımda, ne o beni tanıyordu ne de ben onu. Tanışıp hallesince bir gece misafiri oldum. Aslında ziyaretimin asıl sebebi, lisede okuyabilmek için ondan yardım istemektir. Ancak amcamın bir evde yarıcı olarak çalıştığını ve bana yardım edecek durumda olmadığını görünce niyetimi gizledim. Ertesi gün, sadece kendisini ziyarete geldiğimi söyleyerek köye geri döndüm. Aradan yıllar geçti. Öğretmenlikten emekli olduktan sonra Samsun merkezde bir dersane açmışım. Günün birinde bir delikanlı odama girip "Ben amcan Abdullah'ın oğluyum," dedi. Sorup soruşturunca gerçekten kuzenim olduğunu anladım. Ancak o, karanlık işlerle uğraşıyordu. Birkaç kez yanıma gelip gitti; "sana tabanca getireceğim" diyerek benden bir miktar para aldı ve bir daha izini kaybettirdi.

2021 yılında telefonum çaldı. Arayan kişi, Abdullah amcamın küçük oğlu Aydın Zengin olduğunu söylüyordu. Sohbetimiz ilerleyince doğru söylediğinden emin oldum. Aydın üniversiteyi bitirmiş, Gümüşhane'de bir dershanede fizik öğretmeni olarak çalışıyordu. Yaz tatilinde Samsun'dan geçerken tanışmak istediğini söyledi ancak COVID-19 salgını nedeniyle bu teklifi nazikçe geri çevirmek zorunda kaldım. Maalesef Aydın ile bir daha iletişim kuramadık.

Zimera'ya(Atalar Köyü) döner dönmez Salih amcamı sorduğumda yengem onun çok uzaklardaki bir ormanda hızar işçisi olarak çalıştığını söyledi.

Sorup soruşturup amcamın çalıştığı bölge hakkında bilgi topladım.

Nihayet bir sabah erkenden yola çıktım ve yaklaşık üç saatlik bir yolculuk sonu amcamın olduğu bölgeyi buldum

Burası çam ormanlarının kalbinde, küçük bir köydü. İz sürerek amcamı ormanın derinliklerinde, çam tomruklarından hızarla tahta biçerken buldum.

Tabiri caizse kan ter içinde çalışyordu. İşinin bitmesini bekledim ve o geceyi onunla birlikte geçirdim. Ertesi sabah, geldiğim yollar-
dan hüznle Zimera'ya geri döndüm; amcamın o zorlu çalışma koşullarını görmek beni derinden üzmüştü. Öğretmen okulu sınavımın kötü geçtiğini düşünerek, eğitim hayatımı sürdürebilmek için adeta çırpınıyor, bir çıkış yolu arıyordum. Ancak hangi dala tutunsam elimde kalıyordu. Babamdan ve amcalarımdan yardım alma umuduyla gittiğim Torul'dan elim boş dönmüş; yeniden Trabzon üzerinden Beşikdüzü'ne varmışım. Arkadaşım Muttalip ile birlikte kaldığım evdeki eşyalarımı henüz almamışım. Bir iki gün evde dinlendim.

CILIZ BİR UMUT VE ŞAŞIRTICI BİR KARŞILAŞMA

Sınavım her ne kadar kötü geçmiş olsa da içimdeki o cılız umuda tutunarak, sonucu öğrenmek üzere mezun olduğum Beşikdüzü Ortaokulu'nun yolunu tuttum. Okulun kapısından içeri girdiğimde salondaki panoda, “Trabzon Erkek İlköğretmen Okulu Birinci Aşama Test Sonuçları” yazısını gördüm. Listeye hızlıca göz attım; okulumuzdan 13 öğrenci ikinci aşama sınavına girmeye hak kazanmıştı. Listenin on birinci sırasında İsmail Mihçı, on üçüncü ve son sırasında ise Muttalip Bayraktar yer alıyordu. O sevinçle hemen kiralık olarak kaldığımız eve gittim. Ev sahibine durumu anlattım; zaten derslerim ve ailevi durumum hakkında bilgisi vardı. Sağ olsun, ikinci aşama sınavına kadar evde rahatça çalışabilmem için bana izin verdi.

Trabzon İlköğretmen Okulu ikinci aşama klasik yazılı sınavına iki hafta kadar zaman vardı. Önceki yıllarda sınava girenlerden öğrendiğime göre; bu sınavda Türkçe, Matematik ve Genel Bilgi gibi temel derslerden klasik sorular soruluyordu. Sınava birkaç gün kalana dek ortaokul son sınıf konularına yoğunlaşarak çalıştım. Sonra Muttalip ile buluşup Trabzon’a gittik. Sınav, Trabzon Erkek İlköğretmen Okulu binasında yapılacaktı.

Sınav günü okulun bahçesinde toplandık. İsim okuyarak bizi der-liklere aldılar Dersliğe girip bir sıraya oturdum, Muttalip de hemen arkamdaki sıraya geçti. Sınav başladı, soruları birer birer çözüyordum. Muttalip arka sıradan benim kağıdıma bakıyormuş. Aradan epeyce zaman geçmişti ki, adının sonradan Mustafa Beşgen olduğunu öğrendiğim öğretmen bu durumu fark etmiş olacak ki, Muttalip’i masasından kaldırıp arkada başka bir yere oturttu; bana da sertçe, “Sen de doğru otur!” dedi.

Meğer bu öğretmen okulun meşhur Resim ve İş Bilgisi öğretmeniymiş. İki oturumdan oluşan sınav bitti. Ancak Mustafa Beşgen, üç yıllık okul hayatımda bende en çok iz bırakan öğretmenlerden biri oldu.

Sınav sonuçlarının bir ay sonra açıklanacağını öğrendik. Muttalip, Kadırğa Yaylası’ndaki ailesinin yanına gitti. Benimse gidecek yerim yoktu. Anneanneme gitmek istemiyordum çünkü o dönem hangi akrabanın yanında kaldığını bilmiyordum.

Üstelik 16-17 yaşlarına gelmişim, başkalarına yük olmaktan utanıyordum. Babama gitsem, orada ne yapacaktım? Sınavın bitiminden birkaç gün sonra yeniden Beşikdüzü’ne döndüm; fındık zamanı gelmişti. Okuldan tanıdığım bir arkadaşıma rastladım; bana yevmiye ile fındık toplayıp toplamayacağımı sordu.

Kabul ettim. Yanıma birkaç kişi daha bulmamı isteyince, şansım yaver gitti ve şalpazarı'ndan gelen üç kişi daha buldum. Beşikdüzü'ne yakın bir mahallede, dört kişiyle fındığı 4-5 günde bitirdik. Ev sahipleri çok iyi insanlardı; ev sahibikadın her sabah bize balık kızartırdı. Daha sonra evin erkeğinin Beşikdüzü belediyesi tuvaletinde çalışdığını öğrendik.

İş bitince tekrar Beşikdüzü merkeze indik. şalpazarlıların toplandığı kahvehanede oturuyorduk bir adam içeri girip işçi lazım olduğunu söyledi. Çavuşlu'da bir fındık bahçesi olduğunu anlatıp yevmiye miktarını belirtti. Grupta 7-8 kişiydik, en küçükleri bendim.

Abiler adamla anlaştı; adam, "Siz yola çıkın, arkadan araç sizi alacak," dedi. Ancak araç gelmeyince sabaha karşı yürüyerek Çavuşlu'ya vardık. Ev yüksek bir tepedeydi, bir saat yokuş tırmanarak ulaştık. Bahçe o kadar dik, dallar o kadar yüksekti ki fındıkları ancak üzerine çıkararak toplayabiliyorduk. Yemekler ise genelde salata ve cacık gibi hafif şeylerdi. şartlar çok zordu ama o kadar yolu çektiğimiz için bırakıp dönemedik. İşi bitirdiğimizde genç adam paramızın bir kısmını Verdi.

Aradan zaman geçti; ben Trabzon Öğretmen Okulu sınavı kazanmıştım ve okul başlayalı bir buçuk ay kadar olmuştu. Bir gün matematik öğretmenimiz sınıfa stajyer öğrencilerle girdi. Bunlar, Fatih Eğitim Enstitüsü Matematik Öğretmenliği son sınıf öğrencileriydi. Öğretmenimizin bizimle tanıştırdığı o genç öğretmenlerden biri, bizim o zorlu fındık tarlasının sahibi çıktı!

TRABZON ERKEK İLKÖĞRETMEN OKULU: BİR BAşARI VE BİR ENGEL

1967-68 eğitim-öğretim yılının başlamasına artık iki hafta kadar bir zaman kalmıştı. Beşikdüzü'nden Trabzon Erkek İlköğretmen Okulu sınav sonuçlarını merak ederek Trabzon'a gittim.

Şalpazarlıların uğrak noktası olan o bildik otele vardım. Otelin sahibi Halil amcadan, kadim dostum Bekir Uçar'ın da Trabzon'da olduğunu öğrendim. Bu habere çok sevinmişim; Bekir hem anneannemin köyündendi hem de Murat ile Tonya'da ortaokul birinci sınıfta okurken bize evinin bir odasını açacak kadar gönlü zengin bir arkadaşıtı.

O sırada Bekir, otelin kapısından içeri girdi. Birlikte her gün okula uğruyor, sonuçların açıklanmasını bekliyorduk. Nihayet bir gün öğretmeninin birisi, Bekir'e sınav sonuçların ertesi gün açıklanacağını söyledi. Beklenen gün gelmişti, Bekir öğle saatlerinde sınav sonuçlarını öğrenmek üzere okula gitti ben de otelin balkonunda heyecanla onun yolunu gözlemeye başladım. Yaklaşık 40 dakika sonra Bekir karşı sokakta göründü; eliyle koluyla bir şeyler işaret ediyordu ama heyecandan ne dediğini anlayamıyordum. Yanıma gelip boynuma sarıldığında o büyük haberi verdi:

"Seni tebrik ederim, sınav birincisi olmuşsun!"

İnanmak için birlikte tekrar okula koştuk. Bahçe kapısındaki panoda, "Okumaya hak kazananların listesi" asılıydı. Listenin en başında o satırları gördüm: **İsmail Mıhçı, Beşikdüzü Ortaokulu.**

İKİ KİMLİK, TEK BİRİNCİLİK

Sonuçların açıklanmasından kısa süre sonra kayıt heyecanı başladı. Herkes gibi ben de evraklarımı hazırladım; ancak benim durumum diğer öğrencilerden oldukça farklı ve karışık. Adıma düzenlenmiş iki ayrı kimlik belgesi vardı. Önceki bölümlerde bu "iki kimlik" meselesinin kökenini anlatmışım.

Şimdi ise bu karmaşanın kayıt sırasında önüme çıkardığı o aşılması güç engelden bahsedeceğim. Trabzon İlköğretmen Okulu'nun öğrenci işleri bürosunda, elimde evraklarımla heyecan içinde sıra bekliyordum.

Nihayet sıra bana geldiğinde içeri girip dosyamı görevliye uzattım. Görevli memur evrakları inceledikçe kaşlarını çatdı, ardından şüphe dolu gözlerle yüzüme baktı.

Ortada büyük bir bürokratik uçurum vardı: Ortaokul diplomamda soyadım "Mihçı", nüfus cüzdanımda ise "Zengin" yazıyordu. Mesele sadece soyadı farkı da değildi; diplomam ile kimliğimdaki bilgiler neredeyse birbirine tamamen yabancıydı. Ortak olan tek şey ismim (İsmail), anne adım (Hanife) ve doğum yerimdi (Vakfikebir).

Görevli, evrakları didik didik ettikten sonra başını kaldırıp, bu şartlar altında kaydımın yapılmasının imkansız olduğunu sert bir dille ifade etti.

O an dünyam başıma yıkılmıştı. Çaresizce bürodan çıkıp salonda beklemeye başladım ama kulağım hala içerideki konuşmalardaydı. Tam her şey bitti derken içeriden bir sesin, *"Bu çocuk okulu birincilikle kazanmış!"* dediğini duydum. Bu cümle, o gün benim için can simidi oldu. Beni apar topar tekrar içeri çağırıldılar; birinciliğimin verdiği itimatla, ortaokul diplomamdaki bilgiler esas alınarak kaydımı gerçekleştirdiler.

Büyük bir şoku son anda atlatmıştım. Bu "çift kimlik" meselesi, yıllar sonra askerlikte de ciddi bir kriz olarak tekrar karşıma çıkacaktı. Yaşadığım bu kimlik karmaşası ve babamın bu duruma sessiz kalışı, beni sık sık şu düşünceye sevk etti: Keşke her şeye rağmen ilk kimliğimle, o gerçek benliğimle hayatıma devam edebilsydim... Çünkü o ilk kimlik, her satırıyla annemden bana kalan en gerçek hatıraydı. Soyadımın Mihçı yerine Zengin olması kağıt üzerinde bir şekil değişikliğiydi belki ama ruhumda hissettirdiğı boşluk çok daha derindi.

6. BÖLÜM

TRABZON ERKEK İLKÖĞRETMEN OKULU ÖĞRENCİLİK ANILARI

- a) Akademik Kadro ve Okulun İdari Yapısı
- b) İlk Adımlar: Okuldaki İlk Günlerim ve Uyum Süreci
- c) İz Bırakanlar: Unutulmaz Öğretmenler ve Hatıralar
- d) Bir Dönüm Noktası: Yüksek Öğretmen Okulu Adaylığım
- e) Kürsüdeki İlk Heyecan Trabzon Erkek İlköğretmen Okulu Staj Anılarım

AKADEMİK KADRO VE ÖĞRETMEN OKULUNDAKİ İLK GÜNLERİM

Tarihsel kayıtlar, Trabzon Öğretmen Okulu'nun eğitim kadrosunun sadece yerel ölçekte değil, Türkiye genelinde nitelikli eğitimciler yetiştiren dönemin en saygın akademik topluluklarından biri olduğunu göstermektedir.

Okulun ğretim kadrosu, hem genel kültür hem de pedagojik formasyon alanlarında derin uzmanlığa sahip isimlerden teşekkül etmiştir.

Okulun "parasız yatılı" statüsünde olması, eğitim kadrosunun sorumluluklarını ders saatlerinin ötesine taşımiştır. Öğretmenler, ğrencilerin sosyal ve kültürel gelişimlerinde 24 saat esaslı bir rehberlik anlayışı benimsemiş; akademik bilginin yanı sıra tarım, sanat ve el becerileri gibi uygulamalı alanlarda da çok yönlü bir mentorluk sunmuşlardır.

Okulun ilk günü, o an ismini öğrendiğim bir ğretmen sınıfa girdi. Kendisini Ahmet Kukul olarak tanıtan ğretmenimiz; meslek dersleri ğretmeni olduğunu ve okulda müdür yardımcılığı görevini yürüttüğünü belirtti. Ardından hepimizden sırayla kendimizi tanıtmamızı istedi. Sıra bana geldiğinde, ben de diğer arkadaşlarım gibi ayağa kalkıp kendimi tanıttım.

O anda sınıftaki tüm gözler bir anda bana vrildi. Ahmet Hoca hemen yanıma gelip beni tebrik etti ve sınıfa dönerek, "İsmail bizim medarıftiharımızdır," dedi. Sözlerine şöyle devam etti: "İsmail arkadaşınız, benim memleketim olan Beşikdüzü Ortaokulundan mezun oldu ve 200 üzerinden 185 puanla sınav birincisi seçildi."

Okulu birincilikle kazanmış olmanın haklı gururunu yaşıyordum ama bir yandan da içten içe sıkılıyordum. Kaldığım otelde akşam ayakkabılarımı yıkamıştım; sabah uyandığımda ise henüz tam kurumadıklarını fark ettim. Başka çarem olmadığı için nemli ayakkabıları giymek zorunda kalmıştım. Sınıfın arka sıralarında oturmama rağmen, ıslak ayakkabılar hem ayağımı yakıyor hem de etrafa koku yayıyordu. Ama olsun, o kadar yokluk içinde; Trabzon, Artvin, Gümüşhane, Rize ve Giresun gibi pek çok il ve ilçeden gelen belki de binlerce ğrenci arasından sıyrılmıştım.

Trabzon Erkek İlköğretmen Okulu gibi marka bir okulu yatılı olarak birincilikle kazanmış olmak tarif edilemez bir duyguydu. Eğitim-öğretim başladıktan kısa bir süre sonra kitaplarımız, defterlerimiz; elbiselerimizden iç çamaşırlarımıza ve ayakkabılarımıza kadar tüm ihtiyaçlarımız okul yönetimi tarafından karşılanmıştı.

UNUTULMAZ ÖĞRETMENLER VE ANILARIM

Okul yılları, insan hayatının en şekillendirici dönemlerinden biridir. Bu süreci unutulmaz kılan temel etken ise kuşkusuz öğretmenlerin sergilediğı tutum ve davranışlardır. Öğretmenin yaklaşımı, öğrencinin yalnızca akademik başarısını değil; kişilik gelişimini, özgüvenini ve gelecekteki yaşam biçimini de doğrudan biçimlendirir.

Öğretmenlerin destekleyici ve empatik yaklaşımları öğrencinin potansiyelini açığa çıkarmasını sağlarken; ilgisiz, önyargılı veya baskıcı tutumlar öğrencide derin psikolojik yaralara ve akademik soğumaya neden olabilir.

Kısacası bir öğretmen, öğrencisinin karakterini şekillendirecek kadar güçlü bir etki alanına sahiptir. Bazı öğretmenler hataları öğrenmenin doğal bir parçası ve geliştirici bir veri olarak görürken, bazıları sadece sonuca odaklanır. Hata yapmanın bir yetersizlik gibi algılatıldığı ortamlarda, öğrenci "yanlış yapma" korkusuyla özgüvenini kaybeder ve doğal merak duygusu sönümlenir.

Kendi okul hayatıma baktığımda, özellikle ilkokul ve ortaokul dönemlerindeki öğretmenlerimin birçoğunun bana bir ebeveyn şefkatiyle yaklaştığını hatırlarım. İlkokul öğretmenlerim ile Beşikdüzü Ortaokulu'ndaki Fransızca, Tarih, Matematik ve Fen Bilgisi öğretmenlerimin "babacan" yaklaşımları, zihnimde silinmez ve olumlu izler bırakmıştır.

Öğretmen okuluna geçtiğimde ise Beşikdüzülü hemşehrim olan Meslek Dersleri Öğretmeni ve Müdür Yardımcısı Ahmet Kukul ile Kimya Öğretmeni ve Müdür Yardımcısı Hasan Kukul ile ilişkilerimiz; saygı, sevgi ve güven temelli, adeta bir dostluk zemininde ilerledi. Buna karşın, Resim-İş ve Yazı Öğretmeni Mustafa Beşgen ile olan iletişimimiz karşılıklı güvene değil, tamamen otorite ve şekilciliğe dayalıydı. Sadece ben değil, pek çok öğrenci kendisinden çekinir, onunla samimi bir bağ kuramazdı. Katı disiplin anlayışı ve otoriter tutumuyla nam salan Mustafa Beşgen'in dersleri, benim ve birçok arkadaşım için ne yazık ki sadece "not" alıp geçilmesi gereken zorunluluklardan ibaretti.

MUSTAFA BEŞGEN İLE İLK KARŞILAŞMA VE RESİM DERSLERİ

Daha önce de belirttiğim üzere, Trabzon Erkek İlköğretmen Okulu II. Aşama sınavına teyzemin oğlu ve ortaokul arkadaşım Muttalip ile aynı salonda girmiştik. İkimiz de ismimiz okunarak içeri alınmıştık. Ben bir sıraya oturdum; Muttalip ise hemen arkamdaki sıraya yerleşti.

Sınav başladıktan bir süre sonra Muttalip, arada bir benim sınav kağıdına bakmaya başlamış. Ben durumun farkında değildim ancak salon sorumlusu olan öğretmenimiz Mustafa Beşgen bu durumu fark etmiş olmalı ki, Muttalip'i yerinden kaldırarak arka sıralardan birine oturttu. Daha sonra bu olayı okuldaki üst sınıflardan ağabeylerimize anlattığımızda, Mustafa Beşgen hakkında söyledikleri şeyler adeta endişe verici boyutlardaydı. Fakat okullar açılıp zaman ilerledikçe öğretmenimizi kendi gözlemlerimizle daha yakından tanımaya başladık. Sınıfımızda Artvinli Aslan adında bir arkadaşımız vardı. Öyle karakalem ve tuval çalışmaları yapıyordu ki, ona hayran kalmamak imkansızdı. Mustafa Beşgen, derslerde en çok bu arkadaşımızla ilgilenirdi.

Birçok arkadaşım gibi benim üzerimde de "kusursuz resim yapma" baskısı vardı. Aslında bu baskının kırılması için öğretmenimizin bize rehberlik etmesi gerekirdi; oysa o sonuca odaklıydı. Öğretmenimize göre başarılı öğrenci, sadece ortaya "güzel" bir resim veya iş koyabilen öğrenciydi.

Aslında resim dersi bir 'yetenek dersi' olarak görülse de; doğru çalışma yöntemleri, bol pratik ve teknik eğitimle her öğrencinin ilerleyebileceği bir alandır. Dolayısıyla öğrencinin gelişimi sadece nihai ürünle değil; süreç içerisindeki sanatsal ilerlemesi, yaratıcılığı ve gösterdiği çaba üzerinden değerlendirilmelidir.

Öğretmen okulunun 4. sınıfında (ilk yılımda), önceki yılların aksine derslerime düzenli çalışmıyordum. Buna rağmen ilk yarıyıl karnemde Resim ve İş Bilgisi dersleri dışında kırık notum yoktu. İkinci yarıyıl da benzer bir çalışma temposuyla yıl sonunu getirdim. Karneler dağıtıldığında Resim ve İş Bilgisi derslerinden bütünlemeye kaldığımı gördüm. Neyse ki güz dönemindeki sınavlarda bu iki dersten de geçer not alarak 5. sınıfa geçmeyi başardım.

BİR ÖDEVİN GÖLGESİNDEKİ İLK YANILGIM

5. sınıfın ilk dönemi bittiğinde karnemdeki tablo pek değişmemişti; Resim ve İş Bilgisi dersleri dışında zayıf notum yoktu. İkinci dönem başladığında resim öğretmenimiz Mustafa Beşgen, bayram tatili için bize bir "yırtma-yapıştırma" ödevi verdi. Tatil günlerinde genellikle okuldan dışarı çıkmadığım için bir gün oturup ödevimi kendim tamamladım. Tatil dönüşü akşam etüdündeydik. Sınıfımız 5-C ile 5-D şubesi aynı dersliği paylaşıyordu. Beşikdüzü Ortaokulu'ndan tanıdığım Alaaddin Bektaş ile yakın sıralarda oturuyorduk. Alaaddin'in yanındaki arkadaşlarına, ödevini Trabzon Yomra'da öğretmen olan ablasına yaptırdığını gururla anlattığını duydum; ister istemez konuşmalarına kulak misafiri olmuştum.

O gece yatakhane de yatarken aklıma bir plan geldi: Koridordaki dolabından Alaaddin'in ödevini alacak, öğretmene kendi işimmiş gibi gösterip notumu aldıktan sonra yerine geri koyacaktım. Nasıl olsa ertesi gün bizim resim dersimiz onlardan önceydi.

Ertesi gün planımı harfiyen uyguladım. Alaaddin'in dosyasındaki ödevi alıp derste öğretmene sundum. Mustafa Hoca çalışmayı çok beğendi, not defterine bir şeyler karalayıp ödevi bana geri verdi.

Teneffüste ödevi sessizce Alaaddin'in dolabına geri bıraktım. Ancak sınıfa çıktığımda içimi bir korku kapladı: "Ya Alaaddin aynı ödevi gösterdiğinde hoca durumu fark ederse?" Tek çare ödevi yok etmektir. Zil çalar çalmaz koridora koştum, dosyadan ödevi çıkarıp parçalara ayırdım ve çöp kutusuna attım.

Bir sonraki dersimiz Milli Güvenlik'ti. Hocamız olan albay ders anlatırken kapı vuruldu; Resim öğretmenimiz Mustafa Beşgen, benimle görüşmek için izin istedi.

Büyük bir tedirginlikle peşinden gittim ve kendimi Alaaddinlerin sınıfında buldum.

Sınıfın huzurunda hoca beni sorgularken, Alaaddin ve arkadaşları koro halinde üzerime geliyordu. Aslında hocaya ödevi Alaaddin'den çaldığımı çoktan itiraf etmiştim. Tüm ağır sözlere ve sataşmalara rağmen, ödevi aslında Alaaddin'in de yapmadığını, ablasının yardımıyla hazırladığını söyleyip olayı büyütmedim.

Evet, büyük bir hata yapmıştım. Beni bu yanlışla sürükleyen en büyük etken, hocamızın her öğrenciden kusursuz eserler bekleme-siydi; öyle ki bazen 10 üzerinden yalnızca yarım (0,5) puan aldığım olurdu. Yine de bu baskı yaptığım hatayı haklı çıkarmazdı. Bu olay, hayatım boyunca ders çıkardığım en büyük yanlışım olarak kaldı.

BİR POLİSİN VİCDANI, BİR ÖĞRETMENİN TOKADI

Trabzon Erkek İlköğretmen Okulu'ndaki dördüncü yılını geride bırakmış, beşinci sınıfın eşiğine gelmiştim. Mevsim ağustostu.

Köyden çocukluk arkadaşım ve akrabam Nedim Mıhçı, o günlerde beni ziyarete gelmişti. Birlikte heyecanla Trabzon Fuarı'nı gezip dolaştık. Ancak gün bitip gece çöktüğünde acı bir gerçekle yüzleştik: Cebimizde otelde kalacak paramız yoktu.

Gençlik cesaretiyle aklımıza tek bir çare geldi; okuduğum okulun yatakhanesi. Kimseye fark ettirmeden binanın bodrum katındaki pencerelerden birini zorlayıp içeri süzıldük. Boş ranzaların üzerindeki yataklar o an bize dünyanın en konforlu yeri gibi görünmüştü. Yorgunluğun da etkisiyle derin bir uykuya daldık. Ertesi sabah saat dokuz sularında, sert bir elin beni dürtmesiyle irkilerek uyandım. Gözlerimi açtığımda başımızda dikilen kişi, okulun müdür yardımcısı Enver Sula'dan başkası değildi. O gün okulda nöbetçi olan Enver Hoca, görevlilerin bizi fark edip haber vermesiyle yatakhaneye gelmişti.

Hoca, öfkeyle kolumdan tutup beni ayağa kaldırdı. Peş peşe yediğim birkaç tokat, uykumu tamamen dağıtmıştı. Bizi sürükleyerek okulun içindeki odasına götürdü ve hiç vakit kaybetmeden Fatih Polis Karakolu'nu aradı. Çok geçmeden gelen polis ekipleri eşliğinde okuldan çıkarılıp karakola götürüldük.

Karakoldaki komiser ifademizi alırken hikayemizi dikkatle dinledi. İki gencin parasızlıktan sığındığı bu yatağın, böylesine sert bir polisiye vakaya dönüşmesine anlam verememişti. Enver Hoca'nın bu katı tavrını kınayan birkaç söz söyledikten sonra bizi serbest bıraktı. O gün karakoldan çıkarken, bir öğretmenin disiplin anlayışı ile bir polisin vicdanı arasındaki o ince çizgiyi hayatım boyunca unutamayacak şekilde öğrenmiştim.

CEBİR HOCASINDAN HAYAT DERSİ: "O KIZDAN SANA YAR OLMAZ"

Trabzon Erkek İlköğretmen Okulu, o yıllarda hem yatılı hem de gündüzlü öğrencileri ağırlıyordu. Ancak okulun kalbi, çoğunluğu oluşturan yatılı erkek öğrencilerle atardı. Sınıfımızın büyük kısmı erkek olsa da aramızda kız öğrenciler de vardı. Beşinci sınıfa geldiğimizde, ilk yılımızdan beri aynı sınıfta olduğumuz bir kız öğrenci dikkatimi çekmeye başlamıştı. Fark ediyordum ki onun da gözü neredeyse hiç üzerimden ayrılmıyordu.

Bu masum ilgiyi, son sınıftaki can dostum Bekir Uçar'a açtım. Bekir, "Git konuş," dedi ama bende o medeni cesaret ne gezer? "O zaman bir mektup yaz," diye akıl verdi.

Günlerce düşündükten sonra bir akşam etüt saatinde, Bekir'den aldığım güçle duygularımı kağıda döktüm. Ertesi gün için planımız hazırды: Son ders çıkışında kızını takip edecek, uygun bir yerde mektubu Bekir ona takdim edecekti.

Okul çıkışı peşine düştük ancak kız bizi fark edince panikleyip adımlarını hızlandırdı ve gözden kayboldu. Mektup elimizde, boyunumuz bükük okula döndük. Ertesi sabah sınıfa girdiğimde o, sanki hiçbir şey olmamış gibi yerinde oturuyordu. Ancak ilk teneffüste okulun hoparlöründen o titreten anons duyuldu: ***"İsmail Mihçı, Başmüdür Muavini odasına!"***

Başmüdür muavinimiz, aynı zamanda Cebir hocamız olan Aydın Özyar'dı. Odasına girdiğimde beni nezaketle karşıladı. Masasındaki radyonun sesini kısıp, "Gel evladım, otur şuraya ve bana her şeyi doğrunca anlat," dedi. Olanı biteni eksiksiz anlattım. Beni sükunetle dinledikten sonra omzuma dokunup babacan bir tavırla: "Bak evladım, bunlar yaşının getirdiği normal şeyler. Ancak ben o kızın ailesini tanıyorum; o kızıdan sana yar olmaz," dedi ve beni sınıfıma gönderdi.

Aydın Hocamın o sözü benim için kesin bir hükümdü. O günden sonra kıza değil ilgi duymak, yüzüne bile bakmadım. Zaten henüz yolun başındaki bu duygu, hocamın sağduyusuyla yerini saygıya bırakmıştı.

Yıllar sonra Aydın Hocamın bakanlık müfettişı olduğunu, tesadüfen Samsun Öğretmenevi'nde karşılaştığımızda öğrenmiştım. Geçen yıl ise vefat haberini bir sosyal medya paylaşımında gördüm. İzmir'de hayata gözlerini yuman değerli hocam Aydın Özyar'a Allah'tan rahmet diliyorum. Ruhu şad, mekanı cennet olsun

ZİRVEDEKİ FIRSAT, CEPTEKİ YOKLUK

O yıllarda öğretmen okullarının beşinci sınıfında okuyan, akademik başarısı zirvedeki öğrenciler arasından genellikle yalnızca bir veya iki kişi seçilerek "Yüksek Öğretmen Okulu"na gönderilirdi. Bu okullar, Türkiye'nin lise eğitimi için ihtiyaç duyduğu akademik derinliğe sahip, nitelikli öğretmenleri yetiştirmek üzere kurulmuş çok özel ve köklü kurumlardı.

Ben Trabzon Öğretmen Okulu beşinci sınıfındayken, aynı zamanda hem müdür yardımcımız hem de meslek dersleri öğretmenimiz olan Beşikdüzülü Ahmet Kukul, gözünü üzerimden ayırmazdı.

Yanıma her gelişinde, Yüksek Öğretmen Okulu seçimlerinden bahseder; bu elit gruba girmem için notlarımı daha da yükseltmem gerektiğini sık sık tembihlerdi.

Aslında zihnimin bir köşesinde Ahmet Bey'in bu teşvikleri yankılansa da, kalbimde başka bir gerçek yatıyordu. Benim Yüksek Öğretmen Okulu'nda okumak gibi bir hayalim ya da lüksüm yoktu. Ekonomik imkansızlıklar omuzlarımda ağır bir yükü. Ondan bir yıl önce ödünç aldığım 50 lirayı hala geri ödeyememiştım.

Hoca ile her karşılaştığımızda mahcup olurdum. Bazen onun derslerine bile girmezdim.

Benim tek amacım bir an önce diplomamı alıp hayata atılmak ve öğretmenlik maaşımı kendi ayaklarımın üzerinde durmaktır. Akademik kariyer değil, ekmek kavgası önceliğimdi. Ahmet Hoca'ya olan o meşhur 50 lira borcumu ise ancak okuldan mezun olup ilk maaşımı elime aldığımda, alnım ak bir şekilde ödeyebildim.

MAÇKA VADİSİ'NDE İLK DERS, İLK HEYECAN

1960'lı yıllarda öğretmen okulları, Köy Enstitülerinden devralınan "iş içinde eğitim" felsefesini sürdüren adeta birer mesleki uzmanlık merkeziydi. Son sınıf müfredatımızın merkezinde; pedagoji, psikoloji, eğitim tarihi ve okul yönetimi gibi dersler yer alır, teorik bilgiler doğrudan sınıf yönetimiyle ilişkilendirilirdi.

Son sınıf öğrencisiyken, Trabzon şehir merkezindeki ilkokullarda haftanın belirli günlerinde yıl boyu staj yaparak başladık bu yolculuğa. Deneyimli öğretmenlerin gözetiminde derslere giriyor, plan hazırlıyor ve sınıf defteri doldurmanın inceliklerini öğreniyorduk. Ancak asıl heyecan, ikinci yarının ikinci ayında başladı. Okul yönetimi bizi onar kişilik gruplara ayırarak "köy stajı" için görevlendirdi. Bizim grubun durağı, Maçka'nın o dönem meşhur mesire yeri olan Çatak Köyü idi.

Çatak, Trabzon-Torul yolu üzerinde olduğu için aşına olduğum bir yöreydi. Vadiye yayılan tarihi ceviz ağaçları ve lezzetli et mangalıyla bilinen o meşhur gazino binası, bir ay boyunca yuvamız olacaktı. (Yıllar sonra yaşanan o acı heyelan felaketinde staj yaptığımız okulun ve çevresinin toprak altında kalacağını bilmeden, neşeyle yerleştik binaya.) Meslek dersleri öğretmenimiz Ahmet Kukul'un organize ettiği bu staj için her birimize 110 TL harcırah verilmişti. Minibüsle gazinonun kapısına vardığımızda bizi ranzalı yatakhaneler ve kolilerce gıda (et kavurma, Amerikan peyniri, süt tozu) karşıladı.

İlk akşamımızda bizi ziyaret eden isim ise koordinatörümüzün Ahmet Kukul'un kardeşı, okulun öğretmeni Enver Kukul oldu.

Ertesi gün okul müdürüyle bir araya gelerek bir aylık planımızı çıkardık. Kendi aramızda kurduğumuz sistemle; kimin nöbetçi kalacağı, kimin hangi sınıfta ders anlatacağı saat saat belliydi. Gündüzleri okulda teorigi pratiğe döküyor, akşamları ise kaldığımız gazinoda Enver Bey'in keyifli sohbetleriyle mesleğinin sırlarını dinliyorduk.

Stajın sonu yaklaşırken, bize rehberlik eden Enver Bey için bir veda gecesi düzenledik. Maçka'dan aldığımız etler ve içeceklerle geç saatlere kadar eğlendik. Ertesi sabah nöbetçi olduğum için erken kalktım, etrafı toparlayıp kahvaltüyü hazılamdım. Arkadaşlarla birlikte kahvaltüyü yaptık. Arkadaşlar okula gitti ben de öğlen yemeği hazırlığına girişmiştim ki dışarıdan gelen bir korna sesiyle irkildim.

Gelen, meslek dersleri öğretmenimiz ve müdür yardımcımız Ahmet Kukul'du! Kapıyı açtığımda yüzüne vuran akşamdan kalma kokuyu fark etmemesi imkansızdı. Kaşlarını çatıp "Bu koku nedir?" diye sorduğunda, tek sığınağım dürüstlük oldu: "Akşam Enver Bey de bizimleydi hocam." Bu cevabı duyunca başka soru sormadan, biraz da tebessümle uygulama okuluna doğru yöneldi.

Eskilerin dediği gibi, o bir aylık köy stajı "göz açıp kapayıncaya kadar" sona erdi. Çatak'tan heybemizde unutulmaz anılar ve gerçek birer öğretmen adayı olma gururuyla ayrılarak, Trabzon merkezindeki stajımıza geri döndük.

7. BÖLÜM

ÖĞRETMENLİK YOLUNDA ÇETİN DURAKLAR: EMEK VE HAYALLER

Trabzon Öğretmen Okulu'nun kapısından içeri girdiğimde, cebimde sadece hayallerim ve öğretmen olma tutkum vardı. Ancak üç yıl sürecek bu eğitim yolculuğu, sadece akademik bir süreç değil, aynı zamanda çetin bir ekonomik mücadele sahası olacaktı. Maddi imkansızlıklar beni yıldırmaq yerine, çözüm üretmeye ve dayanışmanın gücünü keşfetmeye zorladı.

TRABZON LİMANI'NDA KÖMÜR KARASI GÜNLER

Öğretmen okulundaki ilk yılımı (4. sınıf) bitirip yaz tatiline girdiğimizde, arkadaşım Bekir Uçar ile Trabzon'da kalıp çalışmaya karar verdik. Kaldığımız otelden tanıdığımız birkaç arkadaşımız da bize katıldı. İş aramak için gittiğimiz Trabzon Limanı'nda, devasa yük motorlarının arasında bir adam yanımıza yaklaştı; işçi aradığını söyleyerek işi tarif etti.

Limanda kömür kürekleyerek, kara lastik fabrikalarının alevli kazan dairelerinde ter dökerek kazanılan o mukaddes unvanın ilk günleri... Yüzüm kömür karasıydı ama geleceğim ilk kez bu kadar beyazdı.

O yıllarda Trabzon'un Çömlekçi semtindeki kara lastik fabrikaları kömürle çalışırdı. Görevimiz, motorlardaki kömürü kamyonlarla fabrikaya taşımaktı. Bazı arkadaşlarımız kömürleri depoya boşaltırken, ben ve birkaç arkadaşım yere dökülenleri küreklerle kazan dairesine aktarıyorduk.

Oldukça ağır olan bu işte iki üç gün ter döktük. Başka bir gün ise Yomra'dan gelen kiremitleri limandaki motorlara istifledik. Kazandığımız para ancak yemek ve otel masraflarımıza yetiyordu. Öğretmenlik hayatımın ilk yazı, böylece "amelelik" yaparak geçti.

ANNEANNEMİN TARLASI VE BİTMİYEN BORÇ

Ben henüz küçükken, Mehmet dayım anneanneme yaklaşık birer buçuk dönümlük iki küçük tarla vermişti. Tarlalardan biri yerleşim yerine uzak ve verimsizdi. Diğerisi ise evlere yakındı ancak toprağı taşlı olduğundan tarıma elverişli değildi. Anneannem, yılmadan o taşları elleriyle çıkarıp tarlayı işlenebilir hale getirmiş, hatta o taşlarla etrafa bir de duvar örmüştü.

Yıllarca orada mısır, fasulye ve patates yetiştirdi. Ben ortaokula başlayınca tarla boş kaldı. O dönemde dayımın oğlu Hasanali, tarlayı 1.500 liraya satın aldı.

Bu borcun, ben okurken bana ödenmesi kararlaştırıldı. Yaz aylarında parayı tahsil etmek için Rize'ye, Hasanali'nin çalıştığı çay fabrikasına giderdim. Ancak Hasanali çoğu zaman ödeme yapamazdı; verdiği miktar ise ancak yol paramı karşılardı. Okul bitene kadar o 1.500 liranın tamamını hiç göremedim. Rize'ye gittiğimde çocukluk arkadaşlarım Osman ve Niyazi'de misafir kalır,hasret giderirdim.

SAMSUN YOLCULUĞU VE BİR HAYAL KIRIKLIĞI

5. sınıfı bitirdiğim yaz, anneannemin yanına gitmek üzere yola çıktım. Şalpazarı'nda çocukluk arkadaşım Halil Küçük ile karşılaştım. Sohbet ederken Halil, "İstersen Samsun'a, dedenin yanına gidelim," dedi.

Dedem yıllar önce Bafra'nın Kösedik Köyü'ne yerleşmişti. Onu hiç tanıımıyordum ve gidecek param da yoktu. Halil borç vereceğini, dönüşte dedemden alacağım harçlıkla ödeyebileceğimi söyleyince ikna oldum.

Zahmetli bir yolculuğun ardından Kösedik Köyü'ne vardık. Ancak hayallerim bir kez daha suya düştü. Dedemin evinde bir gece kaldık ama dedem bana harçlık vermeyi bırakın, halimi hatırıma bile sormamıştı. Beklediğim o dede şefkatini ve yakınlığı görememenin verdiği ağır hayal kırıklığıyla Şalpazarı'na geri döndük. Cebim yine boştu ama hayatın gerçeklerine dair heybem biraz daha dolmuştu.

BABAMA ZİYARETİM VE ONUR KIRICI SONUCU

Yukarıda belirttiğim gibi; Halil ile büyük umutlarla gittiğimiz Samsun'daki dedemin yanından elimiz boş bir halde, "el elde baş başta" Şalpazarı'na geri dönmüştük. Öğretmen okulunda bütünleme sınavlarının tarihleri yaklaşmaya başlıyordu. Benim de Resim ve İş derslerinden sınavım vardı.

Sınavlar başlamadan önce babamı ziyaret edip gelmeyi düşündüm. Her zamanki güzergahımı kullanarak Trabzon'dan otobüsle Zigana Dağı'na, oradan da yaya olarak babamların köyüne gittim.

Köyde birkaç gün kaldıktan sonra yaylaya çıktım ve bir süre çobanlık yaptım. Bu sırada babama, okulda sınavlarımda olduğunu ve gitmem gerektiğini haber gönderdim.

Ancak ne bir ses ne bir seda çıkıyordu. Babamın bana kesinlikle para vermeyeceğini o an anlamıştım. Burada daha fazla kalmanın bir anlamı olmadığını düşünerek, Trabzon'a dönmek üzere yayladan yaya olarak yola ıktım. Planım; önce Zigana'ya kadar yürümek, oradan da otobüsle Trabzon'a geçmekti.

Yayladan Zigana Geçidi'ne yaklaşık iki saatlik bir yürüyüşle ulaşılabilirdi. Araba yolunu takip ederek ilerlerken, duman her tarafı kapladı. Bir taraftan sert rüzgar ve çiseleyen yağmur, diğer taraftan içimi saran korkuyla mücadele ediyordum. Nihayet sağ salım Zigana Geçidi'ne vardım; ancak sırsıslam olmuştum ve tir tir titriyordum. Trabzon'a gidecektim ama cebimde hiç param yoktu. Tek umudum, orada kasaplık ve otel işletmeciliği yapan Ltfi Sağlam amcadan borç alabilmektir.

Ltfi amca dkkana girer girmez hemen yanına gidip kendimi tanıttım. Babam koyun-keçi satmak için sık sık oraya uğradığından, Ltfi amca beni hemen tanıdı. Nüfus cüzdanımı ona rehin bırakarak 50 lira aldım. (Daha sonra babam borcumu ödeyip cüzdanımı geri almıştı.) İçimde buruk bir sevinçle Trabzon'a vardım. Öğretmen okulundaki bütünleme sınavlarımın zamanı da gelmişti. Sınavlarda geçer not alarak ğretmen okulunun son sınıfına geçmeyi başardım.

Son sınıftayken, babamın bana karşı tutumuyla ilgili zihnimde silinmez izler bırakan iki önemli olay yaşadım. şimdi onlardan bahsedeceğim:

YUSUF ZENGİN İLE GöRüşMEYE GİDİYORUM

Öğretmen okulunun son sınıfında, ikinci dnemdeydik. Henüz köy stajımız başlamamıştı. Bir ara okuldayken aklıma, babamın köyünde yaşayan Yusuf Zengin ile görüşme fikri geldi.

Yusuf Zengin hem babam tarafından akrabamdı hem de halamın kayınbiraderiydi.

Köye gidiş gelişlerimde benimle yakından ilgilenir, her daim halimi hatırlımı sorardı. Maddi durumunun çok iyi olduğunu ve bankada yüklüce parası olduğunu duyardım.

Bir gün Yusuf Zengin'den borç para istemeye karar verdim. Nasıl olsa birkaç ay sonra öğretmen olacaktım; bu güvenle bana borç vereceğini düşündüm.

Bu düşünceyle bir gün sabahın erken saatlerinde Trabzon'dan Gümüşhane'ye giden bir otobüse bindim. Otobüs, Zigana Dağı'nın Torul tarafındaki Zigana Köyü'nde yolcu indirmek için durdu(üstteki resim).

O sırada karların içinde, keçileri bir araya toplamak için çabalayan bir adam gördüm. Bir de baktım ki o adam babam! Zigana Köyü küçük bir yerleşim yeri idi. O gün oranın pazarı olduğundan, babam keçileri satmak için oraya getirmiş ama satamamıştı. Şimdi ise hayvanları köye götürmek için toparlamaya çalışıyordu.

Aslında orada babama rastlamasaydım otobüsten inmeyecektim; Torul ile Gümüşhane arasındaki İkisu mevkinde inecek ve her zamanki güzergahımdan yukarı, Atalar Köyü'ne yürüyecektim.

Otobüsten inip yanına gittiğimde babam hala keçilerle meşguldü. Bana "hoş geldin" deyip demediğini şu an hatırlamıyorum; ancak orada olmamdan memnun olmadığı her halinden belliydi.

Neden geldiğimi anlatınca tavırları daha da değişti. Yusuf Zengin'den para isteyecek olmamın hoşuna gitmediğini anlamıştım. Neyse ki köye gitmekten başka çare yoktu. Karlı bir dağı aşır köye varacaktık. Diz boyu karın içinde yorucu bir yolculuğun ardından nihayet köye vardık.

Akşam evde konuşulanları duyunca (köyde olup biteni bana hep beni çok seven Salih amcamın hanımı anlatırdı) üvey annemin hakkımdaki düşüncelerini bir kez daha idrak ettim. Her zamanki gibi babam ortalıkta yoktu.

Yengeme, birazdan Trabzon'a, okuluma dönmem gerektiğini söyledim. Bir süre bekledim; baktım ki ne gelen var ne giden...

Kendi imkanlarımla, önceden bildiğim yolu takip ederek İkisu'ya vardım. Burası Trabzon-Erzurum karayolu üzerinde olduğu için her iki yöne de sık sık kamyonlar, otobüsler ve tankerler geçerci. Gelen bir otobüsü durdurup bindim.

Babamla karşılaştığımız Zigana Köyü'nü geçtikten sonra otobüs, dağın dik ve engebeli yollarına tırmanmaya başladı. Araç sürekli patinaj yapıyor, geri kaçıyordu.

Muavin, tekerleklerin arkasına takoz atarak otobüsün uçuruma kaymasını önlemeye çalışıyordu. Zirveye çıktığımızda otobüs kısa bir mola verdi. Şiddetli kar yağışı devam ediyor; öyle bir sis ve tipi bastırdı ki iki metre önümüzü görmek imkansızdı.

Nihayetinde kazasız belasız Trabzon'a vardık ve derin bir nefes aldım.

BİÇARE YİNE BABAMA GİDİYORUM!

Torul dönüşü Maçka'nın Çatak Köyü'ndeki bir aylık stajımı tamamlamıştım ancak şehir merkezindeki eğitimler devam ediyordu.

Mayıs ayı ile birlikte dersler sona erdi. Haziran ayındaki bitirme sınavları öncesinde bize bir haftalık hazırlık izni verildi.

Ben de bu boşlukta, biçare yine babamın yanına gitmeye karar verdim. Haziran'ın ilk günleriydi. Yayla göçlerinin başlamış olabileceğini umarak Trabzon'dan bindiğim otobüsten Zigana Geçidi'nde indim.

Ben de bu boşlukta, biçare yine babamın yanına gitmeye karar verdim. Haziran'ın ilk günleriydi. Yayla göçlerinin başlamış olabileceğini umarak Trabzon'dan bindiğim otobüsten Zigana Geçidi'nde indim.

Niyetim, yayla yolu üzerinden babamların köyü olan Atalar'a geçmekti. Alas Yaylası, 2.400 metrelik rakımıyla Zigana'nın en yüksek noktalarından biriydi. Aslında köye giden daha kısa bir yol vardı; fakat bu yolundaha güvenli olduğunu düşündüğüm yayla güzergahını tercih etmişim. Sarp arazide, bir an önce zirveye ulaşma telaşıyla tırmanıyordum. Etrafta, kuytu yerlerde eriyen karların şıkır şıkır su sesinden başka çıt çıkmıyordu. Alas Yaylası'na vardığımda karşılaştığım manzara ise tüyler ürperticiydi: Göçler henüz gelmemişti! Yaylayı derin bir sessizlik kaplamıştı.

Korkudan adeta
kanatlanmışçasına
koşuyor, yaylayı bir uçtan
bir uca hızla geçiyordum.

Önümdeki kayalık ve
çalılıklarla dolu arazi,
yaban hayvanlarının
yuvası olduğunu bildiğ-
imden endişemi daha da
artırıyordu.

Taşların üzerinden atlayıp zıplayarak, saatler süren amansız bir çabayla nihayet köye ulaştım. Babamın yanında birkaç gün kalıp, her zamanki gibi "el elde baş başta" Trabzon'a döndüm. Bu korku dolu yolculuk zihnimde öylesine derin bir iz bıraktı ki, ne zaman hatırlasam hala ürperirim.

8.BÖLÜM

DİPLOMADAN KÜRSÜYE: İLK ÜÇ YILLIK ÖĞRETMENLİK HİKAYEM

30 HAZİRAN 1970: DİPLOMADAN KURAYA ,

Trabzon Erkek İlköğretmen Okulu'ndaki üç yıllık zorlu eğitim serüvenimin sonunda, 30 Haziran 1970 tarihinde "ilkokul öğretmeni" unvanıyla mezun oldum. Diplomam, o dönemdeki nüfus kaydına göre Gümüşhane, Torul, Atalar Köyü bilgilerimle tanzim edilmişti. Yani diplomamda adı ve soyadı İsmail ZENGİN yazıyordu.

Bizim öğrencilik yıllarımızda sistem oldukça disiplinli ve yorucuydu. Son sınıfta 20'nin üzerinde (21, 22, 23 gibi) farklı dersle mücadele ederdik.

Kurallar katıydı: Yıl sonu ortalamanız ne kadar yüksek olursa olsun, her dersin bitirme sınavına girmek mecburiyetindeydi ve bu sınavlardan en az 5 alma şartı aranıyordu. Yıl içi notu 10 bile olsa, bitirme sınavında 5 barajının altında kalan başarısız sayılıyordu. Tersine, yıl içi notu 4 olan bir öğrenci, sınavda 5 aldığı takdirde o dersi geçmiş kabul edilirdi.

Benim son sınıf karnem pek de parlak görünmüyordu; "Teşkilat ve İdare" dersim 3, diğer dokuz dersim ise 4'tü. Ancak bitirme sınavlarında gösterdiğim büyük gayretle tüm derslerden geçer not almayı ve doğrudan mezun olmayı başardım. Bu zorlu maratonun sonunda öğretmenlik mesleğine adım atmak, hayatımın en gururlu anlarından biriydi.

BİLİNMEZE DOĞRU İLK ADIM: İSTİKAMET TAŞTEPE

Artık bir ilkokul öğretmeniydim. Bana yatılı okulun kapılarını açan devletime; maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen akrabalarım, komşularım ve öğretmenlerime ebediyen minnettarım. Yokluk içinden çıkıp bir meslek sahibi olmuş genç bir öğretmen olarak heyecanla atama bekliyordum. Tercihlerimi Trabzon, Samsun ve Gümüşhane olarak yaptım. Kısa süre sonra ilk tercihim olan Trabzon'a atandığım haberi geldi.

Trabzon Milli Eğitim Müdürlüğü, il emrine atanan bizleri kura çekmek üzere davet etti. Sıra bana geldiğinde elimi torbaya daldırdım ve bir kağıt çektim. Ancak kağıdı çıkarırken elimden yere düşürdüm. Görevli, "İstersen onu alabilirsin," dedi; fakat ben torbadan başka bir kağıt seçip ona uzattım.

Kağıtta "Trabzon/Araklı/Taştepe Köyü İlkokulu" yazıyordu. Görevli yerdeki kağıdı da almamı istedi; onda ise "Trabzon/Akçaabat/Düzköy" yazılıydı. Oradakiler Düzköy'ün çok daha merkezi bir yer olduğunu söylediler ama artık kaderim belli olmuştu; istikamet Taştepe'ydi. Temmuz ayı maaşımı alabilmem için kura ile atandığım okul müdürlüğünden "göreve başlama" yazısı almam gerekiyordu.

Bu işlemler için birkaç gün sonra Araklı'ya gittim. Maaş işlerini takip etmesi için Harun Kum'umutemet tayin ettim,

Harun Kum bizi Araklı esnaflarından yaşı bir amca ile tanıştırdı. "Para ihtiyacınız olursa buradan temin edebilirsiniz," diyerek bizi ona emanet etti. Ancak o esnaf amcanın okulum hakkında söyledikleri moralimi bir hayli bozmuştu. Anlattığına göre köyde eğitim barakalarda yapılıyor, köye giden bir araba yolu bulunmuyor, hatta köyde kan davası sürüyordu.

Bir sabah, göreve başlama yazısını almak üzere Trabzon'dan yola çıktım. Taştepe Köyü'ne varmadan önce yol üstündeki Bifera'ya uğradım. Burası; okulları, lojmanları ve sağlık ocağıyla oldukça gelişmiş bir yerleşim yeri idi. Amacım, oradaki öğretmenlerden köyüm hakkında daha sağlıklı bilgiler almaktı. Okullar tatil olduğu için sadece idareciler ve birkaç öğretmen oradaydı. Şansıma, Trabzon Öğretmen Okulu'ndan benden iki yıl önce mezun olan bir arkadaşşıma rastladım.

O gece beni misafir etti ancak ne yazık ki onun da Taştepe hakkında pek bilgisi yoktu. Sabah erkenden Taştepe'ye doğru yenden yola koyuldum. Bir vadinin içinden geçen kamyon yolunu takip ederek yürüyordum. Yolda katırlarla yük taşıyan köylülere ve nadiren geçen kamyonlara rastlıyordum.

Epeyce yürüdükten sonra rastladığım bir amcaya köyün yolunu sordum. O da o köylüymüş; bana ormanın içinden yukarı doğru uzanan bir yol tarif etti.

Nihayet Taştepe Köyü'ne ulaştım. Okulu sorduğumda bana derme çatma bir barakayı gösterdiler. İçeri girdiğimde birkaç kişi sohbet ediyordu. Kendimi tanıtıp gerekli evrakı imzalatarak göreve başlama yazımı aldım. Yazıyı mutemet Harun Kum'a yetiştirmem gerekiyordu ama Araklı'ya vardığımda hava çoktan kararmıştı. Ben de belgeyi Harun Bey'in bizi tanıştırdığı esnaf amcaya bıraktım. O sırada amca paraya ihtiyacım olup olmadığını sordu; ondan 200 lira avans alarak Trabzon'a döndüm.

Trabzon'da birkaç gün dinlendikten sonra Rize'ye, arkadaşlarım Osman Bayram ve Niyazi Bektaş'ın yanına gittim. Orada Osman'ın kayınbiraderi Mustafa Bayram ile karşılaştım. Mustafa da öğretmen okulundan üst dönemimdi. O günlerde herkes Mustafa'nın evlilik telaşıyla meşguldü. Mustafa'nın kız kardeşı Fikriye, Rize Devlet Hastanesi'nde Ayşe adında bir hemşireyle tanışmış, onu abisiyle tanıştırmıştı. Şalpazarı'nın bir köyünden olan Ayşe hemşire ile Mustafa kısa sürede evlenmeye karar verdiler. O sırada Araklı'nın bir köyünde öğretmenlik yapan Mustafa, düğünden sonra eş durumu tayiniyle Rize'ye atanmak için başvuruda bulundu.

TAŞTEPE'DEN SÖĞÜTLÜ'YE: BİR TAYİN HİKAYESİ

Mustafa'nın kız kardeşı ve Osman'ın eşi olan Fikriye, maharetli bir çöpçatandı. Abisi Mustafa'yı kısa süre önce evlendirmiş, şimdi ise gözünü bana dikmişti. Beni ve anneannemi memleketten tanır; çocukluğumu ve hangi zorluklarla okuduğumu çok iyi bilirdi.

Bir gün Fikriye, Mustafa'nın eşi Ayşe hemşirenin bir mesai arkadaşı olduğunu ve beni onunla tanıştırmak istediğini söyledi. Bana sürekli Mustafa gibi bir yuva kurmam gerektiğini telkin ediyordu. En güçlü kozu ise şuydu: Eş durumu tayiniyle Rize'ye gelebilir, Araklı'nın o sarp dağlarından kurtulabilirdim. Aslında beni Araklı'nın Taştepe Köyü'ndeki öğretmenlik görevinden kurtaracak tek formül buydu.

Taştepe hakkında duyduğum kan davası söylentileri ve yaşadığım zorluklar, bu fikrin zihnimi tamamen meşgul etmesine yetmişti.

Bir akşam Osman'ın evinde Mustafa, eşi Ayşe, abisi Ali, Fikriye ve ben bir araya geldik. Keyifli geçen yemeğin ardından konu yine benim evliliğime geldi. Herkes, çektiğim çileleri bildiği için bir an önce rahata ermem gerektiğini savunuyordu.

Mustafa'nın Trabzon Devlet Su İşlerinde(DSi) çalışan abisi Ali, "Eğer 'evet' dersen, gelecek cumartesi kızı istemeye gideriz," dedi. "Tamam" dediğim anda odada bir alkış tufanı koptu.

Cumartesi günü Ali ve Mustafa ile birlikte Rize'den Ardeşen'e geçtik. Onlar kız evine giderken, ben deniz kenarındaki bir kahvehanede heyecanla sonucu bekledim. Döndüklerinde müjdeyi verdiler; kızın annesi razı olmuştu. Babası ise gemide çalıştığı için aylarca eve uğramazmış. Vakit kaybetmeden hazırlıkları tamamladık ve Rize Merkez Nüfus Müdürlüğü'nde nikahımızı kıydık. İlginçtir ki, Mustafa tüm ısrarlarıma rağmen nedense nikaha gelmedi.

Artık tek hedefim okullar açılmadan tayin işini halletmekti. Belgelerimi hazırlayıp Bakanlığa başvurdum ve kısa süre sonra Rize Merkez Söğütlü Köyü İlkokulu'na atamam yapıldı. Taştepe'den ilişigimi kesip Söğütlü'de göreve başladım. Rize ile Çayeli arasında, deniz kenarında şirin bir köy olan Söğütlü, benim için sadece yeni bir görev yeri değil, korkulardan uzak yeni bir hayatın başlangıcıydı.

SARP DAĞLARDAN KURTULUŞ FORMÜLÜ: TEK CÜMLE, YENİ BİR HAYAT

Söğütlü Köyü İlkokulu; üç öğretmen kadrolu, küçük ve huzurlu bir okuldu. Bahçesindeki o şirin lojman, ancak mesleğimin son yıllarında bana yuva olacaktı. Göreve başladığım ilk yıl, benden kısa süre sonra Artvinli bir meslektaşımın da atanmasıyla kadromuz tamamlanmıştı. O dönem en büyük önceliğim barınacak bir yer bulmaktı. Bölgedeki öğretmenlerin çoğu Rize merkezden gidiş-geliş yapıyordu. Ben de arkadaşım Osman Bayram aracılığıyla Rize merkezde, iki odalı mütevazı bir ev tuttum. "Nasıl olsa bir yıla kalmaz düğün yapar, evimi o zaman kurarım" düşüncesiyle fazla eşya almamıştım. Bir süre sonra kalacak yer bulamayan Artvinli meslektaşım Mikail Kamacı'yı da yanıma aldım; artık hem evi hem de okul yolunu paylaşıyorduk.

O sıralar resmi nikahlı olduğum bayan, Rize’de bir hastanede hemşirelik yapıyordu. Bana karşı her zaman içten, yapmacıklıktan uzak ve son derece insancıldı. Hatta ben talep etmediğim halde, aldığı maaşı kuruşu kuruşuna bana getirip veriyordu. Zihnim onun ne kadar kıymetli bir insan olduğunu onaylıyordu ama kalbim bu karara bir türlü eşlik etmiyordu.

Sevgi ve duygusal bağıın yokluğu, zamanla derin bir boşluğa; bu boşluk ise psikolojik ve sosyal sorunlara dönüştü. Bu mesafeli duruşum ve ailesine karşı sergilediğim ilgisizlik, nihayet karşı tarafın sabrını taşırdı. Bir gün annesi, "Bu ilişki sağlıklı yürümüyor, daha fazla yıpranmadan bitmeli," diyerek noktayı koydu. Bu sözleri duyunca büyük bir mahcubiyet yaşadım.

Aracı olan dostlarım Ayşe, Mustafa, Ali, Fikriye ve Osman... Hepsi bizim için seferber olmuştu ve ben onların emeklerine karşı kendimi suçlu hissediyordum.

Ancak mahcubiyetten daha somut bir derdim vardı: Borçlar. Nikahlımın bana verdiği 5-6 aylık maaş birikmişti ve elimde nakit yoktu. Üstelik "Ardeşenli olan ailesi bana bir düşmanlık besler mi?" endişesi içimi kemiriyordu. Çaresizlik ve vicdan azabıyla teselliyi kadehlerde arar olmuştum. Çevremdekiler "Zamanla seversin," dese de gönöl kapısı bir kez kapanınca, mantık anahtarı onu açmaya yetmiyordu.

Boşanma günü olarak 5 Mayıs belirlendi. Karşı tarafın tek bir şartı vardı: Kızın bana verdiği 3.000 liranın iadesi. Nakit bulamayınca bir mobilya mağazasına borçlanarak onlara bir koltuk takımı aldım ve bu borcu öylece kapattık. Mahkeme günü, dostum Niyazi Bektaş’ın desteğıyle adliyeye gittim. Hakim, "Size bir yıl düşünme süresi versem kabul eder misiniz?" diye sordu. O an kızın annesi Lazca bir şeyler söyleyince hakim tarafından salondan çıkarıldı.

İkimiz de kesin bir dille boşanmak istediğimizi yineleyince hakim o cümleyi kurdu: "*Sizi boşadım.*" Adliye koridorunda Niyazi ile kucaklaştığımızda üzerimden devasa bir yük kalkmıştı. O yaz, bir öğretmen olarak geçireceğim ilk uzun tatilin başlangıcıydı. Karnele-ri dağıttıktan sonra önce Trabzon'a, ardından Şalpazarı Gökçeköy'deki anneannemin yanına gittim.

Gözleri seçmese de beni sesimden tanıyan o yaşlı çınarın yanında birkaç gün huzur buldum. Rize'deki fırtınalı özel hayatımı kimse bilmiyordu; ben de o sessizliği bozmadım. Şıhkranı'nda kısa bir molanın ardından, cebimde yeni bir hayatın umuduyla tekrar yola koyuldum.

MAÇKA YOLUNDA BİR YAŞAM SINAVI

"Denize düşen yılanı sarılır," derler. İnsanın normalde kapısını bile çalmayacağı yerlerden umut dilenmek zorunda kalmasını ne güzel anlatır bu söz... Benim hikayem de tam olarak böyle bir çaresizliğin gölgesinde başladı. Doğduğum günden öğretmen olduğum güne kadar geçen ömrüm; yetimlik ve derin bir yoksullukla mücadele etmekle geçti.

Hayatın akışı çoğu zaman irademin dışında gelişti ve beni defalarca çıkmaza sürükledi. Sıcak bir yuva kurma hayaliyle yola çıkmıştım ama evdeki hesap çarşıya uymadı. Hem psikolojik hem de bedensel olarak çok yıpranmıştım. Bu yorgunluğun tek sebebi, sırtımdaki o ağır yoksulluk ve kimsesizlik küfesi-ydi. Çocukluğumdan beri peşimi bırakmayan para sıkıntısı, öğretmen okulunda öğrenciyken Şalpazarı'ndaki terzi esnaflarına olan borcumla iyice katlanmıştı. Üzerine bir de nikah masrafları eklenince, borç yükü altından kalkamayacağım bir seviyeye ulaştı. Acilen bir çıkış yolu bulmam gerekiyordu. Bu çaresizlik içinde yeniden Torul'un yolunu tuttum. Tek bir planım vardı: Babam bana kefil olacak, köyün varlıklılarından ödünç para alacaktım.

Köye vardığımda beni güzel bir sürpriz karşıladı; bir kız kardeşim dünyaya gelmişti. Adını benim koymamı istediler; "Şengül" olsun dedim. Köyde bir hafta kadar kaldım. Sessizce yaptığım araştırmalar sonucunda, köyde durumu iyi olan birkaç kişi tespit ettim. Ancak kısa sürede anladım ki, bu kişilerin karakteri borç vermeye pek müsait değildi.

Gururumu cebime koyup kimseye tek kelime etmeden, boynum bükük bir şekilde Trabzon'a dönmeye karar verdim.

Eskiden bildiğim patika yollardan yürüyerek Zigana Geçidi'ne vardım. Trabzon'a gitmek için araç beklerken, yolcu indirmek için "Gümüşhane Birlik" yazılı eski bir otobüs durdu. Hemen bindim. Otobüs Hamsiköy'de yemek molası verdiğinde lokantaya geçtim. Tam sipariş verecekken karşıdan birinin bana el salladığını gördüm: Tonya Ortaokulu'ndan sınıf arkadaşım İdris! Kader bizi aynı otobüste, aynı otobüste buluşturmuştu.

İdris, Kadırğa Yaylası'ndan dönüyordu. Yan yana oturduk, koyu bir sohbete daldık. Bir süre sonra otobüsün içine keskin, geniz yakan bir yanık kokusu yayılmaya başladı. İdris koltuğuna yaslanmış, gözlerini yummuştu. Onu dürterek, "Bir koku var, duyuyor musun?" dedim. Umursamazca cevap verdi: "Otobüsteyiz yahu, burada her şey kokar!"

O sırada otobüs dik bir rampadan aşağı hızla iniyordu. Tedirginliğim artmıştı, şoförü gözlüyordum. Şoför bir eliyle durmadan radyoyu karıştırıyor, garip bir telaş sergiliyordu. Çok geçmeden otobüsün içinde bir feryat koptu. Herkes ayağa fırladı. O panik anında arka kapıdan yola atlayanlar oldu; İdris de onların arasındaydı. Şoför, büyük bir çabayla otobüsü yolun sağındaki bir kuytuya sokmayı başardı. Can havliyle dışarı attık kendimizi; aracın önünden dumanlar yükseliyordu.

Meğer otobüsün freni patlamış! Otobüsten inen bir adam hemen yakındaki telefon direğine tırmanıp bir aletle hatta bağlanarak Maçka'dan yardım istedi. Biz korkuyla aracın uzağında beklerken, ön sıralarda oturan bir yolcunun anlattıkları kanımızı dondurdu: Şoför frenin patladığını anladığında kapıyı açmaya çalışmış ama kapıyı açılmamış. O ölümle burun buruna geldiğimiz anın verdiği sarsıntıyla, nihayet sağ salim Rize'ye ulaştım.

SÖĞÜTLÜ KÖYÜ'NDE İKİNCİ YIL : ZORLUKLAR VE UMUTLAR

Torul'dan Rize'ye döndüğümde okulların açılmasına sayılı günler kalmıştı. Görev yaptığım köyde ikinci yılımda da kalmaya daha önceden karar vermiştim. Okulun hemen yanı başında, sahipleri İstanbul'da yaşayan iki katlı bir ev vardı. Evin üst katını kiralayarak bir önceki yıl kaldığım yerdeki eşyalarımı buraya taşıdım. Okul müdiresimiz ise kardeşiyle birlikte okul lojmanında kalıyordu. Kadromuz yine üç öğretmenden oluşuyordu.

Bu yıl, önceki yıla kıyasla çok daha huzurluydum. Evimin okula yakınlığı ve kirasının uygunluğu büyük bir kolaylıktı. Ancak ekonomik açıdan ciddi bir çıkmazın içindeydim; borçlarım her geçen ay katlanarak artıyordu. Maaşımda, bazıları öğrencilik yıllarımdan kalma üç-dört farklı haciz vardı. Hatta öğretmen okulundayken Şalpazarı'nda bir terziye diktirdiğim elbisenin kumaş ve dikim borcu bile icra takibine düşmüştü. Aslında bu borçlar için resmi bir senet imzalamamıştım; fakat dürüstlükten ödün vermeyerek icra dairesinden adıma gelen tüm borçları tereddütsüz kabul ettim.

Bu yükün bir kısmını Rize'deki görev süremde, kalanını ise daha sonra tayin olduğum Samsun'da eşim Suna Hanım ile el birliği yaparak ödedim. (Suna Hanım ile ilgili detaylara ilerleyen bölümlerde değineceğim.)

Rize Söğütlü Köyü İlkokulu'ndaki ikinci yılını, bazı sağlık sorunlarına rağmen mesleki açıdan ilk yılımdan çok daha verimli geçti.

O dönem Rize'de, aslen Şalpazarı Geyikli Köyü'nden olan ve günlük işlerde çalışan hemşehrim Ali Bayraktar ile tanıştım. Ali, daha önce Rize'de bir bankada çalışmış ancak sebebini bilmediğim bir nedenle ayrılmıştı. Evli ve çocuk sahibi olan Ali ile Rize merkeze her gidişimde buluşur, uzun uzun dertleşirdik. Okulların yaz tatiline girmesine az bir zaman kala Ali, durumuma çözüm olacak bir teklifle geldi: "Yaz tatilinde sakın bir yere gitme; seninle Artvin Murgul Bakır İşletmeleri'ne çalışmaya gideceğiz." Orada yetkili bir tanıdığına durumumu anlatıp ön onay aldığını söylediğinde, benim için yeni bir kapı aralanmış oldu.

CEHENNEME DOLMUŞ VAR!

Okulların yaz tatiline girmesine az bir zaman kala, arkadaşım Ali Bayraktar ailesini Murgul'da kiraladığı eve yerleştirip Rize'ye dönmüşü. Tatil zili çalar çalmaz bu kez ikimiz birlikte Murgul'un yolunu tuttuk.

Dağ yamaçlarındaki zikzaklı yolları aşarak, bakır maden ocağının yakınlarında araçtan indik. Karşımızda modern binalarla çevrili, küçük ve şirin bir belde duruyordu. Bu binaların yabancı mühendis ve teknik personel için inşa edilen lojmanlar olduğunu sonradan öğrendik.

Murgul o günlerde devasa bir inşaat sahasını andırıyordu. Ben, Türk işçilerin çalıştığı alanda "puantör" olarak göreve başlayacaktım; işçilerin devamlılığını takip edip kayıt altına almak benim sorumluluğumdaydı. Ali ise muhasebe bürosunun kantinini işletecekti.

İşim, dışarıdan görüldüğünden çok daha zordu. Tamamı demir-çelik aksamdan oluşan yüksek binaların çatı katlarına çıkarken her seferinde içimi bir korku kaplıyordu. Çalışma ortamına alışmaya çalışırken bir yandan da barınma mahcubiyeti yaşıyordum. Ali'nin evinde, eşi ve çocuklarıyla kalıyordum.

Bana öz kardeşleri gibi baksalar da onlara yük olduğumu hissetmekten kendimi alamıyordum. Sorumlu olduğum bölgedeki işçilerin tamamı kaynakçıydı ve her yer elektrik kablolarıyla örülüydü. Hatta bir gün, hasarlı ve kalın bir kablonun hemen yanına çakılmış bir kazık ve üzerindeki o manidar tabelayı gördüm:

“Cehenneme Dolmuş Var!”

O tabelanın ne anlama geldiğini acı bir tecrübeyle öğrenecektim. Bir gün o bölgeden geçerken hasarlı kabloya bastım ve elektrik akımının şiddetiyle kendimi çamurların içinde buldum. Refleksle elimi ısırdım; canım yanıyordu, yani hala hayattaydım! Ölümün kıyısından dönmüştüm.

Hemen şantiyeye, Ali'nin yanına gittim. Yaşadığım şokla bu şartlarda daha fazla devam edemeyeceğimi söyledim. Ali durumu yetkililere ilettil. On beş günlük emeğimin karşılığı olan 256 lirayı alıp çantamı topladım. Ali'nin eşiyle helalleşip, can dostuma her şey için teşekkür ederek Murgul'dan ayrıldım.

Aradan geçen uzun yılların ardından Ali, o günlerin vefasıyla beni Bafra'nın Köseli Köyü'nde ziyarete gelecek ve dostluğumuzu tazeleyecekti.

ZİGANA'NIN DUMANLI TEPELERİNDE YIKILAN HAYALLER

Murgul'dan, anneannemi ziyaret etmek amacıyla yola koyuldum. Trabzon'da geçirdiğim birkaç günün ardından, bir çarşamba günü pazarın kurulmasını fırsat bilerek Şalpazarı'na geçtim.

Çarşı kalabalığında gezerken teyzemin oğlu ve okul arkadaşımlı Muttalip ile diğer bir dostum Bekir Uçar'la karşılaştım.

Hasret gidermek üzere, ilçedeki öğretmen ve memurların uğrak noktası olan lokale geçip oturduk. Sohbetimiz koyulaşmışken içeriye İsmail Ataman girdi ve masamıza dahil oldu.

İsmail Ataman, ortaokul yıllarımda bana hem harçlık hem de elbise kumaş vererek destek olan ilkokul öğretmenim Mustafa Karabayır'ın kadim dostuydu. O dönem Şalpazarı'nda tahsildarlık yapan, bölgede sözü geçen ve saygınlığıyla bilinen bir isimdi. Konuşmalarından, durumuma dair epey bilgi sahibi olduğu seziyordu; meğer öğretmenimin bana yaptığı o iyilikte kendisinin de payı varmış.

İçinde bulunduğum çıkmazı ona açtığımda, babamın ikna edilmesi şartıyla borçlarımın ödenmesi konusunda bana yardım edebileceğini söyledi. Ben ise babamın yanına defalarca gittiğimi ancak her seferinde elim boş, boynum bükük döndüğümü anlattım. Arkadaşlarım Muttalip ve Bekir, "Ne kaybedersin?" diyerek Ataman'ı destekleyince; İsmail Ataman, Muttalip ve ben babamla görüşmeye gitmeye karar verdik. Ancak en büyük engel yine parasızlıktı; üç kişinin yol masrafını karşılayacak gücüm yoktu. Bu dar zamanımda Bekir 400 lira, Muttalip ise 200 lira borç vererek yolumuzu açtılar.

Planımız netti: Şalpazarı ve Beşikdüzü üzerinden Trabzon'a varacak, oradan Maçka yoluyla Zigana'nın dumanlı dağlarına tırmanıp Falcıoğlu Salih Amca'nın meşhur kahvehanesinde mola verecektik.

Salih Amca, babamların köyünün ileri gelenlerinden, hatırı sayılır bir büyüktü. Daha önce Kadırğa'da bana harçlık veren Murat Amca'nın ağabeyi ve anneannemin Zimera Köyündeki üçüncü eşinin de akrabasıydı. Beni çocukluğumdan, çobanlık yaptığım yıllardan tanır, her zaman dertleşirdi.

Salih Amca'nın kahvehanesi, Zigana Geçidi ile Akçaabat yayla yolu üzerinde stratejik bir noktadaydı. Yaz aylarında kamyoncuların vazgeçilmez durağı olan bu büyük binanın bir tarafı bakkal, diğeri tarafı ise misafirlerini ağırladığı bir kahvehaneydi. Yolculuğumuz tam planladığımız gibi ilerledi; Zigana'da otobüsten inip yaylaya giden bir kamyon kasasında sarsıla sarsıla kahvehaneye ulaştık.

Salih Amca beni görür görmez tanıdı. Bir fırsatını bulup yanına sokuldum; burada birkaç gün kalacağımızı ve masrafları bizzat ödeyeceğimi fısıldadım.

Hafifçe omuzuma vurdu, gülümseyerek içeri buyur etti. Hemen sobayı harladı ve bize kaymak kuymağına kadar donatılmış muazzam bir sofraya hazırladı. Karnımızı doyurup tavşan kanı çaylarımızı yudumlarken vakit gelmişti.

Sohbet derinleşince arkadaşlarımı tanıştırap asıl geliş amacımızı uzun uzun anlattım: "Salih Amca, sana geliriz, sen babama haber gönderirsin diye düşündük. O seni kırmaz, buraya gelir. Belki hep birlikte dil döküp onu bana maddi destek olması için ikna ederiz." dedim. Salih Amca bir süre sessizce beni dinledi, ardından ciğlerinden kopup gelen derin bir iç çekti. "Keşke evladım, keşke sana yardımcı olabilsem ama bu imkansız..." dedi. "Babanı buraya getirmeye kimsenin gücü yetmez."

Durumuma gerçekten üzüldüğü her halinden belliydi; bir yandan da kendi kendine babama sitem dolu sözler mırıldanıyordu. Kurduğum hayaller, Zigana'nın dumanlı tepelerinde bir kez daha suya düşmüştü. Geri dönmekten başka çaremiz kalmamıştı. Salih Amca sadece yediğimiz yemeğin parasını aldı; yatak ve çay için uzattığım parayı sertçe geri çevirdi. Geldiğimiz yollardan, bu kez çok daha ağır bir kederle, boynumuz bükük bir şekilde Şalpazarı'na geri döndük.

ANKARA SOKAKLARINDA BİR UMUT, RİZE'DE SATILAN ZAMAN

Muttalip Bayraktar, İsmail Ataman ve ben; Torul'daki meşakkatli günlerin ardından Şalpazarı'na döndük. Birkaç gün dinlenip kendime geldikten sonra zihnimi kurcalayan bir fikir belirdi: Öğretmen sendikalarından ekonomik destek istemek. O yıllarda eğitim camiasının iki güçlü kalesi vardı: Türkiye Öğretmenler Sendikası (TÖS) ve İlkokul Öğretmenleri Sendikası (İLK-SEN).

Bu fikrin temelinde, Trabzon Öğretmen Okulu 5. sınıf öğrencisiyken (1969) katıldığım bir konferans yatıyordu. TÖS Başkanı Fakir Baykurt'un Trabzon'da verdiği o konferans, zihnime adeta kazınmıştı. Oradaki iki öğretmenin serzenişı hala kulağımdadır: Biri, hayat pahalılığına değinerek, "Alfabe kitaplarında 'Baba bal al' yazıyor; baba o balı hangi parayla alacak? 'Baba lahana al' yazmalı!" diyordu. Diğeri ise "Uyu uyu yat uyu" ifadesine, pasif bir nesil yetiştirdiğı gerekçesiyle isyan ediyordu. Bu bilinçle, Rize'deki ilk öğretmenlik yılımda İLK-SEN'e üye olmuştum.

Yardım umuduyla Ankara'ya gitmeye karar verdim. Trabzon üzerinden Başkent'e ulaştığımda her iki sendikanın da Kızılay'da olduğunu biliyordum.

İlk durağım TÖS oldu; fakat yaz tatili nedeniyle binada görevli bir hanımdan başka kimseyi bulamadım. Ankara'nın sicağında ve kalabalığında bitap düşmüştüm.

Geceyi Ulus'ta bildiğim eski bir otelde geçirdim. Ertesi gün hedefim İLK-SEN'di. Kızılay'ın karmaşasında, tabelası pek de görünür olmayan genel merkezi bulmak saatlerimi aldı. Nihayet binanın üst katlarındaki ofise vardığımda, içeride sohbet eden iki görevliye durumu izah ettim.

"Bizden nasıl bir yardım bekliyorsun?" diye sordular. Mahcubiyetle, "Aylık taksitlerle geri ödemek koşuluyla borç verebilir misiniz?" dedim. Ancak cevap beklediğim gibi olmadı: Tüzükte böyle bir madde yoktu ve nakdi yardım yapmaları imkansızdı.

Ertesi gün yeni eğitim-öğretim yılına yetişmek üzere görev yerim Rize'ye doğru yola çıktım. Rize şehir merkezine ayak bastığımda, içimde sadece memleketin nemli havası değil, belirsizliğin o keskin sızısı vardı. Okulların açılmasına sayılı günler kalmıştı ama ben ne yapacağımı bilemez bir haldeydim.

Geçen yıldan kalan eşyalarım hala eski evimde bekliyordu.

Köye, okuluma gitmek istiyordum ama orada beni kimin karşılayacağını, hangi meslektaşımı karşılaşacağını bilememenin tedirginliği adımlarımı bağıyordu. Çaresizce şehir merkezinde bir otele sığındım. Cebimdeki para, sadece birkaç günlük konaklamaya yetecek kadar cılızdı.

Zaman geçtikçe açlık üzerime çöktü. Gururumdan kimseye bir şey diyemiyor, günde tek bir öğünle, o da sadece ayakta kalacak kadar yiyerek günü bitiriyordum. Bir gün geldi ki, açlık başımı döndüren bir acıya dönüştü.

O an, zamanı değil ama hayatımı tutan kolumdaki saate baktım. Başka çarem kalmamıştı. ***Yıllarca vaktimi öğrendiğim saatimi, sadece bir kap yemek uğruna 7 buçuk liraya elden çıkardım. O parayla karnımı doyurdum.*** Ertesi gün görev yaptığım Söğütlü Köyü'nün yolunu tuttum.

RİZE'DE BİR KIYI OKULU: LOJMANDAKİ KORKULU GECELERİM

Söğütlü Köyü'ne vardığımda önce okula uğradım. Okulda; geçen yıl öğretim yılının sonlarında 'eş durumu' tayiniyle atanan kadın meslektaşımı karşılaştım.

Müdüş odasında konuklarıyla oturuyordu. Eski alışma arkadaşlarım başka illere tayin olmuş, müdürlük görevi ise bu yeni arkadaşımıza verilmişti. Aslında kıdem olarak ondan öndeydim; fakat sicilimdeki "haciz" kaydı idari pozisyonlar için önümü kapatıyordu. Zaten benim de böyle bir makam beklentim yoktu. Yeni müdüre hanım oldukça nazik ve saygılıydı; hatta benden daha az kıdemli olmasına rağmen o koltukta oturduğu için mahcup bir tavrı vardı. Eski müdürenin lojmanı boşalınca, kendisi şehir merkezinden gidiş-geliş yapacağını belirterek anahtarını bana uzattı: "*Lojmana sen taşın hocam,*" dedi. Bu teklif beni çok rahatlattı. Kısa sürede yeni evime taşınıp yıllık çalışma planlarımı hazırlamaya başladım. Okulumuz ve lojmanımız tam deniz kıyısındaydı.

Köy ise biraz daha yukarılarda, yamataydı. Okul kadromuz, Artvinli iki yeni bayan öğretmeninin de katılımıyla dörde yükselmişti. Ancak akşam olduğunda diğeri tüm öğretmenler şehre dönüyor, ben koca okul binasında ve lojmanında tek başıma kalıyordum. Geceleri etrafı saran o mutlak sessizliğı sadece denizin hırçın dalgaları bozuyordu. Bir akşam, masamda ders planı yaparken camda aniden bir "tak tak" sesi yankılandı. Dakikalarca süren bu gizemli ses beni dehşete düşürdü. Binbir türlü korkuyla perdeyi araladığımda, ışığa gelmeye çalışan iri bir böceğın cama çarptığını görüp derin bir nefes aldım.

Ancak asıl korku, karne tatiline sayılı günler kala kapımı çaldı. Şiddetli bir öksürük nöbeti sırasında ağzımdan kan geldiğini görünce dünyam başıma yıkıldı. Gece yarısı, karlı ve karanlık yolları aşarak köylülerden Murat Bostan'ın evine sığındım. Perişan halimi gören Murat ve komşusu Fatih, beni hemen Rize Göğüs Hastalıkları Hastanesi Baştabibi Dr. Sadi amur'un evine götürdüler.

Doktor Bey beni muayene ederken yanındakilere kısık sesle, **"Bu hocayı bir an önce evlendirin,"** diye fısıldadı. Ertesi sabah hastanede film çekttirdim. Beklerken duvardaki verem belirtilerini okuyordum: Stres, öksürük, halsizlik, kan gelmesi... Hepsi bende vardı. Korku içinde doktorun odasına girdiğimde ise müjdeyi aldım. Akciğerlerimde bir sorun yoktu; bu durum çocukluktan kalma eski bir pıhtının patlamasından ibaretti. Doktorun "Evham yapma, git iyice dinlen ve gez," tavsiyesiyle üzerimden devasa bir yük kalkmıştı. O an, sağlığın ve huzurun her şeyden önemli olduğunu bir kez daha anladım.

KADERİN DURAKLARI: RİZE'DEN BAFRA'YA BİR YAŞAM DÖNÜMÜ

Rize'deki öğretmenliğimin üçüncü yılındaydım. Hem doktorumun tavsiyesi hem de üzerime çöken yoğun yorgunluk hissiyle, yarıyıl tatilini Samsun'un Bafra ilçesinde, Kösedik Köyü'ndeki akrabalarımın yanında geçirmeye karar verdim.

Rize'den yola çıkıp Samsun'a vardığımda, ilk durağım Zeytinlik Mahallesi'ndeki yakınlarımız oldu. Bir gecelik misafirliğin ardından Bafra'ya geçtim ve köye gitmek üzere bir minibüse bindim.

Bir köy minibüsünde kaderimin kesiştiği, tütün depolarını ve samanlıkları aşkıyla bana seyrane kılan can yoldaşım... Ömrümün en çetin yollarını, onun elini tutarak birer birer aştım.

Minibüsün ön koltuğunda, yanında kız öğrencisiyle oturan bir bayan dikkatimi çekmişti. O an henüz bilmiyordum ama kader, bizi aynı aracın içinde yan yana getirmişti. Yolculuk sırasında o bayanı öğrencisiyle birlikte Kuşkayası Köyü'nde indi; ben ise son durağa kadar devam ettim.

Kösedik Köyü'ne vardığımda Saniye teyzemin evini sorarak buldum. Kapıyı çalıp içeri girdiğimde önce kimse beni tanımadı, ben de onları... Ancak kendimi tanıttığım an, Saniye teyzem ve kuması Fadime teyze beni öz evlatları gibi bağırlarına bastılar. Akşam eve gelen Ahmet ağabey (Ahmet Çavuş) ile sohbetimiz dönüp dolaşıp evlilik konusuna geldi. Teyzelerim, “Seni Kuşkayası'nda bir kız öğretmen var, onunla evlendirelim,” dediklerinde, tarif ettikleri kişinin minibüsteki o bayanın olduğunu hemen anladım.

BİR PUDRA KUTUSU, BİR ÖMÜRLÜK DOSTLUK

Kösedik Köyü'ndeki günlerimde Muhammer Atalar Ağabey ile tanışmak hayatımın en kıymetli kazanımlarından biri oldu. Köy okulunun müdürü olan Muhammer ağabey beni bir gün sınıfına davet etti. Onun dersteki ustalığına hayran kalmıştım. Hiç unutmam; "pudra" gibi soyut sayılabilecek bir kavramı somutlaştırmak için ceketinin cebinden bir pudra kutusu çıkarmış ve öğrencilerine o zarafetle bilgi vermişti. Ladik İlköğretmen Okulu ekolünden gelen bu değerli insanla o gün başlayan dostluğumuz, bugün hala bir abi-kardeş sıcaklığında devam ediyor.

TEYZELERİİMİN PLANI TIKIR TIKIR İŞLİYOR

Teyzelerimin planı tıkr tıkr işliyordu. Beni Suna Hanım ile tanıştırmak için Kuşkayası Köyü'ne indik. Aslında ne maddi durumum ne de planlarım evliliğe uygundu; cebimde sadece Rize'ye dönecek kadar yol param vardı. Ancak büyüklerimin “Bir kolay bulunur” sözleri ve kalbimdeki o garip heyecan beni bu yola itti. Aileler görüştü, sözler verildi. Rize'ye dönüp izin alarak tekrar geldim. Bu süreçte unutamayacağım bir fedakarlık yaşandı: Anneannemin kuması Asiye ninem, nişan masraflarım için bir ineğini 2 000 liraya satıp parasını Ahmet Ağabeye vermişti. Bu gönül zenginliğini unutmak mümkün değildi.

Samsun'da yapılan bir alışveriş ve Kuşkayası'nda aile arasında takılan mütevazı yüzüklerle nişanlandık. Nikah günümüz 14 Mart olarak belirlendi. İzin sürem yetmeyince, Muhammer ağabeyin yardımıyla aldığım raporla süreyi uzattık. Nikah günü Bafra'da bir pastanede otururken Suna'ya karşı dürüst olmam gerektiğini biliyordum.

Daha önce başımdan geçen bir evliliği tüm açıklığıyla ona anlattım. Onun olgunluğu ve "Çocuk var mı?" sorusundan sonraki anlayışlı tavrı, aramızdaki güven köprüsünü o an kurdu. Nüfus müdürlüğünde kıyılan nikahtan sadece iki saat sonra, cebimizdeki nişan paralarını paylaşarak vedalaşmak zorunda kaldık.

Rize'ye dönmem gerekiyordu. Ayrılmak zordu ama içim huzur doluydu. Artık hayatın dalgalı sularında aynı yöne bakabileceğim bir yol arkadaşım vardı. Arkamdaki tecrübeler rehberim, kalbimdeki heyecan ise yolumu aydınlatan motor gücüm olacaktı.

9. BÖLÜM

SAMSUN'A UZANAN İNCE BİR YOL

KAVUŞMA YOLU: RİZE'DEN SAMSUN'A BİR TAYŞN HİKAYESİ

Nikah masasında verdiğimiz o mutlu "evet" in ardından Rize'ye döndüğümde, içimde geleceğe dair beslediğim umutlar tatlı bir huzursuzlukla harmanlanmıştı. Zaman, sanki benim hasret sabrımı ölçercesine yavaşlamış; her beş dakika koca bir beş saat gibi geçmeye başlamıştı.

Bir gün okulda teneffüs zili çaldığında, bahçede beni bekleyen sürprizden habersiz dışarı çıktım. Karşımda Suna Hanım'ı, Ahmet ağabeyi ve baldızımın kızı Emine'yi görünce şaşkınlıktan donakaldım. Bana haber vermeden, özlem gidermek için onca yolu tepip gelmişlerdi. Rize'de geçirdiğimiz o iki kıymetli günün ardından onlar Samsun'a döndü, ben ise yeniden takvim yapraklarıyla baş başa kaldım. Öğretim yılının sonu, bir kurtuluş kapısı gibi yaklaşıyordu. Günleri, haftaları adeta içerek bitirdik; nihayet karneleri verip meslektaşlarımla vedalaştım. Tek amacım, eş durumundan tayinimi Samsun'a aldırabilmektir.

Evraklarımı heyecanla hazırlayıp Milli Eğitim Müdürlüğü'ne gittim. Ancak duyduklarım dünyamı başıma yıktı: 1970 yılında Öğretmen okullarının 4 yıllık öğretmen lisesine dönüştürülmesi nedeniyle o yıl hiçbir atama yapılmayacağı söyleniyordu. "Yine de dilekçeni alalım," dediler ama tanıdık müfettişlerin karamsar sözleri içimdeki korkuyu büyüttü. Rize'de bir yıl daha, kalma fikri dayanılmazdı. Eşyalarımı dostum Osman Bayram'a emanet edip, belirsizlikler içinde Samsun'a doğru yola çıktım. Terminalde Suna Hanım ve ailesi tarafından karşılanmak beni derin bir duygu seline boğdu.

Durumu paylaştığımda herkesin yüzü asıldı; ancak Sefer ağabeyin, "Canınızı sıkmayın, bu işi bizim Nafiz halleder," sözü karanlıkta bir mum ışığı gibi parladı. Bafra Rengelli Köyü Muhtarı Nafiz ağabey, dönemin Samsun Milletvekili İlyas Kılıç'ın yakın dostuydu.

Çok geçmeden kendimi Ankara'da, İlyas Kılıç'ın huzurunda buldum. Nafiz ağabey meseleyi anlatınca İlyas Bey hemen Bakanlığa hitaben bir mektup kaleme aldı. Bana uzatırken yolu bilmediğimi fark edince, "Öğretmen olmuşsun, hala muhtardan yardım bekliyorsun!" diyerek latife yaptı.

Tarifi üzerine Bakanlığa gidip o "anahtar" niteliğindeki mektubu teslim ettim.

Samsun'a döndükten bir süre sonra Milli Eğitim'deki Eğitim Şefi Yücel Hanım'dan hayatımın en güzel haberlerinden birini aldım: Atamam Samsun'un Bafra ilçesindeki Şeyhulaş Köyü İlkokulu'na yapılmıştı.

Okulların açılmasına sayılı günler kala, 19 Mayıs ilçe merkezine yakın o şirin Kuşkayası Köyü'nde dinleniyorduk. Suna Hanım'ın baba ocağının önünde otururken, yoldan geçen bir minibüs durdu ve içinden tanıdık bir sima belirdi: Rize'deki meslektaşım Selahattin İslamoğlu. Hiç bekletmeden, "Hazır ol, Rize'ye gidiyoruz," dedi. Meğer adıma çekilen kredinin ödenmesi için bıraktığım vekaleti mutemet kabul etmemiş; Selahattin Ağabey de meseleyi çözmek için Samsun'a kadar gelmişti.

Apar topar yola düşüp önce Rize'ye, oradan da mutemedi bulmak için Fındıklı'nın uzak bir köyüne kadar jiple tırmandık. Dilekçeyi bizzat teslim edip bu mali pürüzü de yerinde çözdüm.

Selahattin Ağabey ile vedalaşıp Kuşkayası'na döndüğümde artık o "tatlı huzursuzluk" yerini derin bir sükûnete bırakmıştı. Bir büyük zorluğu daha, sevginin ve dostluğun gücüyle geride bırakmıştık.

KORKUNUN GÖLGESİNDEN HUZURUN KUCAğINA

Rize'nin o gergin, korkutucu ve insanı sürekli tetikte bırakan atmosferinden uzaklaşıp; nihayet gerçekten değeri gördüğüm bir yere gelmiştim. Bu geçiş benim için sadece coğrafi bir değişim değil, derin bir ruhsal nefes alışı. Üzerimdeki o görünmez ağırlık kalkmış; zihnim "hayatta kalma" çabasıdan sıyrılıp nihayet "yaşama" moduna geçmişti.

Kuşkayası'nda Orman Bakanlığı'na bağılı bir işletme şefliği bulunuyordu. Şef Hasan Bey; Kösedik'teki teyzemin eşi Ahmet ağabey ve onun öğretmen kardeşi Muammer ağabey ile çok yakın dosttu. Bu sağlam dostluk köprüsü sayesinde ben de Hasan ağabey ile tanışma şansı buldum. Oldukça nüktedan ve hoşsohbet bir adamdı. Tanıştığımız o ilk günlerde Ahmet ağabey, köydeki evinin yanında bir kuzu keserek bize unutulmaz bir ziyafet vermişti.

Hasan ağabeyin, ön tarafı kapalı kabinli, arkası ise açık "pikap" tabir edilen küçük bir kamyoneti vardı. Görev alanındaki uçsuz bucaksız ormanları bu araçla denetlerdi. Bazı günler beni de yanına alır, dağ bayır demeden dolaşırdık.

O yazı çoğunlukla Suna Hanım'ın Kuşkayası Köyü'ndeki babaevinde geçirdim. Evde; Suna Hanım, annesi ve ben üç kişiydik. Suna Hanım'ın İstanbul, Almanya ve köyde yaşayan üç ağabeyi ile iki ablası vardı. Köyde yaşayan ağabeyi Cemalettin Bey de diğer kardeşleri gibi evli ve çocuk sahibiydi. Ancak çevrede Cemalettin ağabey hakkında pek hoş şeyler konuşulmuyordu. Evin ihtiyaçlarına duyarsız kaldığı, hatta çocuklarının rızkını kumar borçlarına yatırdığı kulaktan kulağı yayılıyordu. Günler geçip Cemalettin ağabey ile samimiyetimiz arttıkça, bu söylentilerin ne yazık ki birer gerçek olduğuna bizzat şahit olmaya başladım.

Cemalettin ağabeyin gerçekten de ciddi bir kumar tutkusu vardı. Kuşkayası'nda kendisi gibi bu tutkunun pençesinde olan birkaç kişiyle sık sık bir araya gelir, oyun oynanan mekanlara giderlerdi. Oynadıkları oyun, tamamen şansa dayalı olan ve 52'lik iskambil destesiyle oynanan "kılıç" oyunuydu. Bu oyunun yarattığı o gergin ve yapay heyecana birkaç kez ben de tanıklık etmişim.

NEBİYAN DAĞI'NDA BİR KUMARHANE BASKINI

Yukarıda da kısaca değindiğim üzere Kuşkayası'nda herkes, kayınbiraderim Cemalettin'in uzun yıllardır süren kumar tutkusunu konuşurdu. Çocuklarının tütün tarlalarında alın teri dökerek kazandığı parayı masalarda tükettiğı, hatta babadan kalma toprakları kumar borcu uğruna elden çıkardığı dilden dile dolaşırdı. İlerleyen zamanlarda bu söylentilerin ne yazık ki gerçek olduğuna, Cemalettin ağabeyin bu zaafına defalarca şahitlik ederek bizzat tanık olmuşum.

Bir yaz akşamı, **Nebiyan Dağı'nın Gümüşsuyu** mevkisindeydik. Burası; gürgen ve meşe ormanlarının kucaklaştığı, havası serin, manzarası nefis bir köşeydi. Bölge halkı, yazın sıcağından kaçıp nefes almak için burayı mesken tutardı.

Gümüşsuyu'nda, anne tarafından akrabam olan **Topal Osman**, tahtalardan derme çatma bir baraka yapmış, burada gizlice kumar oynatıyordu. Mevsimin de etkisiyle ortalık adeta insan kaynıyordu.

Mesai bitmiş, orman işçileri çekilmişti. Teyzemin oğlu Ekrem ve pek çok tanıdıkla oturmuş, demleniyorduk. Sohbetin bir yerinde masadakilerden biri, "Topal Osman'ın işleri bu akşam da tıkırında; Kuşkayası'ndan Cemalettin ile Hidayet gelmişler," dedi.

Bir başkası bu sözü devralarak acı bir alayla ekledi: "Osman bu akşam onların donunu da alır!" Aynı masada oturmamıza ve bazılarının yakın tanıdığım olmasına rağmen bu "donunu alma" muhabbeti canımı çok sıkılmıştı.

O esnada Ahmet ağabey ile orman bölge şefi başka bir masada oturuyorlardı. Yerimden kalkıp yanlarına gittim. "Ahmet abi, Ekrem tabancasını bana versin," dedim. Ahmet ağabey, kararlı ses tonumdan bir şeylerin ters gittiğini anlamış olacak ki ikiletmeden Ekrem'i çağırıp, "Tabancayı İsmail'e ver," dedi.

Elimde tabanca, damarlarımda alkolün verdiği o sahte cesaretle kumar oynanan kulübenin kapısını tekmeleyerek içeri daldım. Beş altı kişi masanın başında toplanmıştı. Cemalettin ağabeye sert bir sesle masadan kalkmasını emrettim. Hiç itiraz etmedi; sessizce ve boynu bükük bir şekilde yerinden kalkıp yanıma geldi.

Mekan sahibi Topal Osman, "Hoca efendi, eğer akraba olmasaydık bu yaptığının hesabını sana sorardım," diye mırıldandı. Aslında suskunluğunun tek sebebi benden değil, bölgenin saygın kabadayılarından olan teyzemin kocası **Ahmet Çavuş'tan** çekiniyor olmasıydı. Ben de o an sırtımı bu güce yaslamış olmanın rahatlığıyla hareket ediyordum.

Masadan sadece Cemalettin ağabey değil, Terzi Hidayet de kalkmıştı. Orman bölge şefi Hasan ağabeyin ise olup bitenden haberi bile yoktu. Kuşkayası'na dönmek üzere Cemalettin ağabey, Hidayet ağabey, Kara Ahmet ve ben, orman bölgesine ait jipin arkasına binip yola koyulduk. Jipte çıt çıkmıyordu; sessizlik adeta kulak tırmalıyordu. Köye vardığımızda araçtan indik. Bir süre yürüdükten sonra, içimdeki o taşkın enerjiyi boşaltmak istercesine havaya üç el ateş ettim. Hemen ardından, çok yakından iki silah sesi daha yankılandı.

Evin bahçesine geldiğimizde karanlığın içinden bir ses yükseldi: "Cemalettin, o silah atanlar kim?" Soran, köyün muhtarı Mustafa'ydı. Cemalettin ağabey beni kastederek, "Bizim İsmail," dedi.

Muhtar başka bir şey sormadı. Sabah olduğunda öğrendik ki ben ateş edince, okul lojmanında kalan köyün öğretmeni Burhan Şenol karşılık vermiş. Burhan Hoca, yol kenarındaki kulübesine daha önce hırsız girdiği için yine benzer bir durum olduğunu sanıp korkutmak amacıyla av tüfeğiyle havaya ateş açmış. O günlerde kendimi sırtımdaki ağır bir yükten kurtulmuş gibi hafıflemiş hissediyordum. Artık çevremde fark ediliyor, sözüm dinleniyor ve itibar görüyordum. Ancak bu durum bende bir "öz güven sarhoşluğu" yaratmış, beni biraz şımartmıştı.

Evet, Cemalettin ağabey göz göre göre ailesinin rızkını yıllardır kumara feda ediyordu. Yine de benim elimde silahla mekan basmam ne kadar doğruydı, tartışılır. Nihayetinde Cemalettin ağabey kumar oynamaya gizli saklı da olsa devam etti; benim fevri davranışım hafızalarda tehlikeli bir anı olarak kaldı.

FAİZCİNİN KARŞISINDA BİR DİK DURUŞ

Cemalettin ağabey, ne yazık ki o tehlikeli kumar tutkusundan vazgeçmedi. Ben de müsait olduğum her fırsatta, başını daha büyük bir belaya sokmaması için onu uzaktan takip ediyordum. Aradan yaklaşık iki yıl geçmişti; Tekel'e teslim edilen tütünlerin bedellerinin ödeneceği haberini aldım. Bu kritik bir andı. Okuldan izin alarak derhal Bafra'ya gittim.

Ödemelerin yapıldığı mahalde Cemalettin ağabeyi buldum. Beni karşısında görünce şaşırdı, neden geldiğimi sordu. O an durumu geçiştirecek bir şeyler uydurdum ama asıl niyetim belliydi. Daha önceden, faizci Mamukoğu Mustafa'ya borcu olduğunu ve tütün parasıyla bu hesabı kapatacağını duymuştum.

Cemalettin ağabey, gitmem için ne kadar ısrar etse de onu bir an bile yalnız bırakmadım. Sonunda Bafra'da bir kahvehanede bizi bekleyen faizci Mamukoğlu Mustafa ile karşı karşıya geldik. Beni görünce hoşnutsuz bir tavırla, "Hoca, sen bizim işimize karışma!" diye çıkıştı.

Hiç geri adım atmadan, borcun tam olarak ne kadar olduğunu sordum. Faiziyle birlikte şişirilmiş bir rakam telaffuz etti. Kararlı bir ses tonuyla, "Sadece ana parayı alacaksın, itiraz istemiyorum," dedim. Mustafa, bu çıkışım karşısında gıkını bile çıkaramadı. Çünkü Ahmet Çavuş'un yakın akrabam olduğunu ve bu işin şakası olmadığını çok iyi biliyordu. Cemalettin ağabey, bu müdahalemden sonra büyük bir rahatlama yaşadı. Sayemde cebinde ciddi bir miktar parası kalmıştı; o an yüzündeki minnet ifadesi her şeye değmiş

HASAN ABİ'NİN DÜĞÜN HEDİYESİ: ÜÇ KAMYON ODUN

Daha önce de belirttiğim gibi, Orman Bölge Şefi Hasan ağabey geçmişimi bildiği için bana her zaman yakınlık gösterirdi. Elbette bu samimiyette, akrabalarım Muhammer ve Ahmet ağabeylerin de payı büyüktü. Bir gün Hasan ağabey, işletmeye ait jiple Nebyan Dağı ormanlarına denetime giderken beni de yanına aldı. Yol boyunca, kendisinin de ne zorluklarla, nasıl bir yoksulluk içinde okuyup bugünlere geldiğini içtenlikle anlattı. O gün bana unutamayacağım bir düğün hediyesi verdi: ***Tam üç kamyon dolu-su odun!***

Ayrıca evlilik hazırlıklarıyla ilgili nasihatlerde bulunarak; masraflı bir düğün yapmak yerine balayına gitmemin çok daha mantıklı olacağını söyledi. Hasan ağabeyin planı şuydu: Ahmet Çavuş'un damadı Kara Ahmet, kamyonuyla Nebyan Dağı'ndan tomruk ve odun taşırdı.

Hasan ağabey bir gün Kara Ahmet'i yanına çağırarak beni işaret etti ve: "Ormandan üç kamyon odun yükleyeceksin; bunları Bafra'nın köylerinde satıp parasını hocaya teslim edeceksin," talimatını verdi.

O dönemlerde kamyoncular ormandan aldıkları odunu çevre köylerde satar, ancak odunun bedelini Kuşkayası'ndaki Orman Şefliği'ne yatırıp makbuz alırlardı. Hasan ağabey, büyük bir jest yaparak benden bu ücreti almadı. Kara Ahmet de aldığı talimat üzerine üç kamyon odunu köylerde benim adıma sattı. Nakliye ücretini içinden aldıktan sonra kalan parayı bana teslim etti.

ADET YERİNE GELSİN DİYE BALAY: İSTANBUL'DA BİR KAÇ GÜN

Hayat bazen, köklü gelenekler ile hayatın katı gerçekleri arasında ince bir denge kurmayı gerektiriyor. Biz de o dönemde hem çevremize karşı durumu kurtarmak hem de o meşhur "balayına bile gitmediler" sözünü işitmek için kısıtlı bütçemizi zorlayarak birkaç günlüğüne İstanbul'un yolunu tuttuk. İstanbul'daki bu kısa molanın ilk bir-iki gecesini otelde geçirdik; kalan günlerde ise Suna'nın ağabeyi Celal ağabeyin Fatih'teki kiralık evine misafir olduk. Toplamda bir hafta süren bu küçük kaçamağın ardından, gönlümüz rahat bir şekilde Kuşkayası'na geri döndük. Böylece kısıtlı imkanlarla hem biraz nefes almış hem de "adet yerini bulsun" diyerek eşe dosta karşı durumu toparlamış olduk.

BİR ÖĞRETMENİN EN BÜYÜK DERSİ: DÜRÜSTLÜK

Hayata gözlerimi açtığım günden itibaren başkalarının yanında, emanet bir hayatın içinde büyüdüm. İlkokul ve ortaokulu hayırsever insanların destekleriyle tamamladım. Ardından öğretmen okulunu yatılı olarak bitirip nihayet kendi mesleğimi elime aldım.

Ancak hayatın zorlukları peşimi bırakmamıştı; öğretmenliğimin ilk yıllarında, görev yaptığım Rize’de yaşadığım talihsiz olaylar nedeniyle borçlanmıştım.

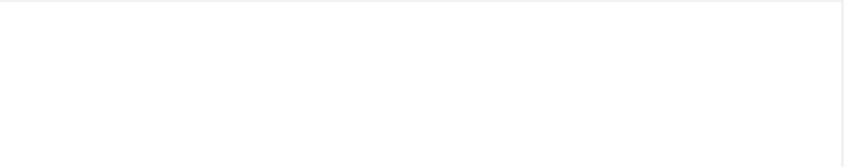
Samsun’a tayinim çıktığında arkamda birkaç kişiye borç bırakmış olmanın ağırlığını taşıyordum. Alacaklılarımın elinde herhangi bir senet ya da belge yoktu; bu parayı benden yasal yollarla talep edemezlerdi. Fakat benim için bu borç, paradan öte bir onur meselesiydi. Eşim Suna, bu yükten beni kurtarmak için çok büyük bir fedakarlık yaparak görümcelerinden ödünç birkaç bilezik aldı.

O bilezikleri bozdurup paraya çevirdik ve helalleşmek üzere Rize’nin yolunu tuttum.

Rize merkezdeki kırtasiyeciyeye vardığımda, dükkan sahibi beni karşısında görünce şaşkınlığını gizleyemedi.

Uzun zamandır bekleyen 1.000 liralık borcumu kendisine uzattığımda, 'Hocam, doğrusu ben bu paradan ümidimi tamamen kesmiştim,' diyerek mahcubiyetini ve sevincini dile getirdi. Büyük bir nezaketle kahve ikram etti; oturduk, eski günlerden dertleştik.

Günün devamında diğer borçlu olduğum yerleri de tek tek ziyaret ederek ödemelerimi yaptım. Ancak iki esnafa borcumu ödeyemedim: Sıkça yemek yediğim lokanta ile elbisemi diken terzi dükkanlarını kapatmıştı. Üstelik komşuları dahi nereye gittiklerini, dükkanları neden kapattıklarını bilmiyordu. İçimde, emaneti teslim edememiş olmanın verdiği o buruklukla oradan ayrıldım.

10. BÖLÜM

SAMSUN'DA ÖĞRETMENLİKTEN EMEKLİLİĞE...

Daha önce de değindiğim gibi, 1970 yılında öğretmen okullarının dört yıllık öğretmen liselerine dönüştürülmesi nedeniyle 1973-1974 öğretim yılında bu okullar mezun verememişti. Bu boşluk sebebiyle o yıl, değil eş durumu, sağlık mazeretiyle dahi öğretmen ataması yapılmıyordu. Genç bir öğretmen olarak bu çıkmazı aşmak adına, Rengelli Muhtarı Nafiz Ağabey ile Ankara'nın yolunu tuttuk. Dönemin CHP Milletvekili İlyas Kılıç'ın da yardımlarıyla, bu girişimler meyvesini verdi ve eş durumundan tayinim Bafra'nın Şeyhulaş Köyü İlkokulu'na yapıldı.

Şeyhulaş, Kızılırmak kenarında merkezi bir köydü. Eşim Suna Hanım'ın görev yaptığı Köseli Köyü ise Nebyan Dağı yolu üzerindediydi. Kuş uçuşu yakın görünseler de ulaşım iki vasıta gerektiren zahmetli bir yolculuk demekti. Şeyhulaş'ta geçen iki ayın ardından, Köseli Köyü İlkokulu'ndaki bir meslektaşımın becayiş yaparak eşimin yanına tayin oldum.

Maddi zorluklarla ve yalnız verilen mücadeleyle geçen günler geride kalmıştı. Eşimle aynı okulda çalışacak olmanın verdiği mutluluk, hayatımda adeta bir bahar dönemi başlattı. Artık sabahları ayaklarımın geri geri gitmediği, "Bugün ne aksilik çıkacak?" endişesinin yerini huzura bıraktığı bir evreye girmiştim. En önemlisi de, artık tüm enerjimi asıl işime, yani öğretmenliğe ve öğrencilerime harcayacaktım.

Biz tütün kokan depolarda, köylünün samanlık dediği evlerde iki gönü bir eyledik; yokluğu aşkla seyran kıldık.

Köseli'deki ilk yılımızda, bir bölümü tütün deposu olarak kullanılan, "samanlık" tabir edilen bir evde ikamet ettik. Altı üstlü iki odadan ibaret bu yer, köydeki en iyi seçenektir. Eskilerin "İki gönül bir olunca samanlık seyrân olur" sözü, sanki bizim o günkü halimiz için söylenmişti. Kayınbiraderim Cemalettin bizi yalnız bırakmamış; Kuşkayası'ndan traktörle getirdiği odunlarla hem evimizi hem içimizi ısıtmıştı. O yıl okuldaki görevime 4. sınıflarla başladım; ertesini yıl 5. sınıfta da beraberliğimizi sürdürdük. O gruptan ileride üniversite kürsülerine kadar uzanan başarılı öğrenciler yetiştiğini görmek, en büyük gurur kaynağım oldu. Tatillerde Samsun'a, Hafife Ablamlara gittiğimizde bacanağım Sefer Ağabey her defasında, "Sizi artık merkeze alalım," derdi. Bu fikir, zamanla bize cazip gelmeye başlamıştı...

SAMSUN'DA 'HEYET' MESAİSİ: BİR TAYİN HİKAYESİ

Köseli Köyü'nden Samsun merkezindeki ilkokullardan birine atanabilmemiz için bir formüle ihtiyacımız vardı. Bir akşam Sefer abi, düğümü çözecek ismi telaffuz etti: *"Sizin bu tayin işine Fahrettin bir çare bulur."* Fahrettin ağabey; Samsun'da Ulusoyların yanında çalışmış, çevresi geniş, Almanya'ya işçi gönderen nüfuzlu biriydi.

PLAN VE HAZIRLIK

Sefer ağabeyin daveti üzerine bir akşam yemeğinde buluştuk. Fahrettin ağabey, şehir merkezine tayin için en mantıklı yolun tam teşekküllü bir devlet hastanesinden heyet raporu almak olduğunu söyledi. Ancak o dönemde bu raporu almak imkansızdı yakındı. Birkaç gün sonra müjdeli(!) haberle geldi: ***"Bir yol buldum ama 2.000 lira lazım."*** Samsun Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi o dönemde heyet raporu verebiliyordu. Ancak 21 gün hastanede yatmak ve hastaneye 2.000 lira bağış yapmak gerekiyordu.

HASTANEDE 21 GÜN

Gerekli parayı denkleştirdik. Fahrettin ağabey, parayı Başhekim Burhanettin Aslanoğlu aracılığıyla hastane muhasebesine bağış olarak yatırdı. Karadeniz'in en büyük hastanelerinden biri olan bu komplekste, ücretli hastalar için ayrılan özel bir bölüme yatışım yapıldı. Deniz manzaralı, iki yataklı bir odada kalıyordum. Aslında "**hasta**" olmadığım için vaktimin çoğunu hastanenin o meşhur bahçesinde geçirirdim. Bahçe, hayatın tam bir özeti gibiydi; kimi İstiklal Marşı okur, kimi yanık türküler söylerdi.

AZİZ'İN BÜYÜK SORUSU

Hastaneye dair unutamadığım en derin anı ise Trabzonlu Aziz'le olandır. Aziz, Maçka'dan gelen saf bir köylüydü. Bir gün bahçe duvarına çıkıp aşağıda, pazar yerinde kaynaşan o mahşeri kalabalığı işaret etti ve bana dönüp sordu: "**Hocam, bu kadar insan ne yer, ne içer? Gece nerede yatarlar?**" Aziz, kendi masum dünyasında bu devasa kalabalığın nasıl hayatta kaldığını, bu düzenin nasıl döndüğünü merak ediyordu. Onun bu sorusu, hastane duvarlarının arkasındaki gerçekliğin en yalın haliydi.

SUNA'NIN SADAKATİ: CEBİMİZDE UMUT

Bazı günler izin alıp şehre iniyor, bazen de fizik tedavi bölümünde vakit geçiriyordum. Eşim Suna, büyük oğlum Teoman'a hamile olmasına rağmen bu 21 gün boyunca beni bir an olsun yalnız bırakmadı. Nihayet beklediğimiz o heyet raporunu aldık.

TEOMAN'IN DÜNYAYA GELİşİ

Kendi taburculuğumun hemen ardından, eşim Suna'yı Samsun Cumhuriyet Meydanı'ndaki doğum polikliniğine yatırmıştık. Ben artık eve dönmek üzere yola koyulmuşken, aniden başımı hastane binasına çevirdim.

Eşim Suna, pencereye çıkmış; sesi titreyerek, heyecanlı el hareketleriyle gitmememi haykırıyordu. Durup bekledim. Çok geçmeden hastaneden adeta **"kaçıp" yanıma geldi.** O an anlamıştık; doğum hastane koridorlarında değil, sevgiyle sığındığımız bir evde olacaktı. O telaşla kendimizi Hafife ablaların o küçücük, mütevazı evine attık. Kendi altı nüfusunun üzerine köyden geleni gideni hiç eksik olmayan bu evin duvarları dar, ama Hafife ablanın gönlü dünyalar kadardı. İnsanların adeta üst üste yaşadığı o daracık oda, o gün bizim için dünyanın en güvenli kalesiydi.

Bebeğimiz, akşamın ilerleyen saatlerinde işte o kalabalık ve sıcak yuvada dünyaya gözlerini açtı. İsmi çoktan hazırды: Teoman...

Oğlum Teoman'ı ilk kez kucağıma aldığımda anladım ki; o minicik varlığıyla çocukluğumdan beri arkamda hissetmediğim o sarsılmaz baba dağının yerine geçmiş, bana bu hayatta en büyük kalkan olmuştu.

Bir oğlumuz olmuştu. Onu ilk kez kucağıma aldığımda, o minicik nefesini duymak ve huzurla uyuyuşunu izlemek içimi tarifsiz bir güvenle doldurdu. O an anladım ki artık **"ben" değil, "biz"** olmuştuk. Teoman'ın gelişiyi kendimi hiç olmadığı kadar güçlü hissediyordum; sanki o küçücük varlığıyla bana sarsılmaz bir "kalkan" olmuştu.

DİMYAT'A PİRİNCE GİDERKEN: BİR TAYİN HİKAYESİ

Teoman'ın dünyaya gelişinin tatlı telaşı üzerimizdeyken, hayatımın en gerilimli sınavlarından birini vereceğimden habersizdim. Samsun Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nden aldığım heyet raporunda; ***"Ruh ve sinir hastalıkları hastanesi bulunan bir merkezde görev yapması uygundur"*** yazıyordu. Bu cümle, aslında bizim için şehir merkezine açılan bir kapıydı.

Fahrettin ağabeyin Samsun Millî Eğitim Müdürlüğü'ndeki kadim dostu Yücel Hanım'ın makamına vardığımızda, niyetimiz prosedürleri hızlandırmaktı.

Normalde evrakin elden verilmesi yasaktı ama hatır gönül kapıları açtı; Yücel Hanım dosyayı imza karşılığı bana teslim etti. Fahrettin ağabey, o her zamanki neşesiyle odadakilere takılmadan edemiyordu: **"Bu adama dikkat edin ha! Bunun tapu gibi deli raporu var!"** Kahkahalar arasında dosyayı kaptığım gibi Ankara'nın, Bakanlığın yolunu tuttum.

Bakanlıkta dosyayı uzattığım yetkilinin doğrudan İlk Atama Müdürü olduğunu sonradan öğrenecektim. Müdür Bey, gözlüklerinin üzerinden raporu uzun uzun inceledi. Yüzündeki ifade hayretle donmuştu.

Birden kafasını kaldırıp, **"Bu raporu sana hangi akıllı verdi?" diye sordu. "Evladım, bu rapora göre sen öğretmenlik yapamazsın, resmen 'akıl hastası' damgası yemişsin!"** O an sanki altımdaki yer yarıldı da içine düştüm. Dizlerimin bağı çözüldü, boğazım düğümlendi. Müdür Bey, betimin benzimin attığını görünce sesini yumuşattı. Hemen bir memur çağırıp dosyayı uzattı: **"Bunu Sağlık Kurulu'na sevk edin. Korkma evladım, kurul bir düzenleme yapar, sen de öğretmenliğine devam edersin,"** diyerek beni teselli etmeye çalıştı.

Ankara'dan Samsun'a dönerken içimde fırtınalar kopuyordu. Eve vardığımda yüzümden düşen bin parçaydı. Yeni baba olmuştum, kucığımda minicik bir can vardı ama ben mesleğimden olma korkusuyla Teoman'la geçirdiğim o ilk günlerin tadına bile varamıyordum. Şehir merkezine taşınma hayaliyle girdiğimiz borçlar, yaptığımız masraflar da cabasıydı. Tam anlamıyla **"Dîmyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olmak"** üzereydik; merkeze tayin isterken ekmeğimizden olacaktık.

Ağustos sonu gelip çatığında, titreyen adımlarla tekrar Yücel Hanım'ın yanına gittim. Bakanlık kararı gelmişti. Sağlık Kurulu, o sert ifadeyi esnetmiş; **"Ruh sağlığı merkezi" şartını, "Devlet hastanesi bulunan herhangi bir bölge"** olarak değiştirmişti. Yani mesleki geleceğim kurtulmuştu. Ancak sevinicim kursağımda kaldı. Müdür yardımcısının odasına geçtiğimizde, raporu şöyle bir evirip çeviren müdür yardımcısı buz gibi bir sesle konuştu: **"Bu raporda bir aciliyet yok, sen en iyisi köyünde kal."** Yücel Hanım da sessizce onu onaylayınca, tüm o yollar, o korkular ve o büyük beklentiler bir anda buhar olup uçtu. Çaresizce boynumu bükтім. Şehir hayalleri kurarken, elimde Bakanlıkça "onaylanmış" sağlığımla Köseli Köyü İlkokulu'ndaki görevime geri döndüm.

DÜŞÜNMEYEN ADIM ATAN, TEZ YANILIR

Kültürümüzde atasözlerinin önemli bir yeri vardır ve her biri kıymetli mesajlar içerir. Bunlardan biri de **"Düşünmeden adım atan, tez yanılır"** sözüdür. Bu sözler, yeterince plan yapmadan hareket etmenin yanlış olduğunu anlatır.

Biz de vaktinde yeterince düşünmeden ve plan yapmadan eşyalarımızı Köseli Köyü'nden Samsun'a taşımıştık. Yani **düşünmeden adım atmıştık**. Ancak işler umduğumuz gibi gitmeyince, şimdi köye dönmekten başka çaremiz kalmamıştı.

Okullar açılmadan önce kalacak bir yer bulmak üzere köye gittim. Aklımda birkaç ev vardı ancak köyde daha önce kiraladığımız evi bu kez bize vermediler. Sonunda bir yer buldum ve birkaç gün uğraşarak o evi oturulabilir hale getirdim. Ardından eşyalarımızı Samsun'dan tekrar köye taşıp yerleştik. Bu evde oğlum Teoman, kayınvalidem, eşim Suna ve ben bir okul dönemi boyunca birlikte yaşadık. Bu deneyim bize, hayatta planlı hareket etmenin önemini bir kez daha öğretti.

KÖSELİ KÖYÜNDE ER ÖĞRETMEN OLARAK ASKERLİK ANILARIM

Türkiye'de 1974 yılı ve sonrasında, eğitim tarihindeki kritik bir dönüşüm nedeniyle öğretmen ihtiyacı baş gösterdi.

İlköğretmen okullarının kapatılıp öğretmen liselerine dönüşmesiyle oluşan bu açığı kapatmak için devlet, "er öğretmenlik" sistemini hayata geçirdi. Bu sayede ilkokul öğretmenleri askerliklerini görev yaptıkları okullarda ifa edebiliyordu. Ben de bu tarihi uygulamanın bir parçası oldum ve askerlik görevimi Köseli'de er öğretmenlik yaparak yerine getirdim.

ASKER KAÇAĞI ŞOKU: ÇİFT KİMLİK BİLMECESİ

Aradan ne kadar zaman geçtiğini tam olarak bilmiyordum. Bir gün Vakıfkebir Askerlik Şubesi'nden adıma düzenlenen resmi bir yazı geldi. Yazıda "asker kaçağı" olarak arandığım ve derhal teslim olmam gerektiği belirtiliyordu.

Bu büyük şokun arkasında, geçmişten gelen trajikomik bir isim karışıklığı yatıyordu. Ben resmi kayıtlarda hem "İsmail Zengin" hem de "İsmail Mıhçı" olarak görünüyordum. Öğretmen okulunun son sınıfına kadar annemin nüfusundaki "İsmail Mıhçı" ismiyle gelmişim. Ortaokul ikinci sınıfta babamın nüfusuna geçmişim ancak eski kaydım silinmemişti. Annemin nüfusundaki kaydımın aynen devam ettiğinden o güne kadar tamamen habersizdim. Bu çift kimlik gerçeğini ancak askerlik şubesinden gelen o celp yazısıyla öğrendim. Durumu çözmek için vakit kaybetmeden tanıdıklar vasıtasıyla Şalpazarı'ndaki Dereköy muhtarına ulaştım. Muhtarın resmi makamlarla yaptığı yazışmalar neticesinde annemin üzerindeki kaydım düşıldü. Böylece hem askerlik krizini çözdüm hem de yıllarca süren çift kimlik yükünden kurtuldum.

TÜTÜNLER, KÜFELER VE BİR MOTOSİKLET HİKAYESİ

Samsun'dan Köseli Köyü'ne tekrar taşındığımız yıl, benim oradaki ikinci yılımdı. Aynı zamanda askerlik görevimi "er öğretmen" olarak yapmaya başladığım, hayatımın unutulmaz dönemlerinden biriydi.

Eğitim öğretim dönemi devam ederken, yaz tatili için bir plan yapmış ve Hasan Amca'dan Kuşkaya'daki tarlasını kiralamıştık; o yaz tütün yapacaktık. Okullar kapanır kapanmaz Köseli'deki evimizden eşyalarımızı toplayıp, Kuşkaya'da Suna'nın babasından kalma eve taşındık.

Ne var ki tütün dikeceğimiz tarla, kaldığımız eve epey uzak bir mesafedeydi. Binbir zorlukla fideler dikildi, çapalar yapıldı ve sonunda o en zahmetli dönem, yani hasat zamanı geldi. Tarlada kırılan tütün önce dizilmesi için eve, ardından da kuruması için "salaç" denilen sergilere taşınması gerekiyordu.

Komşularımız tütünlerini at ya da öküz arabalarıyla rahatça taşıırken, bizim böyle bir imkânımız yoktu. Çoğunlukla Suna ile ikimiz, koca küfeleri sırtlanıp yollara düşerdik. Bazen yolda rastladığımız komşularımız halimize acır, sepetl erimizi kendi arabalarına yükleyiverirdi. Gündüz eve getirilen tütünlerin o gece mutlaka ipe dizilip vagonlardaki yerlerine asılması şarttı; aksi hâlde tütünler "yanar" ve tüm emek heba olurdu.

Vagonlarda kuruyan tütünler daha sonra "tonga" adı verilen paketler hâline getirilir, satış zamanına kadar uygun bir ortamda saklanırdı.

1970'li yıllarda Türkiye'de tütüncülük; dikiminden kırımına, iğneyle dizilmesinden kurutulmasına kadar tamamen insan ve hayvan gücüne dayalı, son derece ilkel ve zahmetli bir süreçti.

Çocuk yaştan itibaren tüm ailenin ortak kaderi, adeta bir yaşam biçimiydi. Doğrusunu söylemek gerekirse tütün işlerinden hiç anlamıyordum. Bu yüzden neredeyse tüm yük Suna'nın omuzlarındaydı.

Cennet mekan mayınvalidem ise bir yandan yemeğimizi yapıyor, bir yandan da oğlu muz Teoman'ın bakımıyla ilgileniyordu.

O yıl Hasan Amca'nın tarlasından kazandığımız tütün parasıyla, oğlu Demir Öğretmen'in motosikletini satın aldık. Demir, daha önce görev yaptığı köye bu motosikletle gidip geliyormuş; taksi alınca boşa çıkmış. Biz de "onun gibi yaparız, Köseli'ye motosikletle rahatça gidip geliriz" diye düşündük. Gelgelelim, ben hayatımda değil motosiklete binmek, bisiklet pedalı dahi çevirmemiştim! Şansımıza, o dönem Kuşkayası Camisi'nde görev yapan benim yaşlarımda Adem adında bir imam vardı. Adem'le dostluğumuz kısa sürede pekişti. Motosiklet kullanmayı bildiği için o yaz, tütün işlerinin arasında bana hocalık yaptı. Ben bu mereti öğrenene kadar

Kuşkayası'nda neredeyse düşmediğim, dizimi kanatmadığım yer kalmadı! Nihayetinde sürmeyi becerdim ve Kuşkayası ile Köseli Köyü arasında mekik dokumaya başladık.

Ertesi yaz yine Kuşkayası'ndaydık ve tütün mesaimiz yeniden başlamıştı. Bu kez tarlamız, evin tam karşısında, Suna'nın amcası Yusuf Amca'nın Yanperi mevkiindeki arazisiydi. Bu tarla geçen yılki kıyasla evimize çok daha uzak olduğundan, gidiş gelişlerimizi artık iyice ustalaştığım motosikletimle yapıyorduk. Tütünlerin taşınmasında ise komşularımızın o cana yakın, eksilmeyen yardımları yine imdadımıza yetişiyordu.

O yıl tütün kurutacak bir salacımız yoktu.

Neyse ki
kayınbiraderlerim
vasıtasıyla Ormancık
köyünden Ali Usta
adında bir marangozla
tanışmıştım.

Ali Amca, daha Yusuf

Amca'nın tarlasını kiralamadan önce bana, "Sen salaç işini hiç dert etme," diyerek güvence vermişti.

Nitekim daha sonra onun tarifine sadık kalarak (resimde görüldüğü gibi) pratik bir yer salacı inşa ettim. O dönem etraftakiler, "Deli Laz kafayı yemiş, orada hiç tütün kurutulur mu?" diyerek benimle alay etmişlerdi. Ancak o sezon tütünü baş fiyattan satmayı başarinca, ertesi yıl neredeyse köydeki herkes tütününü yer salacında kurutmaya başladı. Evde ise her zamanki gibi rahmetli kayınvalidem koşturuyor, bir yandan ev işlerine yetişirken bir yandan da Teoman'a gözü gibi bakıyordu. Yaz ortasında, Samsun'dan baldızımın kızı Dursine de köye, yanımıza gelmişti.

Bir akşamüstü tarladan eve döndüğümüzde, Teoman bizi görür görmez acı acı ağlamaya başladı. İlk bakışta ne olduğunu anlayamamıştık; hem canı çok yanıyor hem de eliyle sürekli omzunu tutuyordu.

Ertesi sabah vakit kaybetmeden Suna ile birlikte Teoman'ı Samsun Sigorta Hastanesi'ne götürdük. Çekilen röntgeni inceleyen doktor, omzunda bir çatlak olduğunu tespit etti. Kolunu dikkatlice sarıp bandaja aldılar ve yeniden köyün yolunu tuttuk.

Sonradan öğrendik ki Teoman, Dursine ile evin önündeki merdivenlerde oynarken kolunun üzerine düşmüş. Kayınvalidem ise "Çocuktur, bir şey olmaz, geçer," diye düşündüğünden, tarladaki işimizin arasında bizi telaşlandırmak istememiş ve durumu söylemeye gerek duymamış.

SON VİRAJ: KARAKÖY HARASI'NDA ŞANSIN KAZANDIĞI GÜN

Kuşkayası'nda tütün yaptığımız yıllarda yaz alışverişlerimi motosikletimle Engiz'den yapardım. Muammer ağabeyin Engiz merkezdeki ilkokulda idarecilik yaptığı, motorumu da sık sık Bayram Usta'ya emanet ettiğim dönemlerdi. Yine bir bakım günü motoru dükkana bırakıp köye döndüm.

Birkaç gün sonra teslim almak için yeniden yola çıktım. Kuşkaya'dan Engiz'e doğrudan vasıta bulmak neredeyse imkansız olduğundan, önce Bafra'ya gittim. Bafra'ya adım atar atmaz, öğretmen arkadaşım Bülent Telli'nin babasıyla karşılaştım. Tapu Dairesi'nde Osmanlıca tercümanlığı yapan amcamızın o gün işleri iyi gitmiş, cebi para görmüştü. Israrlarına karşı koyamadım; acelem olduğunu söylesem de beni bir büfeye götürüp iki bira ısmarladı.

Saatler sonra Engiz'e vardığımda, Muammer ağabey vesilesiyle tanıdığım öğretmen Eşref'in yazıhanesine uğradım.

Durumumu anında sezen Eşref, "Bu halde yola çıkamazsın," diyerek beni durdurmaya çalıştı. Hatta alkolün etkisini ölçmek için gazeteden bir paragraf okutup sorular bile sordu. Fakat aradan geçen birkaç saatin verdiği sahte güvenle onu dinlemedim ve yola koyuldum. Kuşkaya'ya sapan yol, Samsun-Bafra karayolu üzerindeki Karaköy Hara Çiftliği'ndeydi. Oradan stabilize köy yoluna 90 derecelik keskin bir dönüş yapmam gerekiyordu.

Oraya ulaştığımda, alkolün etkisiyle vites küçültüp yavaşlamayı akıl edemedim. Aynı hızla dönmeye kalkışınca kendimi bir anda tahtadan yapılmış otobüs bekleme kulübesinde buldum. Motor ise az ileride, yan yatmış hâde hala homurdanarak çalışıyordu. Ölümle burun buruna gelmiştim.

Şans eseri ciddi bir yaram yoktu. Yerden kalkıp motora atladım ancak arka çamurluk lastiğ'e sürtüyor, garip sesler çıkarıyordu. Bu şekilde biraz ilerlemiştim ki bu kez de zincir koptu. Şansıma Elifli Köyü'ne gelmiştim. Motoru sürükleyerek bir eve emanet bıraktım ve Kuşkaya'ya ulaştım. Birkaç gün sonra o motosikleti köyden birine sattım. Üç yıllık macera, ruhumda derin bir iz bırakarak orada noktalandı. O gün, alkollü direksiyon başına geçip "Bana bir şey olmaz" demenin ne kadar ölümcül bir yanılgı olduğunu çok acı ve unutulmaz bir tecrübeyle öğrendim.

BİR KÖSELİ HİKAYESİ: ÇATLAKLARDAN TARLALARA UZANAN ÇİLE

Kuşkayasında tütünle uğraştığımız iki yıl boyunca, okul dönemlerinde Köseli'ye motosikletle gidip gelmiştik. Ancak daha önce belirttiğim gibi motosikleti satınca, Köseli'ye yeniden taşınmamız şart oldu. Köseli'de köyün donanımlı evlerinden iki katlı bir ev vardı fakat sahibi kiraya vermeye pek yanaşmıyordu. Kayınbiraderlerin de araya girmesiyle nihayet evi kiralayıp taşındık.

Ne var ki yerleştikten kısa bir süre sonra odanın duvarında bir akrep gördüm. Meğer evin her yerinde çok sayıda akrep varmış da haberimiz yokmuş. Dört kişi kalıyorduk ve oğımız Teoman henüz çok küçüktü; beni büyük bir korku sardı. Evi ilaçlamayı düşündüm ama kışın ortasında nerede kalacaktık? O an aklıma kurtarıcı bir fikir geldi: Odalardaki tüm delikleri cam macunu ile kapatmak. Hemen Bafra'ya gidip macun aldım. Odalardaki tüm çatlakları, macunla kapattım. 15 günlük ara tatilde Kuşkayası'na giderken de evi iyice ilaçladım. Dönüşü evde akrebe rastlamadık.

Geçtiğimiz yaz Kuşkayası'nda, Yusuf amcanın tarlasında yaptığımız tütün Köseli'ye getirip en yüksek fiyattan Tekel'e vermeyi başarmıştık. Bu başarı, içimizde yeniden tütün yapma isteği uyandırdı. Sonra, Köseli'se türün yapmaya karar verdik. Kaldığımız evin çevresinde tütün ekimine uygun çok sayıda tarla vardı; üstelik evin tütün kurutmaya yarayan "salaç"ı da boştu.

Nihayet öğretim yılının sonuna gelip karneleri dağıttık ve yaz tatiline girdik. Eve yakın, yaklaşık 5-6 dönümlük bir tarla kiralamıştık. Bin bir zorluklarla tütün dikildi. O yıl uzun süre yağmur yağmadı; insanlar adeta dört gözle yağmurun yağmasını bekliyordu. Tütünler sıcaktan neredeyse kurumak üzereydi. Derken bir gün öyle bir yağmur başladı ki günlerce sürdü.

Eğimli arazilerde sel sularından dolayı adeta büyük yarıklar oluştu. Bizim tütün tarlası da biraz bayırda kalıyordu. Bu yüzden tarlanın neredeyse yarısında derin su yarıkları açıldı, mahsulümüz büyük zarar gördü. Top lamda 7.400 lira masrafımız oldu. 7 000 liralık tütün sattık. Çektiğimiz bunca eziyet ve yorgunluk ise yanımıza kar kaldı.

BUZLU DONDURMADAN SICAK SİMİDE: TEOMAN'IN YAŞAM DİRENİŞİ

Temmuz ayının sonlarıydı. Sıradan bir yaz akşamı eve adım attığımda, hayatımın en uzun gecesini yaşayacağımdan henüz habersizdim. İçeride Teoman, annesi ve Cennetmekan kayınvalidem oturuyordu.

Henüz dünyayı yeni yeni tanıyan, o dönemler yaklaşık 3 yaşında olan canım oğlum Teoman'ı kucağıma aldığım an, kalbimi yerinden oynatan bir şey fark ettim: Küçücük bedeni zangır zangır titriyordu. Üşümesin diye onu hemen yatağa yatırdık. Üzerini sıkıca örttük. Biz sardıkça, oğlum daha da şiddetli titremeye başladı. İçimdeki korku bir çığ gibi büyüyordu.

Vakit kaybetmeden köyden bir minibüs bulup Bafra'ya, Celal abinin arkadaşı Sabri Akkaya'nın evine götürdük. Zamanla yarışıyoruz. Sabri Akkaya yaptığı muayene sonrası kulaklarımızda çınlayan o cümle, dünyamızı başımıza yıktı:

"Bu çocuğu hemen Samsun'a götürün, acilen oksijen çadırına alınması gerekiyor."

O an nefesim kesildi. Hemen bir taksi kiraladık, 3 yaşındaki masum yavrumuzu arka koltuğa uzattık. Dönüp oğluma bakıyordum; o minik göğsü o kadar seyrek inip kalkıyordu ki... Bense büyük bir panik ve çaresizlik içinde, karanlığın ortasında ne yapacağımı bilemeden sadece dua ediyordum. Taksicinin de adeta bizimle birlikte atan yüreği ve gayretiyle, kısa sürede Samsun Başoğlu Hastanesine ulaştık.

Hastanenin koridorları soğuk ve sessizdi; çocuk doktoru yoktu. Çaresizlik içinde, bir umutla üst katlarda doktor arayarak koridorları adımlayıp çaresizce dolanıyordum. Yüreğim avcumda, merdivenleri nasıl inip çıktığımı bilmeden döndüm durdum.

Umutumun tükendiği o an, aşağı indiğimde hayatımın en büyük mucizesi ve müjdesiyle karşılaştım: Oğlum, o az önce nefesi tükenen meleğim uyanmış, annesinin kucağına oturmuştu. Beni o yorgun gözleriyle gördü ve dünyalara bedel o cümleyi fısıldadı: **“Baba, bana simit al.”** Allah’ım, sana şükürler olsun! Dünyalar benim olmuştu, 3 yaşındaki fidanım yaşıyordu, nefes alıyordu, buradaydı. Sabahın ilk ışıklarıyla doktorlar geldi, Teoman’ı muayene edip hastaneye yatırdılar.

Yapılan tetkiklerin ardından doktor yanımıza gelip acı gerçeği, ama bir yandan da içimizi rahatlatan o kelimeyi söyledi: Oğlumuz havale geçirmişti. Reçeteyi yazıp, bir daha böyle bir kabus yaşamamamız için yapmamız gerekenleri tek tek anlattı. İlaçları aldıktan sonra, yüreğimizdeki o ağır taş kalkmış olarak önce Hafife ablalara uğradık, ardından evimize, Köseli’ye döndük.

Daha sonra öğrendik ki havale; genellikle 6 ay ile 5 yaş arası çocuklarda yüksek ateşe bağlı görülen, biz anne babalar için dünyayı durduran bir korku olsa da çoğu zaman kalıcı hasar bırakmayan bir durummuş.

Bu gibi durumlarda üzerindeki kalın giysileri çıkarmak gerekirmiş oysa biz, üşüdüğünü sanıp onu iyice sararak bilmeden ateşini daha da harlandırmiştık.

Zaman epeyce geçip sular durulunca, o gecenin gizli sebebi de aydınlandı. Meğer rahmetli kayınvalidem, o gün Teoman'a çok sevdiği dondurmadan almış. O dönemlerde motosikletle köylere gelen seyyar dondurmacılar, dondurma erimesin diye içine buz katarlardı. Benim masum oğlum da muhtemelen o buzlu dondurmandan yediğı için ateşlenmişti. O gün dondurmanın soğukluğuyla sarsılan canımız, hastane koridorlarında Teoman'ın dudaklarından dökülen o sıcak simit özlemiyle yeniden ısınmıştı.

ATEŞ ÇEMBERİNDE ÖĞRETMENLİK: BAFRA'DA DİRENİŞ VE SİĞINAKLAR

1976/1977 öğretim yılının tamamlanmasıyla birlikte Köseli'den Bafra'ya taşındık. O yıllarda Köseli Köyü ilkokulu ve ortaokulunda çalışan öğretmenlerin büyük bir kısmı Bafra'ya gidiş geliş yapıyordu. Biz de hem meslektaşlarımıza uyum sağlamak hem de oğlumuz Teoman'ın eğitimine Bafra'da devam etmesini sağlamak amacıyla bu kararı aldık.

Üç yıl boyunca Bafra'da ikamet ettik; ancak okul dönemlerinde Köseli'deki görevimize gidiş-geliş yaparak devam ettik.

O yıllar, Türkiye'de ideolojik kutuplaşmanın sokağı indiği, toplumsal huzurun tamamen kaybolduğı sancılı bir dönemdi. Bafra da sağ grupların mahalleleri ve köyleri kontrol altına almaya çalıştığı, silahlı çatışmaların yoğunlaştığı en sıcak bölgelerden biri haline gelmişti. Bu tehlikeli atmosferde, TÖB-DER (Tüm Öğretmenler Birleşme ve Dayanışma Derneğı) üyesi öğretmenler olarak sağcı örgütlerin açık hedefi durumundaydık.

Sokakta yalnız yürümek bile çok büyük bir güvenlik riski taşıyordu. Bu baskıcı ve gergin ortamdan biraz olsun uzaklaşabilmek adına, yaz aylarında TÖB-DER'li öğretmen arkadaşlarımla Bafra'nın Çorak mevkiindeki göllere balık tutmaya giderdik.

Kimi zaman da o dönem sol eğilimli yapısı nedeniyle halk arasında "Küçük Moskova" olarak anılan Alaçam ve Yakakent'te buluşur, derin bir nefes almaya çalışırdık. Aynı yılın yaz mevsiminde, mahallemizde yaşayan bir grup TÖB-DER'li öğretmen arkadaşla birlikte Sosyalist Gençler Birliği Derneğini (SGB) kurduk. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (TSİP) çizgisinde faaliyet yürüten bu derneğin Türkiye'nin pek çok ilinde şubesi bulunuyordu; biz öğretmenler ise derneğin fahri üyeleriydik. O dönem TSİP'in örgütlenme çalışmalarını Veli Gürcan adında bir partili yürütüyordu. Ben de biri Bafra'da, diğeri Ordu'da olmak üzere Veli Gürcan'ın iki ayrı konferansına katılmışım. O yaz, sağcı grupların saldırıları giderek şiddetlendi; öyle ki Bafra'daki TÖB-DER ve SGB binaları bombalı saldırıların hedefi oldu.

Bafra merkezinde yalnız kaldığım zamanlarda ise güvenlik gerekçe-siyle Rizeliler Tanışma ve Dayanışma Derneğine sığındım. Sokakta tek başına gezmekten çekinen benim gibi pek çok tanıdık sima, hedef olmamak için bu dernekte toplanırdı. Ne var ki dernek içerisinde yoğun şekilde kumar oynanıyordu. Boş oturmak yasaktı, ara sıra ben de kumar oynardım. Siyasi gerilimin dorukta olduğu o hareketli yaz günlerinden birinde, ailevi bir üzüntü yaşadık. Kayınvalidem Teoman'a çarşıdan dondurma alıp eve dönerlerken kaldırımıdann düşerek kalçasını kırdı. Onu hemen Samsun Devlet Hastanesine götürdük tedavinin ardından taburcu Bafra'daki evimize, yanımıza geri döndü.

ÖZGÜR'ÜN DÜNYAYA GELİŞİ

"Ve takvimler 13 Ağustos 1978'i gösterdiğinde, Bafra'nın o en karanlık, puslu günlerinde dünyama ikinci bir güneş doğdu: Oğlum Özgür... Teoman'ın hayatıma getirdiği o sarsılmaz kalkan, Özgür'ün gelişiyile artık aşılmaz bir zırha dönüştü. Onu kucağıma aldığımda anladım ki; kader beni çocukken dağların ortasında yapayalnız bırakmıştı ama hayat, ömrümün sonuna kadar sırtımı yaslayacağım iki koca dağ vermişti bana."

Tarih 13 Ağustos 1978, günlerden Pazar... Akşam saatlerinde Rizeliler Derneği'ndeyim. Beklenen haber gelince, yerini önceden bildiğim doğum doktoru Kaya Küçük'ün muayenehanesine koştum. Vardığımda eşimi çoktan muayene odasına almışlardı; salonda heyecan içinde beklemeye başladım. Birden kapı açıldı. Kapıdaki kadın doktor bana; "Gözünüz aydın, bir oğlunuz doğdu!" dedi.

Allah'ım! Bu benim için ikinci mucizeydi. Artık sırtımı yaslayacağım iki koca dağım vardı. Belki yüküm biraz daha ağırlaşacaktı ama kalbim her zamankinden daha hafıftı. Annesiyle birlikte yokluk içinde var ettiğimiz bu yuvada, ikinci bir evlat sadece bir bebek değil, benim için adeta ikinci bir güneşin doğuşuydu.

Doktorun yanından ayrıldıktan sonra hep birlikte Bafra'nın İshaklı Mahallesi'ndeki evimize geçtik. Bu ev, kendisi Almanya'da bulunan Suna'nın akrabalarından Nazım Bey'e aitti. Önceki oturduğumuz yerlere göre oldukça muntazam bir yuvaydı. Artık bu evde beş kişiydik; kalabalıklaştıkça güzelleşiyorduk.

Aradan epeyce zaman geçti. Artık Özgür'ün nüfusa kaydedilmesi gerekiyordu ancak dönemin şartlarından dolayı nüfus müdürlüğüne gitmeye biraz çekiniyordum. Bir gün Suna, Özgür'ü kucağına aldığı gibi kararlı bir şekilde müdürlüğün yolunu tuttu.

Kayıt işlemleri için iki şahit gerekiyordu. O sırada orada bulunan iki genç, bebeğin adının “Özgür” olacağını duyunca büyük bir heyecanla Suna’nın yanına gelip şahitlik yapmışlardı. Böylece oğlumuz Özgür, hem adıyla hem de o günkü dayanışmayla hayatımıza resmen girmiş oldu.

1978: BAFRA’DA İDEOLOJİK KUTUPLAŞMANIN SOKAĞA İNDİĞİ YIL

1978 yılı, Bafra’da TÖB-DER gibi sol ve ilerici görüşleri savunan örgütlerin faşist saldırıların açık hedefi haline geldiği bir yıldır. Biz TÖB-DER’li öğretmenler, bu saldırılara karşı omuz omuza vererek dayanışma sergiliyorduk.

Aynı yılın yaz mevsiminde, mahallemizde yaşayan bir grup TÖB-DER’li öğretmen arkadaşla birlikte Sosyalist Gençler Birliği Derneğini (SGB) kurduk. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi (TSİP) çizgisinde faaliyet yürüten bu derneğin Türkiye’nin pek çok ilinde şubesi bulunuyordu; biz öğretmenler ise derneğin fahri üyeleriydik.

O dönem TSİP’in örgütlenme çalışmalarını Veli Gürcan adında bir partili yürütüyordu. Ben de biri Bafra’da, diğeri Ordu’da olmak üzere Veli Gürcan’ın iki ayrı konferansına katılmıştım. O yaz, sağcı grupların saldırıları giderek şiddetlendi; öyle ki Bafra’daki TÖB-DER ve SGB binaları bombalandı.

KÖSELİ KÖYÜ İLKOKULU’NDA MÜDÜRLÜK MÜCADELESİ

1977 yılının yaz döneminde, Köseli Köyü İlkokulu Müdürü Fehmi Demirci ve okulumuzda iki öğretmen arkadaş başka illere atandı. Boşalan kadrolara o dönemin siyasi iklimini yansıtan, sağ görüşlü iki yeni öğretmen atandı.

Bu isimlerden biri olan Hasan Yiğit, adeta bir militan gibi hareket ediyordu. Dönemin Bafra İlköğretim Müdür Yardımcısı Yusuf Şenocak da aynı görüşü paylaşıyordu ve boşalan okul müdürlüğü koltuğu için Hasan Yiğit'e söz vermişti.

Ancak evdeki hesap çarşıya uymadı. Bafra İlköğretim Müdürü Altan Yalçınkaya, okuldaki beş yıllık emeğimi ve tecrübemi göz önünde bulundurarak müdür olarak beni atadı.

Beklediği koltuğu alamayan "kendinden menkul" milliyetçi öğretmen, o eğitim yılını sürekli izin ve rapor olarak okuldan uzakta geçirdi. Bir sonraki yıl ise şaşırtıcı olmayan bir şekilde Bafra Halk Eğitim Müdürü olarak görevlendirildi.

KÖSELİ KÖYÜ İLKOKULU'NDA HEBA OLAN BİR MİLYONLUK ÖDENEK

Bafra'nın Köseli Köyü'nde Aziz Güriş'e ait büyük bir çiftlik vardı. Çiftliğin o dönemki sahibi, Adalet Partisi 10. ve 11. Dönem Samsun Milletvekili Ömer Güriş idi. Güriş'in, Samsun İl Milli Eğitim Müdürü Özcan Tekiner ile yakın bir dostluğu bulunuyordu.

Çiftliğin kahyası Rasim'in oğlu benim öğrencimdi. Bir gün kahyaya, okulun ciddi bir onarıma ihtiyacı olduğunu belirterek beni Ömer Güriş ile görüştürmesini rica ettim.

Bu isteğim kabul görünce Ömer Bey beni Bafra'daki iş yerine davet etti. Ömer Güriş, izlemem gereken yolu bana tek tek izah etti.. Önce Bafra İlköğretim Müdürlüğü'ne, ardından Samsun Milli Eğitim Müdürlüğü'ne ve son olarak Valiliğe dilekçeyle başvurdum. Yaklaşık on beş gün boyunca Samsun'da Özel İdare, Milli Eğitim ve Bayındırlık müdürlükleri arasında adeta mekik dokuyarak keşif evraklarını hazırlattım.

Ömer Güriş'in köyün muhtarına haber vermesi üzerine bir gün okul bahçesinde heyeti beklemeye başladı. Öğle saatlerinde Milli Eğitim Müdürü Özcan Tekiner, Ömer Güriş ve Samsun Milli Eğitim Bayındırlık birimi'nden Sami Bey geldiler.

Sami Bey binayı inceleyip çatıya çıktığında, Özcan Bey aşağıdan seslendi: *"Bir milyona kadar serbestsin!"* Bu, okul için büyük bir bütçe ayrılacağı anlamına geliyordu. İşlemleri hızlandırmak için günlerce Samsun'da evrak takibi yaptım. Sonunda 1 milyonluk keşif bedeline karşılık, 540 bin liralık ödenek yazısı Bafra İlköğretim Müdürlüğü'ne ulaştı. Ancak dönemin Bafra İlköğretim Müdürü Yusuf Şenocak, köyde bu işi yapabilecek tecrübeli müteahhitler olmasına rağmen, işi kimseye danışmadan Bafra'da kereste tüccarı olan Talip adında birine verdi. Okula gelen işçiler beton işinden tamamen habersizdi; içlerinden biri ilk kez beton döktüğünü itiraf etmişti. Sonuç felaket oldu: Sınıfların zemininde seviye farkları oluştu, çatının tamamı yenilenmesi gerekirken sadece yarım yamalak onarıldı. Keşfe gelen Sami Bey sorularıma bile cevap vermeden sessizce çekip gitti. 1978 yılının o 540 bin lirası, bugünün parasıyla yaklaşık 11,5 milyon liraya denk geliyordu. Ne yazık ki devletin parası da benim tüm emeklerim de yandaş kayırmacılığı yüzünden heba olup gitti.

BİR PAZAR GÜNÜ ENGİZ'DEN: KÖSELİ KÖYÜ'NE KAÇIŞ

1979 yılı Haziran ortalarında bir gün Engiz'e gezmeye gittim. O gün Engiz'in alışveriş günüydü. Engiz'de dolaşırken Domuzağıl Köyü'nden önceden tanıdığım Hakkı adında birini gördüm. Hakkı ile bir kahvehanenin önünde çay içiyorduk. Hakkı Bey'in köyünden öğretmen arkadaşım Musa yanıma geldi kulağıma *"Bizim köyün faşistleri seni takip ediyor, hemen buradan ayrıl."* diye fısıldadı. O an tehlikenin ciddiyetini anlayarak ilk dolmuşla Bafra'ya döndüm.

KUMCAĞIZ'DA BİR ARSA HİKAYESİ: ÇALILAR VE HAYALLER

Yaz mevsimlerinde yolumuz sık sık Muammer ağabeyin Engiz, Kumcağız mevkiindeki yazlık evine düşerdi. Geniş kumsalı ve sığ deniziyle Kumcağız, o yıllarda Samsun'un en huzurlu köşelerinden biriydi. Bazen çocukları da yanımıza alır, bu sakinliğin tadını çıkarırdık. O dönem Muammer ağabeyin evinin çevresinde birkaç öğretmenin daha yazlığı vardı. Kıyıda başlayan ve iç kısımlara doğru uzanan arazi ise henüz bomboş, çalılıklarla kaplı bir alandı. Köseli ilkokulundan mesai arkadaşım Mustafa Bayrakçı ile bu bölgede Hasan Bey'den ortaklaşa bir dönüm arsa satın aldık.

Bir gün Mustafa kayınbiraderinin minibüsüyle kayıinvalidem, Özgür, Teoman, Suna ve beni yeni arsamızı görmeye götürdü. Deniz kenarında oturduk, çocuklar kumsalda oynarken biz de Mustafa ile kolları sıvayıp işe giriştik. Çalıları keserek arsayı temizlemeye çalışıyor, yorulduğumuzda ise bir şeyler yiyip içiyor günün yorgunluğunu üzerimizden atıyorduk.

Akşamüzeri Bafra'ya dönmek için yola çıktık. O yıllarda Engiz Bafra arası yollar oldukça engebeli ve bakımsızdı. Tam bir yokuşu tırmanmıştık ki karşı şeritten gelen kereste yüklü bir kamyon, hatalı sollama yaparak doğrudan üzerimize geldi. Mustafa'ya "Dikkat!" diyemeden çarpışma gerçekleşti. Darbenin etkisiyle araçtakiler öne doğru savruldu. Şükürler olsun ki hiçbirimizde ciddi bir yaralanma yoktu. Kamyondan inen ve kooperatif başkanı olduğunu söyleyen şahıs, yanımıza geldi ve Sinop'tan tomruk getirdiklerini belirterek bize yalvarmaya başladı; meğer şoförleri alkollüymüş.

Çocukları güvenli bir şekilde Bafra'ya gönderdikten sonra, minibüsün tamiri için kamyonu takip ederek Samsun'a gittik. Aracı ustanın tanıdığı bir sevise teslim edip evimize döndük. Daha sonra araç yapıldı ve Mustafa'ya teslim edildi.

Bir süre sonra Mustafa ile arsamızdaki çalıları temizlemek için Kumcağız'a gittiğimizde gözlerimize inanamadık. Arsamızın neredeyse tamamı tertemiz edilmişti. Hemen satıcı Hasan Bey'i bulup neler olduğunu sorduk. Pişkin bir tavırla, "Ben orayı başkasına sattım; size ileriden, daha büyük bir yer vereceğim," dedi.

Çevrede herkes Hasan Bey'in pek tekin biri olmadığını söyleyince büyük bir endişeye kapıldık. Tek güvencemiz, Hasan'ın Muammer ağabeyi tanıyor olmasıydı. Yine de paramızı kurtarmamız hiç kolay olmadı. Arsa hayallerimiz o çalılıkların arasında kalırken, paramızın tamamını ancak 12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra, uzun uğraşlar sonucu geri alabildik.

KÖSELİ KÖYÜ İLKOKULU LOJMANINA TAŞINIYORUZ

1979 yılına gelindiğinde, Bafra'da sağcı örgütlerin TÖB-DER'li öğretmenler üzerindeki baskısı iyice artmıştı. Sokaklarda serbestçe dolaşmak neredeyse imkansız hale gelmiş, can güvenliğimiz ciddi bir tehdit altına girmişti. Bu koşullar altında şehir merkezinde kalmak artık mümkün değildi; tek çare köye taşınmaktı.

Ancak okulun lojmanı bakımsızlıktan harabeye dönmüştü. Uzun uzun düşündükten sonra, başka seçeneğim olmadığı için lojmanı yaşanabilir bir hale getirmeye karar verdim. Bir gün okula gittim ve lojmanı iyice inceledim. Yapılması gereken boya ve tamirat işlerini belirleyerek, gerekli malzemelerin kaba taslak bir listesini hazırladım.

Listedeki malzemeleri Bafra'dan temin edip köye götürdüm. Dokuz gün Bafra'dan köye gidip gelerek lojmanı oturulabilir hale getirdim. Ağustos sonu gibi Bafra'dan köydeki okulun lojmanına taşındık. Biz köye yerleştikten kısa bir süre sonra, Bafra'da bir kahvehaneye silahlı saldırı düzenlendiği haberini aldım.

Saldırıda TÖB-DER üyesi üç can arkadaşım; Metin Özarıcı, Cemal Dağdelen ve Eyüp hayatını kaybetmişti.

Katledilen bu üç yiğit arkadaşımın Metin Özarıcı ile yediğimiz içtiğimiz ayrı gitmezdi. Arkadaşım Eyüp ise olaydan kısa bir süre önce beni, "İsmail, buralarda fazla dolaşma, buralar çok tehlikel" diyerek uyarmişti. Bu acı olayın yüreğimi en çok burkan yanı bu üç dostumun cenaze merasimine dahi katılamamış olmamdı.

1979 yılında Bafra'dan Köseli'deki lojmana taşındıktan sonra, terör olayları nedeniyle tam sekiz ay Bafra'ya maaşımı almaya bile gide-medim. Evin tüm eksiklerini Suna temin ediyordu. Okulun lojmanında kalırken de büyük bir tedirginlik içindeydik; geceleri kurşun geçirmesin diye pencerelerin önüne yatak yorgan yığar, ancak o şekilde uyumaya çalışırdık.

Bunca acı, korku ve zorluğa rağmen çalışma azmimden hiçbir şey kaybetmedim. 1979 eğitim-öğretim yılı başladıktan kısa bir süre sonra okulda bir veli toplantısı düzenledim. Toplantıda adeta dil dökerek, okulun önündeki yolun kenarına bir duvar örölmesi kararı aldurdım. Ayrıca öğrencilerin en temel ihtiyaçlarından biri olan okul tuvaletinin yapılması konusunda da velileri ikna ettim. Şartlar ne kadar ağır olsa da, 4-5 aylık bir zaman içinde hem **duvar örüldü** hem de **tuvalet yapıldı**.

O yılın ilkbahar aylarıydı. Bir sabah lojmanın kapısının çalınmasıyla uyandım. Kapıyı açtığımda karşımda ortaokul öğrencilerimden birini buldum. Heyecanla, 'Hocam, okulun duvarına çok kötü yazılar yazmışlar!' dedi.

Hemen birlikte gidip baktık; duvarda büyük harflerle 'Kahrolsun Faşizm' yazıyordu. Bu durum beni oldukça sinirlendirmişti. Hiç vakit kaybetmeden köydeki boyacı Hüseyin'i çağırıp yazının üzerini güzelce kapattırdım.

Olayın ardından, bu sloganı yazmış olabileceğinden şüphelendiğim bazı gençlerle bir araya geldim. Onları net bir dille uyardım: 'Eğer bu duvara karşı bir slogan yazılırsa, sorumlusu doğrudan sizsiniz.' dedim. Tahminimde yanılmamıştım; nitekim bir sabah uyandığımızda bu kez okulun duvarında 'Kahrolsun Komünizm, Komünistler Giremez!' sloganını gördük. Yine boyacı Hüseyin'i çağırdım ve o yazının üzerini de kapattırdım.

Evet, ben de sosyal demokrat bir kişiliğe sahiptim; ancak sebebi ne olursa olsun okul duvarına slogan yazmak, benim solculuk anlayışım ile bağdaşmıyordu. Yıl sonuna kadar bu tür gerginliklerle mücadele ederek dönemi tamamladık. Okullar yaz tatiline girdiğinde eşyalarımızı lojmanda bırakarak kayınbiraderimin Samsun'da Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesinin hemen önündeki evine taşındık. Ev 5 katlıydı ve biz 3. kata yerleşmiştik. Ancak bu bölgeye sağcı terör örgütleri hakimdi. Yinede bu çevrede bizi tanıyan pek kimse yoktu. Yaz tatilini burada geçirip okul döneminde Köseli'ye geri dönecek, o korku dolu günleri yeniden yaşamaya başlayacaktık.

KAOSUN GÖLGESİNDE 12 EYLÜL 1980 SABAHİ VE SONRASI

12 Eylül 1980 Cuma sabahı uyanıp Samsun'da kayınbraderimin evinin balkonuna çıktığımda gördüğüm ilk manzara çarpıcıydı: Bir asker, polis arabasını durdurmuş; polisleri araçtan indirmiş, elleri başlarının üzerinde üstlerini arıyordu.

Kısa süre sonra gerçeğı öğrendik: O gece sabaha karşı saat 03.00 sularında Türk Silahlı Kuvvetleri ülke yönetimine el koymuştu. O anki duygularımı şu an tarif etmek mümkün olmasa da çok sevindiğimi hatırlıyorum. Ülkede her gün onlarca insan terör yüzünden canından oluyordu; Türkiye, sağ ve sol ideolojiye sahip örgütler arasında adeta paylaşılmıştı.

Yaşadığım sıkıntılar, Bafra’da yirmiden fazla günahsız solcu öğretmenin katledilmesi ve burada sayamayacağımız binlerce terör olayı hafızamıza kazınmıştı.12 Eylül 1980 askeri müdahalesi çok tartışıldı ve hala tartışılmaya devam ediyor.

Ben, bizzat yaşadıklarımın yola çıkarak ordunun yönetime el koymasını alkışlayanlardanım. Hele de bugünlerde içinden geçtiğimiz süreci göz önüne alınca, o günkü hareketin gerekçelerinin ne kadar haklı olduğunu daha iyi anlıyorum.

Kimileri Türk Silahlı Kuvvetlerinin darbe yaparak demokrasinin önünü kestiğini söylüyor. Ancak çok iyi hatırlıyorum; Fahri Korutürk’ten sonra TBMM, 115 tur oylama yapmasına rağmen ülkeye bir cumhurbaşkanı seçememişti. Sağ ve sol çatışmaları nedeniyle sokaklarda her gün ortalama 20-30 kişi hayatını kaybediyordu. Kahramanmaraş (1978), Çorum (1980) gibi olaylar iç savaş korkusunu tetiklemişti. Elbette 12 Eylül askeri hareketinin büyük yanlışları da oldu. Örneğin Kenan Evren’in “Asmayıp da beslesek mi?” şeklindeki sözleri ve sözde denge sağlamak adına bir sağdan bir soldan gençlerin idam edilmesi kabul edilemezdi.

12 Eylül askeri hareketinin yanlışları bunlarla da sınırlı kalmadı. Üniversitelerden binlerce öğretim görevlisi (1402’likler olarak bilinirler) görevden uzaklaştırıldı. Partiler, dernekler ve sendikalar kapatılarak toplumun siyasi hafızası sıfırlanmaya çalışıldı.

Ancak şunu unutmamak gerek: 12 Eylül 1980 askeri müdahalesi, aslında bir sebep değil; o güne kadar iktidar ve muhalefetin asgari müştereklerde buluşamaması ve demokrasinin kişisel menfaatler doğrultusunda araç olarak kullanılmasının bir sonucudur. Eğer ülke evrensel demokratik kurallar çerçevesinde yönetilebilseydi ve siyasi kurumlar çözüm üretebilseydi, Türkiye bu noktaya sürüklenmezdi. Meseleye bu mantıkla bakmak, yaşananları anlamak açısından çok daha gerçekçi olur.

12 EYLÜL KÖSELİ KÖYÜ ANILARI: MÜFETTİŞ, İHBAR VE GERÇEKLER

12 Eylül askeri müdahalesinin ardından Köseli Köyü'ne geri döndük. Eşyalarımız zaten okulun lojmanındaydı. O yıl oğlum Teoman da ilkokula başlayacaktı; hazırlıklarımızı tamamlayıp eğitim-öğretime başladık.

Ancak üzerimizde ağır bir baskı vardı. Askerlerin ev baskınları düzenlediği, sol yayınlara el koyup öğretmenleri gözaltına aldığı, Bafra ve çevresinde pek çok meslektaşımızın işkencelerden geçtiği karanlık bir dönemdi.

Evimde gözüm gibi baktığım, hatırı sayılır miktarda sol içerikli kitabım vardı. Ancak öyle bir dönemdi ki, fikirler değil, korku hüküm sürüyordu. Bir akşam vakti, her an kapının çalınması ve yakalanma korkusuyla o canım kitapları çuvallara doldurmak zorunda kaldım. Onları saklayacak güvenli tek bir köşe yoktu; çaresizce okul tuvaletinin foseptik kuyusuna bıraktım. İçimden bir parçayı o karanlık kuyuya gömer gibi, büyük bir acıyla yaptım bunu. Bu eylem, o dönemin üzerimize karabasan gibi çöken korkusunun en somut, en çıplak kanıtıydı. Büyük oğlum Teoman her şeye şahit olmuştu. Yıllar geçti ama o amansız gecenin izi silinmedi; bugün bile babalar-oğullar sohbetlerimizde o çuvalların kuyuda çıkardığı sesi derin bir iç çekişle anlatır.

O yıl, Almanya'da işçi olarak çalışan Mehmet adındaki bir velimiz, köydeki sol görüşlü öğretmenleri Bafra Sıkıyönetim Komutanlığına şikayet etti. Mehmet'in dört beş tane kızı vardı; en büyüğü Teslime, 4. ve 5. sınıfta benim öğrencimdi.

Teslime Köseli Köyü Ortaokulunda öğrenciydi ve yaşına göre oldukça gelişmiş ve güzel bir kızdı. O dönem ortaokula Sami Özel adında biri atanmıştı. Duyduğumuza göre Sami, küçük yaşta evlendirilmiş ve sonra eşinden ayrılmıştı.

Teslime ortaokul son sınıftayken, o yaz Sami'nin köyde kalarak Teslime ile gizlice buluştuğu dedikodusu yayıldı. Biz Samsun'dan köye döndüğümüzde herkes bu ilişkiyi konuşuyordu. Ancak Mehmet Bey, kızı ile müdür arasındaki bu ilişkiyi kabullenmek yerine; **"Solcu öğretmenler Sami'yi çekemedikleri için bu yalanı uyduruyorlar"** iddiasıyla bizi hem jandarmaya hem de Milli Eğitim'e şikayet etti.

Bu asılsız ihbarlar yüzünden defalarca karakolda ifade verdik, Milli Eğitim tarafından haksız idari soruşturmalara maruz kaldık.

Soruşturma için okula gelen müfettiş Abdülvahap Kofoğlu'ydu. Kendisini önceki teftişinden tanıyorduk; bir keresinde ikram ettiğimiz tavuğu **"İslami usullere göre kesilmemiş"** diyerek yemeyen, muhafazakar tavırlarıyla bilinen biriydi.

Müfettişin köye gelmeden önce, okul müdürlüğünü şahsıma değil de kendi görüşüne yakın birine teslim etmeye niyetli olan İlköğretim Müdürü Yusuf Şenocak ile görüştüğü her halinden belli oluyordu. Müfettiş, hakkında şikayet olan biz öğretmenlerin ifadelerini aldı, raporunu tutup gitti.

Sonrasında, defalarca Bafra Sıkıyönetim Komutanlığı'nda ifademiz alındı. Ancak tüm bu yıldırma çabalarına rağmen, aleyhimize tek bir sonuç dahi çıkmadı. İşin en ironik tarafı ise, asılsız şikayetlere konu olan Sami ile Teslime'nin olaydan bir yıl sonra evlenmeleriydi.

Yıllar sonra tayinim Samsun Karadeniz İlkokulu'na çıktı Kaderin cilvesine bakın ki, aynı müfettiş yeni okulumda tekrar karşıma çıktı. Teftişin hengamesi içinde ona dönüp, 'Hocam, Sami Bey sizi Köşeli'deki düğününe davet etti mi?' diye sordum, işte bu da benim içimde bir ukde olarak kaldı.

TOPRAĞIN TESELLİSİ

Müfettiş soruşturması ve Sıkıyönetim Komutanlığı'nda ifade verme süreciyle uğraşırken, bir baktık ki o zorlu öğretim yılının da sonuna gelmişiz. O yaz Köseli'de, okulun lojmanında kaldık. Yaşadığımız tüm bu stres ve baskının yorgunluğunu toprağa sığınarak atmaya çalıştık. Okulun arkasında yarım dönüm kadar bir tarla vardı. O tarlada mısır, fasulye, domates, biber ve salatalık yetiştirdik.

Yine o yıl Hara'daki tavuk çiftliğinden 50 tavuk civcivi almıştım. Ayrıca köyde kendi çoğalttığımız tavuklarla birlikte kısa sürede büyük bir kümesimiz oldu.

Güz mevsimi geldiğinde tavuklarımızdan günde 30-40 yumurta alıyorduk. İhbarcıların ve baskıların yarattığı huzursuzluğa inat; bol bol yumurta yer, kendi ürettiğimizle sebzelerle doyardık. Okulumuzun bahçesinde keyfimiz ve huzurumuz yerindeydi.

ÖZGÜR'ÜN SAKLAMBAÇ OYUNU

1981 yılının yaz mevsimiydi... Okulumuzun bahçesinde, adeta kendi kendimize yeten küçük bir dünya kurmuştuk. Kümesimizde yüze yakın tavuğumuz vardı ve her gün bize otuz-kırk arası taze yumurta verirlerdi. Okul bahçesinde kendi ellerimizle yetiştirdiğimiz fasulyeden domatese, patlıcandan salatalığa kadar çeşit çeşit sebzeyle hem tavuklarımızı doyurur hem de kendimiz bol bol beslenirdik. Kurduğumuz bu düzenli kendi kendine yetebilen muazzam bir üretim modeliydi.

Bir gün, henüz iki buçuk-üç yaşlarında olan küçük oğlum Özgür, okulun yanından aniden ortadan kayboldu. Okul çevresini, yakın komşuları, her köşeyi didik didik aradık; yoktu. Kalbim yerinden çıkacak gibi çarpıyor, korkudan elim ayağım birbirine dolanıyordu. Akıl sağlığımı zorlayan o korkunç ihtimal zihnime üşüştü: Okul bahçesinde, her nasılsa ağzı açık kalmış o eski su kuyusu...

Çaresizlik içinde büyük sınıfa daldım. Sınıfta, üzeri yere kadar uzanan kalın bir örtüyle kaplı büyük bir öğretmen masası duruyordu. Büyük bir umutla örtüyü kaldırdım. Özgür oradaydı... Masanın altındaki o karanlık sığınakta sessizce oturuyordu. O an içimi kaplayan sevinç ve rahatlamayı tarif edecek bir kelime bulamıyorum.

Neden saklandığını sormadan, hemen elinden tutup onu güvenli limanımıza, lojmanımıza götürdüm. Evimizde adeta bir bayram havası esiyordu.

Sonradan bu gizemli kaçışın sebebini anladım. O günlerde sınıfların birinde kuluçkaya yatan tavuğun civcivleri yeni çıkmıştı. Özgür, çocukça bir merakla civcivlerden ikisine zarar verip ölümüne sebep olmuş, ben de ona biraz kızmıştım. Muhtemelen minik yüreğiyle benden öcünü beni korkutarak, bu yolla almak istemişti. O yıl Özgür'e üç tekerlekli bir bisiklet almıştım. Dilinin döndüğünce ona 'pistik' der, okul bahçesinde saatlerce pedal çevirirdi. Büyük oğlum Teoman ise ilkokul ikinci sınıfa geçmişti ve vaktinin çoğunu kitaplarla geçirirdi. Okumayı pekiştirmesi için aldığım Cin Ali serisi en büyük eğlencesiydi.

İPTAL EDİLEMEYEN TAYİN

1981 yılının ağustos sonlarıydı. Bir gün Bafra'ya inip İlköğretim Müdürlüğüne uğradım. Okulun evrak dolabını açtığımda yazılardan birinde aynen şu ifadeler yer alıyordu: ***“İsmail Zengin ve Suna Zengin, İstanbul il emrine atanmıştır.***

Bu tayin sürecinin arkasında, aslında bir buçuk yıl öncesine dayanan bir hikaye gizliydi. 1979 yazında eşim Suna böbreklerinden rahatsızlanınca tedavi amacıyla Ankara'ya gitmiştik.

Ankara'dayken aklımıza bir fikir geldi: Celal ağabeyin tanıdığı Orman Genel Müdürü'ne uğrayacak ve İstanbul'a tayinimiz için yardım isteyecektik. Genel müdürlüğe gittiğimizde Salih Zeki Bey'in kendisi makamında yoktu. Ancak oradaki bir yetkili bizden durumumuzu anlatan bir dilekçe aldı ve yardımcı olacağını söyledi. Biz de dilekçemizi teslim edip Samsun'a döndük.

Biz evrakın sonucunu beklerken aradan geçen zamanda 12 Eylül 1980 ihtilali gerçekleşti. Biz ise Köseli Köyü'nde öğretmenlik görevimize aynen devam ediyorduk. Memleketteki terör olayları dindiğı için artık İstanbul'a gitme isteğimiz de tamamen ortadan kalkmıştı.

Fakat Orman Genel Müdürlüğünde verdiğimiz o eski dilekçe yeni işleme alınmış ve tayinimiz sonuçlanmıştı. Haberi alır almaz apar topar İstanbul'a gittim. Celal ağabey ile birlikte vakit kaybetmeden İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğünün yolunu tuttuk. Şansımıza, Samsun'dan tanıdığım İlköğretim Müfettişi Ziyaattin Büyükkoyuncu, İstanbul'da Teftiş Kurulu Başkanı olmuştu. Hemen makamına uğrayıp durumu kendisine detaylarıyla anlattık. Tayin istememize neden olan terör olaylarının bittiğini, bu yüzden atamanın durdurulması istediğimizi belirten bir iptal dilekçesi teslim ettik.

İşin tamamen hallolduğunu düşünerek büyük bir gönül rahatlığıyla Samsun'a geri döndüm. Yeni eğitim-öğretim yılının başında, Bafra'da tekrar İlköğretim Müdürlüğüne uğradım. Evrak dolabını açtığımda karşılaştığım yeni bir yazı beni adeta şoke etti: İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü, İstanbul içindeki okul atamalarımızı tamamlamak için bizden ivedilikle ikametgâh adresi istiyordu!

Daha önce verdiğimiz iptal dilekçesi her nedense işleme konulmamıştı.

Bunun üzerine vakit kaybetmeden Ankara'ya, Milli Eğitim Bakanlığına gittim. Orada bir tanıdık aracılığıyla İstanbul tayinimizi kesin olarak durdurdum. Böylece Samsun'daki görevimize kaldığımız yerden huzurla devam ettik.

100. YIL OKUMU-YAZMA SEFERBERLİĞİ

1981/1982 Eğitim öğretim yılında, Atatürk'ün 100. doğum yılı vesilesiyle yurt genelinde büyük bir okuma-yazma seferberliği başlatılmış; aynı dönemde asayişin tesisi için silahlar toplanmış ve orduyu desteklemek amacıyla kapsamlı askere yardım kampanyaları düzenlenmişti.

Türkiye'nin her yerinde olduğu gibi biz de okulumuzda hem **askere** yardım kampanyası hem de **okuma-yazma** seferberliği **başlattık**.

O dönem Engiz'de(19 Mayıs) Jandarma karakol komutanı Süleyman Süzme adında bir ast subay baş çavuşuydu. İkide bir köye gelir bize talimatlar yağırdırırdı. Hatta bir seferinde silahlarınızı mutlaka teslim edin, yutsanız bile onu bulur midenizden çıkarırsız anlamına gelen sözler söylemişti. ***Köyde hem ruhsatsız (kaçak) hem de ruhsatlı silahlar muhtara teslim edildi.*** Bu okuma yazma görevi ilkokul öğretmenlerine verilmişti. Öğretmenlerle birlikte kapı kapı dolaşır köy halkının okuma yazma kursuna tam katılımın sağlamak için mücadele ederdik. Okulda iki ayrı dönem okuma yazma kursu düzenledik. Ama bu kurlarda başarılı olduğumuzu söyleyemem. Çünkü kursiyerler genellikle 40 yaş ve üzerinden oluşuyordu.

Kadınları tarladan toplayıp kursa getiriyorduk. İki dönem sonu kursa katılanlara okuma yazma belgesi verdik.

Askere yardım kampanyasında özellikle hatırı sayılır mitarda para topladık. Muhtar silahları topluyordu, ben okul müdürü olarak paraları topluyordum.

Bu kampanyalar bir yıldan fazla devam etti. Kampanyalarda görev alanlara Milli Eğitim Bakanlığı tarafından başarı belgesi ve üstün başarı belgesi olmak üzere iki ayrı belge verildi. Kapı kapı dolaşan, okuma yazma kursundan sorumlu olan ben başarı belgesi alırken köyün muhtarı ise üstün başarı belgesi aldı. Bafra İlköğretim Müdürü Yusuf Şenocak beni yine unutmamıştı.

1982 GÜZ DÖNEMİ: BEKLENMEDİK BİR TELAŞ VE TESELLİ

1981-1982 öğretim yılı, güz döneminde okullar açılmadan önce biz öğretmenlerin seminerleri başlamıştı.

Bir gün eşim Suna ile birlikte evin ihtiyaçlarını karşılamak üzere Bafra'ya gitmiştik. Alışverişi bitirip köye döndüğümüzde, okulun önünde toplanan kalabalık bizi oldukça şaşırttı. **Cennetmekan kayınvalidem**, okulun bahçesinde öğretmenlerle oturduğu sırada talihsiz bir kaza geçirmiş ve daha önce ameliyat edilen kalçasının üzerine düşmüştü. Okuldaki tüm meslektaşlarımız hemen yardıma koşmuş, kadının etrafında pervane olmuşlardı. Minibüsten iner inmez durumu öğrenen eşim Suna, üzüntüden gözyaşlarına boğuldu. Vakit kaybetmeden içeriden yastık ve battaniyeler getirdik. Kayınvalidemi minibüsün arka koltuğına dikkatlice uzattıktan sonra yanına oturdum. Bizleri köye getiren aynı minibüsle, hemen Samsun Devlet Hastanesi'ne doğru yola çıktık.

Hastanede gerekli tetkikler hızla yapıldı ve kayınvalidem müşahede altına alındı. Köyde bıraktığımız Suna ve çocuklar da ertesi gün yanımıza geldiler. Yapılan detaylı kontrollerde, kayınvalidemin önceden ameliyat edilen kalçasında yeni bir kırık tespit edildi. Hemen ameliyata alındı ve kırık bölgeye platin takıldı. Başarılı geçen operasyonun ve birkaç günlük tedavi sürecinin ardından taburcu edilerek hep birlikte köye döndük.

Kayınvalidem, ameliyat sonrasında yaklaşık on beş gün kadar kol-tuk değneği kullandıktan sonra eski sağlığına kavuşarak değneği bıraktı.

KÖYDEKİ İKİNCİ SÜRPRİZ

Ancak köye vardığımızda bizi üzen başka bir durum bekliyordu. Biz hastanedeyken baş gösteren kuş gribi salgını nedeniyle, yüze yakın tavuğumuz ve civcivimiz birkaç gün içinde telef olmuştu. Bu süreçteki tek tesellimiz ise Mustafa Öğretmen'in, salgın henüz yayılmadan önce tavukların bir kısmını Bafra pazarına götürüp satmayı başarmış olmasıydı.

SABREDEN DERVİŞ MURADINA ERMİŞ

Kayınbiraderim Kemal'in, Samsun Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nin hemen önünde üç katlı bir evi vardı. Kemal ağabey, evin üçüncü katının üzerindeki kullanım hakkını Hafife ablaya vermişti. Hafife abla bir müteahhitle anlaşır inşaaata başlayınca, biz de "onun katının üzerine bir kat da biz çıkarırız" diye düşündük.

Bu niyetimizi Kemal ağabeye açtığımızda, bize 105 bin lira karşılığında bu hakkı devredebileceğini söyledi. Hemen harekete geçtim ve İLK SAN'dan (İlkokul Öğretmenleri Sağlık ve Sosyal Yardım Sandığı) 40 bin lira borç aldım. Bir cumartesi akşamı Kuşkayası'na giderek parayı Kemal ağabeye teslim ettik; kalan miktarı ise aylık taksitlerle ödeyecektik. Ertesi sabah görev yerimiz Köseli Köyü'ne döndük.

Pazartesi günü biz okuldayken Bafra'daki Lokantacı Ahmet'ten Suna'ya acil bir haber geldi; kendisini hemen Bafra'ya çağırıyordu. Suna Bafra'ya yalnız gitti. Lokantaya vardığında Ahmet ona bir zarf uzatmış. Zarfın içinden Kemal ağabeye verdiğimiz 40 bin lira ile bir de mektup.

Ahmet, zarfı Kemal ağabeyin gönderdiğini söylemiş. Suna mektubu okuyunca fenalaşmış; Lokantacı Ahmet onu hemen Dr. Muhittin Güngör'e götürmüş. Suna ancak sakinleştikten sonra Köseli'ye dönebildi.

Suna eve gelince olanları anlatıp mektubu bana verdi. Mektupta yengem Zekiye Hanım, doğrudan beni kastederek ağır ithamlarda bulunmuştu. Örneğın **"Elin fakirine vardın, yarın senin çocukların bizim çocuklara göz açtırmaz; benim evde olmayışından yararlanıp Kemal'i kandırdınız"** gibi sitem ve hakaret dolu ifadeler yazılıydı. Mektubu aldığım gibi Kuşkayası'na gittim.

Kemal ağabey ve köyün muhtarı Kazım Şenol ile kahvehanede oturduk. Kemal ağabeye, bu durumun bizim için o kadar da önemli olmadığını, üzülmesine gerek olmadığını nezaketle anlattım. Benim bu anlayışlı ve olgun tavrım karşısında Kemal ağabey oldukça memnun oldu.

Muhtar mektubu benden aldı, ben de gönlüm ferahlığıyla Köseli'ye geri döndüm.

Yaşadığım o kırgınlığı zamanla unutmaya, üzerini örtmeye çalıştım. Kimseye kin gütmeden, kendi yolumuzda, çocuklarımızın geleceğı için emek vermeye devam ettik.

Hayat öyle bir noktaya geldi ki, vaktinde "elin fakiri" denilerek hor görülen o insanın çocukları büyüdü, okudu ve her ikisi de mühendis oldu.

Ve birçok insana ekmek kapısı aralandı. Ayrıca Samsun'un çok daha güzel bir semtinde de daire sahibi oldu. Bunlar adeta, 'sabreden derviş muradına ermiş' sözünün canlı bir kanıtı oldu.

İLKOKUL ÖĞRETMENİM MÜFETTİŞ OLARAK TEFTİŞİME GELİYOR

1981-1982 öğretim yılında okulumuza denetim için gelen müfettişlerinden biri, meğer Trabzon'un Şalpazarı ilçesine bağlı Gökçeköy'deki ilkokul öğretmenim Mustafa Küçükyıldız imiş. Okula geldiğinde ilk anda ne o beni tanıyabildi ne de ben onu. Ancak sohbet ilerledikçe, kelimeler bizi yıllar öncesine götürdü ve birbirimizi tanıdık. Mustafa öğretmenim, karşılaştığı bu tabloya inanmakta güçlük çekiyordu. Şalpazarı'nın o en yüksek köyünden çıkan; üstelik yetim ve kimsesiz büyüyen o çocuk, azmetmiş, okumuş, öğretmen olmuş; evlenip çoluk çocuğa bile karışmıştı.

Bu inanılır gibi değildi ama gerçektir. Öğretmenim, denetim için girdiği oğlum Teoman'ın sınıfından çıktığında yanıma gelerek duygularını şu sözlerle dile getirdi: ***"İsmail, biz de sana yardımcı olalım; Teoman'ı Samsun merkezdeki okullardan birine alalım. Yoksa bu çocuğun yeteneğine burada yazık olur."***

1982/1983 ÖĞRETİM YILI KÖSELİ'DE ÖĞRETMENLİĞİMİZİN SON YILI

1982-83 öğretim yılı başında oğlumuz Teoman'ın kaydını Samsun Devrim İlkokulu 3. sınıfa yaptırdık. Teoman, Hafife ablamın yanında kalıyor ve okula kendi başına gidip geliyordu.

Suna'nın tayini Karadeniz İlkokuluna yapılınca Teoman'ın naklini Devrim İlkokulu'ndan Karadeniz İlkokulu'na aldık.

Bafra'da çalışırken, 4-5 yıl öncesinden Suna ile ikimiz aynı anda Samsun merkeze atamamızın yapılabilmesi için dilekçe verip sıraya girmiştik. O yıl okullar açıldıktan yaklaşık bir buçuk ay sonra Suna'nın tayini Samsun Karadeniz İlkokulu'na çıktı. Benim önümde ise aynı anda dilekçe vermemize rağmen atanmayı bekleyen 9 öğretmen daha vardı.

O dönem Samsun Milli Eğitim Müdür Yardımcısı olan Muhittin Akbaş, Suna'nın Bafra'daki ortaokul yıllarından tarih öğretmeniydi ve bizi tanıyordu. Bir gün kendisine, "Hocam, Suna'nın ataması yapıldı, benim durumum ne olacak?" diye sordum. Muhittin Bey, "En geç bir haftaya buradasın diyerek beni rahatlattı.

Bu söze güvenerek eşyalarımızı Köseli'den Samsun'a taşıdık. Nasıl olsa bir hafta sonra ben de gideceğim diye köyde sadece bir yatak ve birkaç elbisemi bıraktım.

Ancak tam o sırada Samsun Milli Eğitim Müdürü değışti ve köylerden merkez okullara öğretmen alımı durduruldu. Yeni müdüre durumumu defalarca anlatmama rağmen, kendimi Samsun'a gidiş-geliş yapabileceğim bir okula dahi aldırmadım.

O yıl Köseli'de çok büyük sıkıntılar çektim. Okulun lojmanında kalıyordum; yatacak bir yatak, yemek pişirmek için küçük bir tüp ve birkaç kaptan başka hiçbir şeyim yoktu. O kış çok şiddetli de kar yağdı ve lojmanda soba da yoktu. Soğukla mücadele ederek karne tatiline kadar dayandım.

Benden sonra okul müdürü olacak olan Mustafa Bayrakçı da lojmana taşınmak için benim tayinimi bekliyordu; küçük çocukları vardı, onu da mağdur etmek istemiyordum. Bu yüzden lojmanı ona devredip, okulun daha önce kooperatif olarak kullandığımız küçük bir odasına taşındım.

Odaya sadece bir divan ve bir masa sığabiliyordu. Yaklaşık iki buçuk üç ay boyunca o küçük odada yatıp kalktım. Bir öğretim yılını bu zor şartlar altında tamamladıktan sonra, nihayet 1983 yılı yaz döneminde tayinim eş durumundan Suna'nın çalıştığı Karadeniz İlkokulu'na yapıldı. O yıllarda kayınbiraderim Cemalettin'in oğlu Mehmet, ortaokul eğitimi için Samsun'da bizimle birlikte kalıyordu. Ortaokul son sınıfa kadar yanımızda kaldı; ancak son sınıfta iki dersten başarısız olduğu için diplomasını alamıyordu.

O dönemde, İsmail Can adında bir öğretmen ile tanıştım. İsmail Bey'in oğlu Karadeniz İlkokulu'nda benim öğrencim olmuştı. İsmail Bey'in Muşt'a'nın Kertme Köyü Ortaokulunda tanıdıkları vardı. Bu vesileyle Mehmet'in tasdiknamesini alarak kaydını oraya naklettirdik ve ortaokul diplomasını Kertme Ortaokulundan aldık. Ertesi yıl meslek lisesine başlayan Mehmet, birkaç yıl daha bizimle kalmaya devam etti. Sonunda meslek lisesinden mezun olarak diplomasını aldı.

BİR KÜMENİN ELEMANLARI: KÖSELİ'NİN İLK MATEMATİK DERSLERİ

Takvimler tahminen 1975 yılını gösteriyordu. Bafra'nın Köseli Köyü'nde kerpiç duvarların arasında, köy halkının ve bizlerin yüreğini ısıtan bir heyecan dalgası yayılmıştı: Köyümüze nihayet bir ortaokul açılmıştı. Ancak bu sevinç, büyük bir yoklukla sarmalanmıştı. Kapısı açılan okulun kürsüsü boş, tahtanın önü ıssızdı; devlet henüz kadrolu bir öğretmen atayamamıştı.

Köyün çocukları, gözlerinde geleceğin ışığıyla öylece bekliyordu. Onların o hevesli bakışlarını gördükten sonra, ilkokul öğretmenleri olarak sırtımızı dönüp gidemezdik. Gövdemizi taşın altına koyduk ve iki-üç yıl boyunca ortaokulun eğitim yükünü tamamen üstlendik.

Benim payıma ortaokulun matematik ve fen dersleri düşmüştü. İtiraf etmeliyim ki, o sıralar sadece öğrencilerim öğrenmiyordu; o yokluk penceresinden en çok da benim mesleki gelişimim filizleniyordu.

Çünkü ortaokul sıraları, ilkokula benzemezdi; ciddi bir akademik hazırlık istiyordu. Hiç unutmuyorum, o yıllarda matematik müfredatına "*kümeler*" konusu yeni dahil edilmişti. Elde avuçta kaynak yoktu, danışacak kimse yoktu, internet zaten henüz hayal bile değildi.

Geceleri, köyün o derin sessizliğinde, kısıtlı kaynakların başında saatlerce sabahladığımı hatırlarım. Yarın sınıfa girdiğimde çocukların merak dolu gözlerine mahcup olmamak, onlara bu yepyeni konuyu en doğru şekilde aktarabilmek için uykularımdan seve seve feda ederdim.

Gece lambasının cılız ışığında çalıştığım o kümeler konusu, meğer geleceğimin de yatırımıymış. 1987-88 yıllarına geldiğimizde, Karadeniz'de görev yaparken ön lisans programlarındaki meslektaşlarıma bu konuda az yardımım dokunmadı. Hatta Köseli'deki ortaokula üç yıl sonra atanan ilk kadrolu öğretmen, Gazi Eğitim Enstitüsü mezunu matematik öğretmeni sevgili Hasan Yiğit bile bu konunun eğitimini almamıştı. Akşamları oturur, derslere birlikte hazırlanırdık. Başarı, o zorlu gecelerin içinden süzölüp gelmişti.

İngilizce hariç her derste altyapım iyi olduğu için çocuklar adeta her saate benim girmemi isterlerdi. Koridorda, okul bahçesinde "Öğretmenim, ne olur bu derse de siz gelin" diye koşan o çocuk sesleri, bugün bile kulaklarımda en güzel melodi olarak yankılanır.

Bugün geriye dönüp baktığımda, o yıllardan bana kalan tek şey sararmış tebeşir tozları ya da eski müfredat notları değil. Bugün o sıralarda yetiştirdiğim ve şimdilerde kendileri de emeklilik günlerini yaşayan öğrencilerimle hala devam eden, kopmayan bir dostluğumuz var.

Biz o yıllarda Köseli'de sadece bir matematik konusu olan "küme-leri" işlemedik; biz orada sevgiyle, fedakarlıkla ve vefayla birbirine bağlanmış, elemanları asla ayrılmayacak ömür boyu sürecek bir "**gönül kümesi**" kurduk. Ve o kümenin elemanları, yarım asır geçse de birbirini hiç unutmad

11. BÖLÜM

SAMSUN KARADENİZ İLKOKULU ÖĞRETMENLİK ANILARIM

1983 yılının Eylül ayıydı... Samsun Karadeniz İlkokulu'nda göreve başladığımda, hayatımın yeni bir sayfası açılıyordu.

O yıl küçük oğlum Özgür dört yaşında, abisi Teoman ise ilkokul dördüncü sınıftaydı.

Şükürler olsun ki yıllar boyu çektiğimiz onca sıkıntının ardından nihayet ailece bir araya gelebilmiştik.

KARADENİZ İLKOKULUNDA İLK YILIM

Tıpkı benim gibi okul müdürü Yunus Çakmak da Karadeniz İlkokuluna 1983'te atanmıştı.

O yıl okulda beşinci sınıflardan birinin öğretmeni tayin olduğu için sınıf öğretmensiz kalmıştı.

Dördüncü ve beşinci sınıf okutma konusundaki tecrübeme güvenerek bu sınıfa talip oldum. Başlarda okul idaresi bu isteğime pek sıcak bakmadı ama sonunda ikna oldular ve sınıfı bana emanet ettiler.

O yıl öğrencilerimle birlikte çok çalıştık ve büyük bir başarı yakaladık. Mezun ettiğim öğrencilerden üç dört tanesi Devlet Parasız Yatılı ve Bursluluk Sınavı'nı kazandı. Okulda konuşulanlara göre bu, Karadeniz İlkokulu için bir ilkti.

Hem aileme kavuşmanın huzuru hem de mesleki başarının gururuyla o yıl, hafızamda silinmez bir iz bıraktı.

ÖZGÜR VE TEOMAN SÜNNET OLUYOR

Karadeniz
İlkokulundaki görevi-
min ikinci yılıydı.

Büyük oğlum Teoman
beşinci sınıfa geçmiş,
Özgür ise henüz ilkoku-
la başlayacaktı.

O yıl okullar açılmadan çocukları sünnet ettirmeye karar verdik.
9 Eylül 1984 tarihinde Samsun'da evimizin ösünnet düğünümüzü
yaptık..

Düğünümüze Bafra TÖB-DER'den çok sayıda meslektaşımın yanı
sıra Köseli Köyü'nden de pek çok dostumuz katılarak sevincimize
ortak oldu.

Oğullarımız **Özgür ve Teoman**'ın mürüvvetini göreceğimiz bu
mutlu günde, aramızda olamayan ancak kalbimizde yaşayan **cennet**
mekan kayınvalidemi rahmetle ve saygıyla yad ediyorum. Mekanı
cennet olsun.

O yıl okullar açılana kadar Özgür ve Teoman tamamen
iyileşmişlerdi. O eğitim yılında Özgür birinci sınıfa başlarken,
Teoman ise beşinci sınıftaydı. Birinci sınıf okuttuğum halde
Özgür'ü kendi sınıfıma almadım ve öğretmen arkadaşım Naci Çar-
kar'ın sınıfına verdim. O yıl Teoman ilkokuldan mezun oldu,
Özgür ise ikinci sınıfa geçti. 1985-1986 eğitim-öğretim yılında
Teoman'ı Merkez Ortaokuluna kaydettirdik. Evimiz ile Teoman'ın
okulu arasında bayağı bir mesafe vardı. Ama Teoman o kadar yolu
yalnız başına düzenli olarak gelip gitti.

Özgür, ikinci sınıfta da yine Naci Çakar'ın öğrencisiydi. Ancak 1985/86 eğitim yıl Naci Çakar'ın tayini başka bir okula çıktı. Bunun üzerine Özgür'ü kendi sınıfıma almak istedim fakat okul yönetimi bu kararıma sıcak bakmadı. Özgürlerin sınıfına yeni atanan öğretmen Mehmet Kaya da Özgür'ün benim sınıfıma geçmesini istemeyince, ben de daha fazla ısrarcı olmadım.

EĞİTİM YOLUNDA BİR DAYANIŞMASI: ERİM VE PINAR'IN OKUL YILLARI

Celal Ağabeyin oğlu Erim, ortaokul yıllarında olduğu gibi lise döneminde de derslerinde ciddi sorunlar yaşıyordu. Bunun üzerine bir çözüm arayışına girdik ve Erim'in naklini İstanbul 50. Yıl Tahran Lisesi'nden, Samsun 50. Yıl Lisesi'ne aldırđık. Aslında Erim'in eğitim hayatındaki bu "nakil formülü" ortaokul yıllarına dayanıyordu. Biz Bafra'nın Köseli Köyü'nde öğretmenlik yaparken, Erim İstanbul'da okuduğu ortaokulda derslerinde başarısız olmuştı. Bunun üzerine Celal Ağabey, Erim'in tasdiknamesini okulundan alıp bana göndermişti. Ben de Erim'in kaydını Bafra Sürmeli Köyü Ortaokulu'na yaptırmıştım. Erim, Köseli'deki lojmanda bizimle kalıyor; sınavlar için Sürmeli Ortaokulu'na birlikte gidip geliyorduk.

Köseli Köyü'nde de ortaokul bulunmasına rağmen özellikle Sürmeli'yi tercih etmiştim; çünkü oradaki öğretmenlerin neredeyse tamamı Bafra TÖB-DER'den yakın arkadaşlarımdı. Bu dayanışma sayesinde Erim, o yılı sorunsuz atlatarak ortaokuldan mezun oldu. Ardından Celal Ağabey ile birlikte Erim'i İstanbul'a 50. Yıl Tahran Anadolu Lisesi'ne kaydettirdik. Ancak lisede de işler yolunda gitmeyince çareyi yine nakil yaptırmakta bulduk ve bu kez rotayı Samsun 50. Yıl Lisesi'ne çevirdik.

Görev yaptığım Karadeniz İlkokulu ile 50. Yıl Lisesi binaları yan yanaydı, aralarında sadece bir duvar vardı. Erim, tıpkı ortaokulda olduğu gibi yine sekiz dersten bütünlemeye kalmıştı.

Yoğun bir çabayla felsefe hariç tüm derslerden geçer not almayı başardık; son olarak felsefe sınavını da verince Erim bütünlemeye kaldığı derslerden geçer not almıştı.

Erim liseden mezun oldu ama üniversite fırsatını ne yazık ki değerlendiremedi. İstanbul gibi imkanlar denizinde yaşamasına rağmen ailesine bir üniversite diploması gururu yaşatamadı. Bunun temel sebebi, her şeyi önünde hazır bulmaya alışmış olmasıydı; muhtemelen hayatta tüm kapıların zahmetsizce açılacağını sanmıştı. Oysa hayat, onun hayal ettiği kadar cömert değildi. Erim, şimdilerde yaşamını Almanya’da sürdürmeye çalışıyor.

Birkaç yıl sonra Erim’in kız kardeşi Pınar da benzer bir sorunla karşılaştı. Pınar da Ağabeyi Erim gibi derslerine çalışmıyor, ailesini kara kara düşündürüyordu. Kayınbiraderim Celal, Pınar’ın naklini önce Bafra Lisesi’ne aldırđı. O dönemin Bafra Lisesi müdürü, Köseli Köyü’nden mesai arkadaşım Mahmut Demirkan’dı.

Siyasi görüşlerimiz farklı olsa da Mahmut Bey çok iyi bir insandı; Bafra’ya aynı servisle gider gelir, Köseli Köyü’n’de Suna’nın okulun lojmanında pişirdiği yemekleri öğlen birlikte yerdik.

Bir gün Bafra Lisesi’ne gidip Pınar’ın durumu anlattığımda Mahmut Bey beni büyük bir nezaketle karşıladı. İlgili müdür yardımcısını çağırarak Pınar için gereken kolaylığın gösterilmesini sağladı.

Bir ya da bir buçuk yıl sonra Celal ağabey bizi İstanbul’a davet etti. Teoman, Özgür, Suna ve ben birlikte İstanbul’a gittik. Bir hafta kadar İstanbul’da kaldık. Bir gün Celal ağabey bana Pınar’ın okuldan atılma aşamasına geldiğini anlattı.

Bir babanın evladı için hissettiği o derin çaresizliği Celal Ağabeyin gözlerinde gördüm. Pınar'ın tasdiknamesini alarak çocuklarla birlikte Samsun'a döndük.

Bu kez, Erim'in dersleri konusunda her zaman yanımızda olan öğretmen arkadaşım İsmail Can ile oturup yeni bir plan yapmak zorunda kaldık.

Pınar'ın kaydını Tekkeköy Lisesi'ne aldırđık. Sınav dönemlerinde onunla birlikte yollara düşüp Tekkeköy'e kadar gittim geldim; fakat harcanan tüm bu emeklere rağmen notlar yine istenilen düzeyin çok uzağındaydı.

Orada da bir netice alamayacağımızı, çabalarımızın karşılıksız kalacağını anlayınca son bir çareye sarılarak Pınar'ın naklini Samsun 50. Yıl Lisesi'ne aldım. Sonunda, bizim zorumuzla ve büyük uğraşlarla da olsa tüm derslerden ancak geçer not alarak mezun olabildi. Böylece anne ve babasının sırtındaki o büyük yükü, o bitmek bilmeyen huzursuzluğu bir nebze olsun hafifletmiş olduk; her ne kadar süreç yıpratıcı olsa da...

Tıpkı ağabeyi gibi Pınar da hayatta her şeyin böyle zahmetsizce, kazanılacağı yanılgısına düşmüştü. Oysa bu, hayatın gerçeklerinden tamamen uzak büyük bir yanılgıydı. Neyse ki Pınar, tüm bu isteksizliğine rağmen lise diplomasının arkasına sığınarak hayatını kazanabileceği bir iş bulup çalıştı da emeklerimiz tamamen boşa gitmemiş oldu.

İLKOKUL ÖĞRETMENLERİNİN UZAKTAN EĞİTİM UYGULAMASI

1986-1987 öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı ile Anadolu Üniversitesi iş birliğiyle başlatılan **Eğitim Önlisans Programı**, ilkokullarda görev yapan yaklaşık 130 bin öğretmenin yükseköğrenim almasını sağlamak amacıyla **2 yıllık** bir program düzenlenmişti.

Öğretmenler (Öğrenciler) her yarıyıda en az bir **ara sınav (vize)** ve bir **yarıyıl sonu sınavına (final)** tabi tutulur. Gerektiğinde öğretmenlere bütünleme sınavlarına da girerlerdi.

İlk Yıl: Alan ve Genel Kültür Dersleri

İlkokul müfredatındaki konuların akademik düzeyde işlendiği ve genel kültür birikimini artırmaya yönelik derslerdir:

1. Türkçe (Dil bilgisi ve kompozisyon ağırlıklı)
2. Matematik
3. Fen Bilgisi
4. Sosyal Bilgiler
5. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi
6. Yabancı Dil (İngilizce, Fransızca veya Almanca seçenekleriyle)

İlk Yıl: Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri öğretmenlerin pedagojik formasyonlarını güçlendirmeyi hedefleyen bu dersler programın omurgasını oluştuyordu:

1. Eğitim Bilimine Giriş
2. Eğitim Psikolojisi
3. Öğretimde Planlama ve Değerlendirme
4. Öğretim İlke ve Yöntemleri
5. Sınıf Yönetimi

İkinci Yıl: Uygulamaya Yönelik Faaliyetler

Program uzaktan eğitim formatında olduğu için ders içerikleri, TRT üzerinden yayınlanan televizyon programları (özellikle '**Öğretmen Dergisi**') adlı program) ve basılı ünitelerle desteklenmişti. Öğretmenler, kendi okullarındaki görevlerine devam ederken bu programı tamamlayarak ön lisans diploması almaya hak kazandılar.

İlkokul (sınıf) öğretmenlerine yönelik uygulanan bu Eğitim Ön Lisans Programı, 'Türkiye'de öğretmen yetiştirme standartlarını yükseltmek amacıyla 1986 yılında hayata geçirildi. Ancak öğretmen sayısının fazlalığı nedeniyle program, 1986 ve 1987 yıllarında iki grup halinde gerçekleştirildi. Uzaktan eğitim (açıköğretim) modeliyle yürütölen bu süreçte öğretmenler, akademik takvime uygun olarak her eğitim yılında bir ara sınav (vize) ve bir yıl sonu (final) sınavına tabi tutuldular.

Suna da ben de Eğitim Ön Lisans Programı'nın ikinci grubuna dahildik. Bu nedenle bizim kitaplarımız henüz gelmemişti. Fakat ben, 1986 yılındaki ilk gruba katılan öğretmenlerden ödünç kitaplar alarak ders çalışmaya başladım.

Ne var ki kitaplardaki konular seviyemizin çok üzerinde hazırlanmıştı. Matematik, kimya, fizik ve biyoloji konularının bizim öğretmen okulunda gördüğümüz derslerle neredeyse hiç ilgisi yoktu. Meslek derslerinden eğitim psikolojisi, ölçme-değerlendirme, eğitim ekonomisi ve davranış bilimleri gibi alanlar ise bize oldukça yabancıydı.

Öte yandan İngilizce büyük bir sorundu; örneğın ben ortaokulda Fransızca eğitimi almıştım. Tüm bu zorluklar öğretmenlerin gözünü korkuttu, hatta birçok meslektaşımız kendilerine gelen kitap kolilerini bile açmadı. Bir ara benim de gözüm korktu ve çalışmaktan vazgeçer gibi oldum. Fakat sonra, iki oğluma da örnek olurum düşüncesiyle devam etme kararı aldım.

1986 yılında ilk grupla birlikte çalışmaya başladım, 1987 yılında ise bizim kendi kitaplarımız geldi. Günde on saati bulan sürelerle ders çalışıyordum. Ayrıca matematik, fizik, kimya, biyoloji ve İngilizce derslerinden okulumuzda kurs açtık.

Bu kurslarda 50. Yıl Lisesi branş öğretmenleri bize ders veriyordu. Okulumuzda kurs verecek öğretmeni bulma ve öğretmenlere verilecek ücret ödeme işleri bana verilmişti.

Bunun yanı sıra, okulumuzdaki öğretmen arkadaşlarımızla da kendi aramızda iş birliği içinde çalışmalar yürütüyorduk. Özellikle matematik alanındaki çalışmalarda aktif görev alırdım. Dönem arkadaşlarımdan bir yıl önce ders çalışmaya başlamış olmamın yanı sıra, matematiğe duyduğum büyük sevgi ve yaklaşık 10 yıl öncesine dayanan Köseli Ortaokulu tecrübem bu alanda öne çıkmamı sağlıyordu. Eğitim süreci yoğun ve disiplinliydi. İlk yıl hem vize hem de final sınavlarımı başarıyla vererek, hiçbir dersten bütünlemeye kalmadan ikinci yıl programına katılmaya hak kazandım.

Eşim Suna ise bir iki dersten bütünlemeye kalmıştı. Ancak o dönemki sistemin sağladığı imkanla, dönem kaybı yaşamadan ikinci yıla devam etme hakkı kazandı. Suna'nın ders çalışmak dışında başka sorumlulukları da vardı; buna rağmen azmi takdire şayandı. İkinci yıl programı, mesleki gelişimimizin "omurgasını" oluşturan derslerden oluşuyordu. Öğretmenlik meslek bilgisi ve pedagojik formasyonumuzu güçlendirmeyi hedefleyen bu dersler, bir öğretmen olarak beni bambaşka bir noktaya taşıdı. Sonuçta ikimiz de Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Ön Lisans Programını başarıyla tamamlayıp diplomalarımızı aldık. Bizlere bu kapıyı açan, bu vizyoner programı hayata geçiren herkesi bugün saygı ve minnetle yad ediyorum.

MELİHA ABLANIN YANMASI: MUCİZEVİ KURTULUŞU

1989 yılıydı... Hafızalarımıza Samsunspor otobüs kazasının dinmeyen acısıyla kazınan o kapkara günlerde, bizim ailemiz başka bir dramla sarsılmıştı. Baldızım Meliha, evinin samanlığında çıkan sebebi belirsiz feci bir yangında ağır şekilde yanmıştı.

Yoksul ama kalbi insan sevgisiyle dolu, melek gibi bir kadındı Meliha abla. Tedavisi için apar topar Samsun Devlet Hastanesi'ne yatırıldı. Hastanede onunla ilgilenecek, doktorlarla konuşup süreci dirayetle takip edecek pek kimsesi yoktu. Onu çok sevdiğim için tüm sorumluluğu üzerime aldım. Almanya'daki akrabaları güçleri yettiğince Mark gönderiyor, ben de o dönem 1.000 TL eden bu yardımları bozdurup tedavi ihtiyaçlarını karşılamaya çalışıyordum.

Meliha ablanın doktoru, çevresinde "Alman doktorun oğlu" diye bilinen, mesleğine aşık Doktor Murat Zinzade idi. Tedavi sürecinde kendisiyle sık sık görüşür, durumunu yakından takip ederdim.

Bir gün, köyden Kemal ağabey gelmişti birlikte Doktor Murat Bey'in özel muayenehanesine gittik. Niyetimiz, gösterdiği muazzam emeğe karşılık çam sakızı çoban armağanı bir teşekkür ifadesi olarak 150 lira takdim etmekte.

Kemal ağabey dışarıda bekledi, ben odaya girip parayı uzattım. Ancak Murat Bey, asil bir duruşla parayı kesinlikle reddetti. Gözlerimin içine bakarak unutulmaz bir ders verdi: **"Hocam, bu parayı hastanın ilaçları için kullanın, sakın onu ilaçsız bırakmayın."** Aradan aylar geçti; Meliha abla o zorlu tedavi sürecinin ardından, adeta mucizevi bir şekilde iyileşti. Artık taburcu vakti gelmişti. Evrakları alıp hastane muhasebesine indiğimde, karşıma çıkan rakam o dönem için adeta **devasaydı: 1 milyon 420 bin lira. Kemal ağabeyin deyimiyle, tam "iki öküz parası"...**

Bu ağır yükün altından kendi imkanlarımızla kalkmamız imkansızdı. Vakit kaybetmeden, oğlunu okuttuğum için aramızda güçlü bir dostluk köprüsü olan öğretmen İsmail Can aracılığıyla tanıdığım, Samsun Merkez Posta Müdürü rahmetli Mehmet Orhan'ın yanına koştum. Mehmet Bey, dönemin Hastane Başhekim Erol Uysal ile çok samimiydi. Durumu dinler dinler demez hemen yanımda telefona sarılıp Başhekim Bey'e her şeyi anlattı.

Erol Bey beni makamına davet etti. Odasına girdiğimde gösterdiği devlet adamı nezaketiyle, **"Hocam, bu borcun 1 milyon lirasını hemen sildim"** dedi. Kalan tutarı da ödeme gücümüzün olmadığını uzun uzun, mahcubiyetle anlatınca, beni muhasebeye yönlendirdi.

Muhasebedeki görevli memura Meliha ablanın durumunu ve çaresizliğimizi aktardığımda, yüzüme bakıp, **"Hiç mi paranız yok?"** diye sordu. Cebimde kalan son 150 lirayı uzattım. Memur parayı aldı, makbuzu kesti. **1 milyon 420 bin liralık o devasa borç**, koca yürekli doktorların, vefalı dostların ve vicdan sahibi insanların yardımıyla sadece **150 liraya** ve sonsuz bir duaya dönüşmüştü. Meliha abla sağlığına kavuştu; geride ise insanlığın, paranın ve makamın çok daha üstünde, paha biçilemez bir değer olduğunu kanıtlayan bu unutulmaz hatıra kaldı.

12.BÖLÜM

ÖZGÜR VE TEOMAN'IN HAYAT MÜCADELESİ: BİR BABANIN GURUR TABLOSU

ÖZGÜR VE TEOMAN'DAN İLK VE ORTAOKUL ANILARI

1988 yılında Özgür ilkokul beşinci sınıfta, Teoman ise ortaokul üçüncü sınıftaydı. Teoman, o dönem şimdiki 23 Nisan İlkokulunun yerinde bulunan Merkez Ortaokuluna gidiyordu. O yıl Suna ile ikimiz kendi okulumuzda sabahçıydık.

Bir gün Suna ile ders bitimi eve geldiğimizde, Teoman'ı evimizin kapısının önünde oturmuş bizi beklerken bulduk. Teoman o yıl orta 3'te idi. Bizi görünce ağlamaklı bir ifadeyle ayakkabısının ucunu gösterdi. Meğer ayakkabısının ucunda bir ezilme varmış; okulda arkadaşları bunu fark edince Teoman çok utanmış ve eve gelmiş. Vakit kaybetmeden gidip ona yeni bir ayakkabı aldık, o da ertesi gün gönül rahatlığıyla okuluna gitti.

Teoman'ın ortaokulda tüm dersleri çok iyiydi; hatta o yıl kompozisyon sınavından çok yüksek bir not almıştı. Türkçe öğretmeni Doğan Akçagöz, onun bu sınav kağıdını çok beğenip arşivinde saklamış. Yıllar sonra ben emekli olup Doğan Bey ile aynı dershanede birlikte çalışırken, kendisi Teoman'ın o kompozisyon kağıdını arşivinden çıkarıp bana getirmişti. Aynı yıl Özgür ilkokul 5. sınıftaydı. Annesi, Özgür ve ben okulda sabahçıydık. Bir teneffüs saati öğrenciler koşarak yanıma geldiler. Özgür'ün okulun bahçesindeki duvardan düştüğünü söylediler. Hemen olay yerine gittim; Özgür bahçede oynarken nasıl olduysa duvarın üzerinden alt bahçedeki beton zemine düşmüştü.

Özgür, durmadan "Babacığım, babacığım..." diyerek acı içinde kıvranıyordu; o an **benim de sanki canımdan can kopuyordu.** Özgür'ü hiç vakit kaybetmeden bir taksiyle Samsun Devlet Hastanesine götürdüm. Hastanede hemen dostum İlyas Altun'u buldum; o da sağ olsun ortopedist Dr. Hilmi Elmacıoğlu'nu getirdi.

Çekilen röntgen sonucu Özgür'ün sol kolunun kırıldığı anlaşıldı. Doktor Bey, Özgür'ün kolunu alçıya aldı ve gereken müdahalelerden sonra bizi evimize gönderdi. Bir ay süren tedavisinin ardından Özgür sağlığına kavuştu ve kolundaki alçı çıkarıldı.

LİSE YILLARI: YENİ SİSTEMLER VE SINAV KAYGILARI

Teoman, 1991 yılında ortaokuldan mezun oldu. O dönemde Samsun ve çevre illerde sınavla öğrenci alan tek okul Samsun Anadolu Lisesi'ydi ve bu nedenle sınavı kazanmak oldukça güçtü. Biz de Teoman'ı o yıl Namık Kemal Lisesine kaydettirdik.

Namık Kemal Lisesi'nde uygulanan diploma notuna dayalı kayıt sistemi sayesinde, öğrenciler puanlarına göre sınıflara ayrılıyordu. Teoman'ın ortaokul başarı puanı yüksek olduğu için akademik düzeyleri birbirine yakın akranlarıyla aynı sınıfta eğitim görme şansı buldu.

Teoman, üç yıllık lise eğitimini başarıyla tamamladı. Üniversiteye hazırlık sürecinde, yani lise ikinci ve üçüncü sınıflarda onu özel kurslara gönderdim. Bu süreçte Teoman'ın derslerini, özellikle de deneme sınavı sonuçlarını çok sıkı takip ediyordum. Elbette amacım oğlumun iyi bir üniversite kazanmasıydı; ancak bu yakın takibin onda yaratabileceği stresi ve paniği o zamanlar tam olarak hesap edememiştim.

Özgür ise 1992 yılında Samsun 50. Yıl Lisesinin ortaokul bölümünden mezun oldu.

Lise eğitimi için önce kaydını Mithat Paşa Süper Lisesine yaptırdım. O yıllarda Türkiye’de, Anadolu liselerine alternatif olarak devlet okullarında yabancı dil eğitimini güçlendirmek amacıyla 'Süper Lise' (Yabancı Dil Ağırlıklı Lise) uygulaması yeni başlamıştı. Bu okullara öğrenciler, sınavsız ancak ortaokul diploma notu ortalamasına göre kabul ediliyordu.

Ancak o dönemde, kırsal kesimden gelen öğrencilerin not ortalamalarının şehir merkezindekilere göre çok daha yüksek olduğu, bu durumun da eğitim kalitesini olumsuz etkileyebileceği yönünde ciddi tartışmalar vardı. Bu duyumlar üzerine Özgür’ün kaydı için Namık Kemal Lisesi ile Mithat Paşa Süper Lisesi arasında kararsız kaldım. Uzun tereddütlerin sonunda, Özgür’ü de ağabeyinin okulu olan Namık Kemal Lisesine kaydettirmeye karar verdim. Özgür’ün kaydını Namık Kemal Lisesine yaptırarak isabetli bir karar vermişim çünkü Süper liseler bir müddet sonra genel liselere dönüştürüldü.

Ancak o yıl Türkiye’de liselerde kredili sistem (Ders Geçme ve Kredi Sistemi) uygulanmaya başlanmıştı. Bu sistemle öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre ders seçebilmelerini sağlamak ve üniversite kapısındaki yığılmaları azaltmak hedeflenmiştir. Öğrenciler mezun olabilmek için belirli bir "kredi" miktarını tamamlamak zorundaydı. Haftalık ders saati sayısı, o dersin kredisini belirliyordu.

Türkiye’de liselerde ilk kez uygulanan bu sistem; uygulama aşamasında karşılaşılan fiziki altyapı ve sınıf yetersizliği, yönlendirme sorunları, öğretmen norm kadro problemleri, not ve değerlendirme karmaşası gibi ciddi aksaklıklar nedeniyle 1996-1997 eğitim-öğretim yılı itibarıyla kaldırıldı. Kredili sistem, modern bir yaklaşımdı fakat altyapı eksiklikleri nedeniyle aksaklıklara yol açmıştı. Buna rağmen Özgür, bu sistemin getirdiği karmaşadan fazla etkilenmedi ve lise eğitimini üç yılda başarıyla tamamladı.

Özgür de ağabeyi Teoman gibi lise yıllarında üniversite hazırlık kurslarına gidiyordu.

Tıpkı Teoman'a yaptığım gibi, tabiri caizse Özgür'e de göz açtırmıyor; dershanedeki durumunu ve sınav puanlarını sürekli takip ediyordum. Aklımda kaldığı kadarıyla, Özgür lise üçüncü sınıftayken bir dershanenin deneme sınavına girmişti. O gün ben de öğretmenevindeydim. Oturduğum salonun kapısından Özgür içeri girdi. Beni görünce eliyle işaret etti ve birlikte lavaboya gittik. **Canım oğlum** başladı ağlamaya... Meğer deneme sınavından istediğı puanı alamamış, onun için bu kadar üzölmüş.

ÜNİVERSİTE SINAVLARI VE GEÇİLMEYEN GECELER

Teoman üniversite sınavında başarılı oldu ve Trakya Üniversitesi Makine Mühendisliğı bölümünü kazandı. Kayıt dönemi geldiğinde birlikte Edirne'ye giderek işlemlerini tamamladık ve Samsun'a döndük. Eğitim yılı başlamadan bir iki gün önce tekrar Edirne'ye gittik. Gereken hazırlıkları yaptık, yurt işini hallettik.

Artık benim Samsun'a dönme vaktim gelmişti. Günler öncesinden **"Oğlumu dünyanın öbür ucunda nasıl yalnız bırakıp ayrılacağım?"** diye düşünmeye başlamıştım bile. Nitekim Teoman beni otobüse bindirip Samsun'a uğurlarken gözyaşlarına boğuldu; ben de o kadar üzgündüm ki Edirne'den İstanbul'a gelene kadar kendime geledim. Ancak yıllar çabuk geçti; Teoman dört yıllık üniversite eğitimini hiçbir sorun yaşamadan başarıyla tamamladı, diplomasını aldı ve makine mühendisi oldu.

Özgür'e ise üniversite sınavı yaklaşırken sınavla ilgili hiçbir şey söylemiyordum. Sınav günü akşamı o otururken ben yattım ama uyumuyor, çaktırmadan onu takip ediyordum.

Bir süre sonra Özgür de odasına geçti ve yattı. Ancak biraz sonra **"Allah'ım uyuyamıyorum, ben ne yapacağım?"** diyerek ağladığını duydum. Korktuğum başıma gelmişti. Onu teselli etmeye çalıştım ama bir türlü sakinleşip uyuyamadı. Ilık bir duş almasını sağladık, yine de sonuç değişmedi.

Ben de geçmişte uykusuzluktan çok çektiğim için doktorum bana Laroxyl adında bir ilaç vermişti. İlacın baş dönmesi, bulanık görme ve dikkat dağınıklığı gibi yan etkilerini bilmeme rağmen başka çarem kalmadığını düşünerek Özgür'e bu ilacı içirdim. İlacın etkisiyle 3-4 saat kadar uyuyabildi.

Sabah birlikte kahvaltımızı yapıp sınavın gerçekleşeceği okula gittik. Yürürken çaktırmadan onu izliyor, bir dengesizlik olup olmadığını kontrol ediyordum; neyse ki durumu iyi görünüyordu. Özgür o yıl sınavda büyük bir başarı gösterdi ve Gazi Üniversitesi Makine Mühendisliği bölümünü kazandı. Aynı uyku sorununu ağabeyi Teoman'da da yaşamıştık. O da üniversite sınavından önceki gece, **"birlikte daha iyi uyuyoruz"** düşüncesiyle eve bir arkadaşını getirmiş, geceyi birlikte geçirmişlerdi; ama ikisi de kaliteli bir uyku uyuyamadan sınava girmişlerdi.

Şimdi geriye dönüp baktığımda, her iki oğlumun ders çalışma ve sınav süreçlerinde iyi bir rol model olamadığımı fark ediyorum. Maalesef onlara çok baskı yaptım ve hatalı tutumlarda bulundum. Ancak, sağ olsunlar onlar bu baskıcı tavrımdan olumsuz etkilenip kendilerine zarar vermediler.

ÖZGÜR'ÜN ANKARA MACERASI VE ÜNİVERSİTE YILLARI

1995 yılında Özgür'ün üniversite kaydı için birlikte Ankara'ya gittik. Gazi Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü'ne kaydını yaptırıp Samsun'a geri döndük.

Şimdi sıra kalacağı yurdu ayarlamaya gelmişti. Özgür'e devlet yurdu çıkmıştı ama o, bu yurttta kalmayı kesinlikle kabul etmiyordu. Bir gün yurt işini halletmek üzere Ankara'da Samsun Milletvekili Mehmet Çebi'nin yanına gittim. Onun aracılığıyla Özgür'ü, yarı özel Maltepe Erkek Öğrenci Yurdu'na yerleştirdik. Yurt binası hem Özgür'ün okuluna çok yakındı hem de dört yıldızlı bir otelden yurda dönüştürülmüş çok güzel bir binaydı.

Bu işi halletmenin verdiği gönül rahatlığıyla Samsun'a döndüm. Eğitim-öğretim yılı başlamadan birkaç gün önce tekrar Ankara'ya gittik; Özgür yurda yerleşti, ben de yeniden Samsun'a döndüm.

Aradan iki ay kadar zaman geçmişti ki Özgür aradı ve **"Beni yurt-tan çıkarıyorlar!"** dedi. Duyduklarım karşısında şoke olmuştum, apar topar Ankara'ya gittim. Meğer Özgür yurda "misafir öğrenci" statüsünde, sadece iki aylık geçici bir süre için alınmış. Yine yardım almak umuduyla Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne, Mehmet Çebi'nin yanına gittim ancak kendisi orada yoktu.

Özgür meclisin bahçesinde beni bekliyor, bir yandan da "Devlet yurduna gitmem!" diye diretiyordu. Akşam olmak üzereydi ve çaresizlikten ne yapacağımı şaşırmıştım.

O an aklıma Trabzon milletvekillerinden yardım istemek geldi. Kuliste Trabzon Milletvekili Fahrettin Kurt'u bulup durumu anlattım. Sağ olsun, hemen telefona sarılıp Kredi ve Yurtlar Kurumu Ankara Bölge Müdürü Hasan Albayrak'ı aradı.

Aslında daha önce Mehmet Çebi de bizi Hasan Bey'e göndermiş ve Özgür'ü yurda o yerleştirmişti. Fahrettin Bey bana kartını verdi ve bir sıkıntı olursa mutlaka kendisini aramamı söyledi. Müdürlüğü bildiğim için hemen oraya gittim.

Gittiğimde kapıda mahşeri bir kalabalık vardı. Artık çekinmeyi bir kenara bırakıp kalabalığı yararak kapıya ulaştım.

Görevliler içeri almayınca Fahrettin Kurt'un kartını gösterdim ve içeri girmeyi başardım. Ancak içeride de binanın alt katından başlayan devasa bir kuyruk uzanıyordu. Nihayet sıra bana gelip makam odasına girdiğimde, Bölge Müdürü Hasan Bey bana bakıp **"Ben seni bir yerden tanıyorum,"** dedi.

Daha önce Mehmet Çebi aracılığıyla geldiğimi hatırlatınca hemen yanındaki görevliye döndü ve **"Yaz kızım; Özgür Zengin, Maltepe Öğrenci Yurdu,"** talimatını verdi.

Büyük bir sıkıntıyı geride bırakmıştık ama işimiz henüz bitmemişti. Önce Özgür'ün ilk etapta asıl yerleştiği devlet yurdunu bulacak, sonra oradan naklini Maltepe'ye aldıracaktık.

Özgür ile neredeyse tam bir gün boyunca Ulus ve çevresinde o yurdu aradık. Sonunda binayı bulduk ve resmi nakil işlemlerini tamamladık. Böylece Özgür Maltepe'de Anıttepe Erkek Öğrenci Yurduna yerleşmiş oldu.

Özgür için her şey o yurt odasında, bir buçuk iki yıl süren o unutulmaz ranızal sohbetlerle başladı. Zaman geçti, bağlar güçlendi ve o küçük odayı geride bırakıp arkadaşlarıyla omuz omuza vererek kendi dünyalarını kurdukları bir eve, paylaşılan yepyeni bir hayata adım attılar.

Bu güzel dostlukların gölgesinde geçen yılların ardından Özgür, Gazi Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü'nün o zorlu ve emek isteyen 5 yıllık İngilizce maratonunu hiç tökezlemeden, tam zamanında tamamladı. Bugün o, sadece zor bir bölümü bitirmedi; arkasında gurur dolu anılar ve sarsılmaz dostluklar bırakarak hayallerinin mesleğine, Makine Mühendisliği unvanına adını gururla yazdı.

VATAN BORCU: BALIKESİR'DEN DOĞUBAYAZIT'A

Teoman üniversitenden sonra bir buçuk yıl kadar Samsun'da TÖMER'e devam ederek İngilizce eğitimi aldı. Yıl 1997...

Teoman, vatan borcunu ödemek için Balıkesir'in yolunu tuttuğunda, kalbimizde hep o teselli dolu dua vardı: **"İnşallah askerliğini orada tamamlar."** Ancak kaderin bizim için başka bir planı vardı. Yedek subay olarak Doğubayazıt Telçeker Karakolu'na atandığını duyunca kurduğumuz tüm hayaller yerle bir olmuştu.

Bir karlı kış günü, Teoman atandığı karakola gitmek üzere Samsun'a uğramıştı. Bir bayram arifesiydi. Teoman, belki birkaç gün daha Samsun'da kalabilirim umuduyla komutanını aradı ama telefondaki ses net bir şekilde "Hayır" dedi. Teoman uçakla Erzurum'a, oradan da 2.800 metre rakımlı, adeta bulutların komşusu olan karakoluna gidecekti. Samsun'da onu yolcu edip eve döndüğümde, o lapa lapa yağın karın sessizliğinde hıçkırı hıçkırı ağladım.

Teoman, Türkiye-İran sınırının o en bıçak sırtı noktasında, 5. Hudedut Tugayı'nın bir neferi olarak tam bir yıl geçirdi. Terör olaylarının gölgesindeki o zorlu coğrafyada geçen her gün, bizim için bir ömre bedel korkulu rüyalardan ibaretti. Çok şükür ki Teoman o karlı dağlarda vatani görevini sağ salım tamamlayarak evine geri döndü.

Özgür ise 2000 yılının Mart ayında, tıpkı ağabeyi Teoman gibi askerlik görevini yapmak üzere Ağrı'nın Doğubayazıt ilçesine gitti. Türkiye'de başka yer yokmuşçasına iki oğlumun da askerlik yolunun Doğubayazıt'tan geçmesi gerçekten ilginç bir tesadüf oldu. Ancak Özgür, ağabeyine göre biraz daha şanslıydı; hem askerliğini 8 ay olarak kısa dönem yaptı hem de birliğı Doğubayazıt merkezindeydi. Özgür, vatani görevini kazasız belasız tamamlayarak Samsun'a döndü

TEOMAN'IN İŞ HAYATI VE KOÇ HOLDİNG'E UZANAN BAŞARISI

Teoman vatani görevini tamamlamış, artık bir makine mühendisi olarak iş hayatına atılma vakti gelmişti. Samsun'da faaliyet gösteren bir bakır fabrikasında çalışması için tanıdıklar aracılığıyla girişimlerde bulunduk ancak olumlu bir sonuç alamadık.

O sıralarda İstanbul'da yaşayan Celal Ağabey, Teoman ile beni İstanbul'a davet etti. Celal Ağabey'in çevresi geniştir. Bizi, Zorlu Holding bünyesindeki Vestel ve Taç markalarının merkezi olan Güneşli'deki Zorlu Plaza'ya, arkadaşı Muhsin Yıldırım'ın makamına götürdü. Muhsin Bey bizi çok sıcak karşıladı ve Teoman'a, Çorlu'da bulunan Taç fabrikası için bir iş başvuru formu doldurttu. Muhsin Bey, Teoman'ın bir hafta içinde iş başı yapabileceğini belirtti.

Ancak biz Samsun'a geri döndük. Ne var ki, o iş için tam bir yıl beklemek zorunda kaldık. Öğrendik ki, Rusya'da patlak veren büyük ekonomik kriz tekstil fabrikasını olumsuz etkilemiş ve işçi alımları tamamen durdurulmuş.

Samsun'da umutların tükenmeye başladığı bir akşam ev telefonu çaldı. Arayan, ailece görüştüğümüz Kamil Üst idi. Kamil Bey telefonda, Samsun BMC Bölge Müdürlüğü'ne eleman alınacağını belirterek Teoman'ın ehliyeti olup olmadığını sordu.

Teoman ehliyetini aldı ve İzmir'e mülakata davet edildi. Görüşme çok iyi geçti ancak bir hafta sonra kadroya başka birinin alındığını öğrendi. Bu haberle kahrolmuştum.

Akşam eve geldiğimde ise hiç beklemediğim bir sürprizle karşılaştım. Teoman yanıma geldi ve **"Baba, ben iş buldum!"** dedi.

Meğer oğlum daha önceden Samsun'daki Yeşilyurt Demir Çelik Fabrikası'na başvurmuş ve kabul almış. Ancak dayısından gelecek haberi bekliyormuş. Teoman bu fabrikada yaklaşık iki yıl çalıştı.

Bu süreçte Kamil Üst, Fiat Karadeniz Bölge Müdürü olarak Samsun'a atandı ve kısa süre sonra Teoman'ı Birmot (Sam-Oto) Servis Müdürlüğü görevine getirdi. Teoman burada beş yıl başarıyla çalıştıktan sonra İzmir Birmot Bölge Müdürü ardından İstanbul'da Koç Holding'de genel müdürlük seviyesine kadar yükseldi.

TEOMAN'IN ERKEN EMEKLİLİĞİ VE SAHADAKİ BİLGELİĞİ

Teoman henüz Koç Holdingdeki görevine devam ederken, tıpkı benim emeklilik öncesinde dershanelerden teklif alıp yeni bir yola adım atmam gibi, önemli bir dönüm noktasına geldi. Hizmet kalitesinin ölçülmesi ve operasyonel verimlilik üzerine danışmanlık hizmeti veren kurumlardan cazip teklifler aldı. Bunun üzerine EYT düzenlemesinden yararlanarak erken emekli olma kararı aldı.

Teoman, şimdilerde danışmanlık yaptığı kurumlarda tecrübelerini aktarıyor:

"Arkadaşlar, Koç Holding'de aldığım kararların ağırlığı elbette büyüktü. Ancak gerçek kaliteyi masa başında değil, sahada öğrendim. Kalite; öfkeli bir müşterinin gözlerinin içine bakıp samimiyetle 'Sizi anlıyorum ve bu sorunu çözeceğim' dediğiniz o kritik anda başlar.

Herhangi bir iş kolunda %98'lik bir teslimat başarı oranı sizi mutlu edebilir. Kağıt üzerinde bu harika bir veridir. Ancak kalan o %2'lik dilimin içindeki tek bir müşteri için bu istatistiğin hiçbir anlamı yoktur. Düşünün ki; yarınki düşüncü için heyecanla beklediği gelinliği teslim edilmemiş bir kadın tam karşınızda duruyor.

O kadın için sizin %98'lik başarınızın bir hükmü yoktur; onun dünyasında sizin başarınız koca bir 'sıfır'dır. Çünkü o, bir veriyi değil, hayatının en özel gününü beklemektedir.

Veriler masada strateji kurarken yolumuzu aydınlatır; ancak sahada, bir insanın karşısında dururken o rakamları bir kenara bırakmak gerekir. Müşteri sizin başarı yüzdenize değil, kendi hayatına yaptığınız dokunuşa bakar."

Bir baba olarak Teoman'ın profesyonel kariyerindeki bu keskin dönüşü izlerken, onun sadece başarılı bir yönetici değil, vicdani pusulası olan bir insan olarak yetiştiğini görmenin gururunu yaşıyorum. Onun o meşhur 'gelinlik' örneğinde anlattığı %2'lik dilime sahip çıkma düsturu, aslında hayata karşı duruşunun bir özetiydi. Masasındaki gücü, bir insanın mağduriyetini giderme sorumluluğuyla takas edebilen bir evlat görmekten daha büyük bir ödöl olamazdı.

TEKKEKÖY'DEN ÖZBEKİSTAN'A: ÖZGÜR'ÜN YÜKSELEN ESERLERİ

Özgür, vatani görevini tamamlayarak Samsun'a dönüş yaptı ve kariyerine Tekkeköy'de faaliyet gösteren bir alüminyum profil tesisinde adım attı. Şirket sahibi Yusuf Bey ile kısa sürede profesyonel bağları aşan bir dostluk geliştirdi. Bu güven doğrultusunda Yusuf Bey, Dubai'de kurulması planlanan yeni şubenin yönetimini Özgür'e devretmeyi hedefliyordu.

Bu dönemde, benim ısrarlarım sonucunda Makine Mühendisleri Odası'na kayıt yaptırdı. Oda Başkanı Kadir Bey'in referansıyl a Cengiz-Kazancı (CEKA) ortaklığı ile yolları kesişti. Tekkeköy'deki fuel-oil kaynaklı enerji santrali inşaatında, günlerce evine uğramadan üstün bir özveriyle görev yaptı.

Ortaklığın sona ermesinin ardından kariyerini Cengiz Holding çatısı altında sürdürdü. Tekkeköy’de dünyadaki emsallerine kıyasla rekor bir sürede tamamlanan uçak motorlu enerji santrali projesinin sorumlu müdürlüğünü üstlendi.

O dönemlerde Özgür, patronu Ahmet Cengiz’i ara sıra bize yemeğe getirirdi. Bir gün, kalabalık bir davette Ahmet Bey solumda, Özgür’ün o zamanki müdürü Yılmaz Şara ise sağımda yan yana oturuyorduk.

Ahmet Cengiz aniden, **"İsmail Amca, ver şu elini öpeyim,"** diyerek elimi öptü. Ardından herkesin huzurunda, **"Sen bu Özgür’ü nasıl böyle yetiştirdin? Mühendislik bilgisinin ötesinde; onda muazzam bir doğruluk ve dürüstlük var,"** dedi.

Bir baba için oğlunun patronu tarafından bu sözlerle onurlandırılması, ömür boyu unutulmayacak en gurur verici andı.

Özgür’ün kariyerindeki en önemli dönüm noktalarından biri, Samsun Tekkeköy’de inşa edilen doğalgaz çevrim santraliydi; bu dev projenin tüm sorumluluğu tamamen kendisine emanet edilmişti.

Özgür, bu üç büyük tesisin yanı sıra Hereke ve Konya-Akhisar’daki santral projelerinde, ayrıca Mardin Mazıdağı’ndaki bakır madeni projesinde de sorumlu mühendis olarak görev aldı.

Çanakkale’deki termik santralde yaşanan teknik sorunlar, yine Özgür’ün müdahalesi sayesinde giderildi.

Bugün Özgür, Cengiz Holding bünyesinde kritik görevler üstleniyor. Sadece bununla da kalmadı; sınırları aşarak Özbekistan’da modern enerji tesislerinin inşasına öncülük etti.

İki büyük santrali başarıyla tamamlayıp devreye alışını gururla izlerken, şimdi üçüncü santralin yükselişine şahitlik ediyoruz.

BAŞARIYI VİCDANLA TAÇLANDIRAN OĞULLARIMA BABA MEKTUBU

Geriye dönüp baktığımda, ömrümün en güzel manzarasını iki evladımda görüyorum. Sizler sadece profesyonel kariyer basamaklarını hızla tırmanmakla kalmadınız; bu hırslı dünyada insan kalabilmenin, vicdanı elden bırakmamanın en asil örneklerini sergilediniz.

Büyük oğlum Teoman... Seni mesleğinde zirveye taşıyan güç, o muazzam sosyal ve duygusal zekandı. Daha küçücük bir çocukken elinden düşürmediğın kitaplar, bugünkü vizyonunun sessiz mimarlarıydı.

Kulaklarımda hala o tatlı sesin çınlar; sohbetlerimizde hep, **"Baba, Can Çocuk serisi bana okumayı sevdirdi"** derdin.

İçindeki o edebiyat ve insan sevgisi daha ortaokul yıllarında kalemine vurmuştu.Yazdığın bir kompozisyondan aldığın o yüksek puanı hiç unutmam.

Yıllar sonra, dershanede birlikte görev yaptığım Türkçe öğretmeninin Doğan Akçagöz, senin o çocukluk kompozisyon kağıdını arşivinden çıkarıp gözleri parlayarak bana getirmesindeki gururu kelimelerle tarif edemem.

Ardından Koç Grubu'nda görev aldın; insanlarla kurduğun bağlar, yönettiğın diyaloglar sana paha biçilemez bir deneyim kazandırdı.

Tüm bu birikim seni, Türkiye'nin en büyük holdinglerinde hizmet kalitesinin ölçülmesi ve operasyonel verimlilik üzerine yön veren saygın bir danışman konumuna ulaştırdı. Şimdilerde Türkiye'nin dev şirketleri arasında bir başarı mekikleri dokuyorsun ve ben seni hayranlıkla izliyorum.

Küçük oğlum Özgür... Sen de Türkiye'nin enerji sektöründe adını kısa sürede en üst sıraya yazdırdın. Üstelik bu yoldaki kararlılığını daha üniversite yıllarında kanıtlamıştın.

Gazi Üniversitesi Makine Mühendisliği gibi, 5 yıllık ağır bir İngilizce eğitimi olan zorlu bölümü büyük bir başarıyla bitirdin.

Sırf bir hocanın yanlış anlaması yüzünden tek bir dersten bütünlemeye kalmış olman bile senin o sarsılmaz azmini gölgeleyemedi. Bugün hem yurt içinde hem de yurt dışında modern enerji tesisleri kurarak geleceği aydınlatıyorsun.

Şimdilerde Türkiye ile Özbekistan arasında sadece ticari bir bağ değil, adeta bir gönül ve iş köprüsü inşa ettin. İki ülke arasında mekik dokurken, sadece teknik bir mühendis gibi değil; iki kadim coğrafyanın başarı elçisi gibi parlıyorsun.

Sevgili Özgür, senin o asil yardımseverliğin Uganda'nın kurak topraklarından Bangladeş'in yoksul köylerine kadar uzandı. Oralarda açtırdığın su kuyularıyla, susuzluktan kavrulan binlerce cana hayat, ümit ve nefesten bir nehir oldun.

Üstelik vefanı sadece uzak diyarlarda değil, en yakınımızda, ailemizin kalbinde gösterdin. Benim geçmişteki derslane borçlarımı omuzlarımdan tek bir an bile tereddüt etmeden alarak, babanın üzerindeki yükü kaldırdın. Akrabalarımız içindeki düşkünlere, dar da kalanlara, sessizce ağlayanlara gizlice el uzattın. Gerçek büyüklüğün unvanlarla veya kariyerle değil; merhametle, sevgiyle ve vicdanla ölçüldüğünü kanıtladın.

...Tüm bunların ötesinde, bana bu hayatta tadabileceğim en büyük mutluluğu, en mukaddes gururu yaşattınız; dünya tatlısı, aslanlar gibi, her biri ruhumun birer parçası olan üç tane pırlanta gibi torun hediye ettiniz

Evlatlarımın başarısıyla gururlanan bir babayken, Şimdi onların asil ellerinde büyüyen o güzel çocukların dedesi oldum. Bir babanın ömrünü bundan daha güzel ne taçlandırabilir, kalbini bundan daha çok ne ısıtabilir ki?

Evlatlarım... Sizlerle her zaman, her koşulda ve ömrümün yettiği her yerde sonsuz bir iftihar duyuyorum. Duyduğum her başarınızla göğsüm bir kez daha kabarıyor, bu hayattaki duruşunuz ruhumu şereflendiriyor.

Yolunuz her daim açık, vicdanınız ömür boyu en sadık rehberiniz olsun!

13. BÖLÜM

SAMSUN'DA İDEALİST BİR ÖĞRETMENİN HATIRALARI

KARADENİZ İLKOKULUNDA MEZUN ETTİĞİM SON BEŞİNCİ SINIF

1991-1992 öğretim yılında, Karadeniz İlkokulunda beşinci sınıfı mezun etmenin gururunu yaşamaya hazırlanıyordum. O yıl okulumuzdan tayini çıkan bir meslektaşımın öğrencileri, henüz ikinci sınıftayken bana emanet edilmişti. Eğitime bu sınıfla başladığımda, bunun meslek hayatımın "finali" olacağını bilincindeydim.

Karadeniz İlkokulu'ndan mezun edeceğim bu son beşinci sınıf; öğretmenlik ömrümün "ustalık eseri" ve en duygusal vedası olacaktı. Bu sınıfla dört yıl boyunca disiplinli ve başarı dolu bir yol yürüdük. Üçüncü sınıftan itibaren hafta sonlarımızı ve tatillerimizi okulda geçirdik; hatta beşinci sınıfa geldiğimizde bayramlarda bile kalemi elden bırakmadık. Okul müdürümüz Yunus Çakmak'ın kızı, müdür yardımcımız Nezir Dervişoğlu'nun oğlu ve pek çok meslektaşımın evladı da bu sınıfın öğrencileri arasındaydı.

Hiç unutmam; Kurban Bayramı'nda çocuklar evlerinden birer parça et getirir, Nezir Bey okulda ızgara yapar, hep birlikte yiyip akşama kadar ders çalışmaya devam ederdik. Bu özverili temponun meyvelerini beşinci sınıfın sonunda topladık. O yıl, 10'dan fazla öğrencim Anadolu Lisesi sınavlarında üstün başarı gösterdi. Bugün o sınıftan mezun ettiğim öğrencilerim arasında üç doktor, öğretmenler ve devlet memurları görme mutluluğunu yaşadım..

EĞİTİM-İŞ'TEN SINIFA UZANAN KÖPRÜ

1970'li yılların **TÖB-DER** ruhu ile 1990'ların **Eğitim-İş** ve sonrasındaki süreç arasındaki bağ, Türkiye'deki öğretmen hareketinin genetik kodlarını oluşturur. Bu süreklilik, sadece basit bir sendikal faaliyet değildir; "kamusal eğitim", "laiklik" ve "ulusal bağımsızlık" eksenli bir dünya görüşünün kuşaktan kuşağa taşınmasıdır. 1980 askeri darbesiyle TÖB-DER kapatılıp öğretmen hareketi baskılandığında, bu gelenek yeraltına inmedi.

Aksine, 1990'ların başında "memur sendikası kurulamaz" diyen yasalara rağmen, fiili ve meşru bir mücadele başlattı.

Hukuk Duvarını Aşan İlk Sendika: Eğitim-İş

Eğitim-İş Sendikası, 12 Eylül askeri darbesi sonrası öğretmenlerin örgütlenme yasağını fiilen delerek kurulan **ilk öğretmen sendikasıdır**. Kurucu Genel Başkanlığı'nı **Dr. Niyazi Altunya'nın** yürüttüğü sendika, kuruluş aşamasındayken Ankara Valiliği'nin engeline takıldı.

Valilik, "*Mevzuatta memurların sendika kurabileceğine dair düzenleme yok*" diyerek sendikayı yasa dışı ilan etti ve Ankara İş Mahkemesine kapatma davası açtı. Ancak Ankara İş Mahkemesi tarihi bir karara imza attı. Anayasa'da memurların sendika kurmasını yasaklayan açık bir hüküm bulunmadığını ve **ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) sözleşmeleri** gibi uluslararası metinlerin iç hukuktan üstün olduğunu belirterek kapatma talebini reddetti.

Yargıtay'ın da bu kararı onamasıyla Eğitim-İş kapatılmaktan kurtuldu. Bu hukuki zafer, Türkiye'deki kamu sendikacılığı hareketine büyük bir ivme kazandırdı ve peş peşe yeni sendikaların kurulmasının önünü açtı.

İLK KIVILCIM VE 12 İNANÇLI İNSAN

Bu rüzgarla birlikte Samsun'da da Eğitim-İş Sendikası'nın şubesi açıldı. Sendikaya ilk üye olduğumuzda, TÖB-DER geleneğine sırtını dayayan, sadece **12 kişilik inançlı bir çekirdek kadrodan** ibarettik. Bu çekirdek kadronun varlığı; kamusal eğitim, laiklik ve ulusal bağımsızlık ideallerinin kesintisiz sürdürölmesinin güvence-siydi.

1992 yılında Karadeniz İlkokulu'nda görev yapan 32 öğretmenden biriydim. Sendikayı büyütmek adına verdiğim yoğun çabalar sonucunda, okuldaki meslektaşlarımın 27'sini sendikalı yapmayı başardım. Ancak bu süreç hiç de kolay olmadı. Her bir meslektaşımı ikna etmek için farklı yöntemler denedim:

- Kimisi sadece hatırım ve dostluğumuz için üye oldu.
- Kimisini güzel bir yemek masasında, uzun sohbetlerle ikna ettim.
- Bazılarını ise *"Dünyada hayvanların haklarını bile savunan dernekler var, bizim neden bir birliğimiz olmasın?"*

diyerek, tatlı sert bir dille mahcup ederek harekete geçirdim.

OMUZ OMUZA BİR EYLEM VE DOKTORLARIN DAYANIŞMASI

Komşumuz olan 50. Yıl Lisesi'nin muhasebe müdürü **Hasan Akbaş** ile dostluğumuz bambaşkaydı; yediğimiz içtiğimiz ayrı gitmezdi. O da kendi okulunda benzer bir örgütlenme başarısı yakalamış, personelin büyük çoğunluğunu sendika çatısı altında toplamıştı. İki okul temsilcisi olarak bir gün omuz omuza verdik ve **"derse girmeme"** eylemi kararı aldık. Okul yönetimlerinin tüm baskı, tehdit ve engelleme çabalarına rağmen geri adım atmadık ve sınıflara girmedik.

Öğle saatlerine doğru Samsun Milli Eğitim Müdürlüğü, eylemi kırmak amacıyla Sağlık Eğitim Merkezi'nden 50. Yıl Lisesi'ne doktorlar yönlendirdi. Ancak kararlılığımızı gören o onurlu doktorlar, bize destek olmak amacıyla o gün hepimize rapor yazarak yanımızda durdular. O dönemlerde, öğretmenlerin sendikal haklarını kazanabilmesi adına Ankara'da kitlesel mitingler düzenledik.

Alanlar, tıpkı bugünkü gibi polis kordonuyla çevrelenirdi; ancak emniyet güçlerinin müdahalesi bugünkü kadar sert ve yoğun olmazdı. Demokratik tepkimizi daha geniş ve özgür alanlarda dile getirebilirdik.

Bir Koltuğa İki Karpuz Sığdırmak

1990-1995 yılları arasını düşündüğümde, kalbimde hala o dönemin tatlı telaşı ve heyecanı canlanır. "Bir koltuğa iki karpuz sığmaz" derler ama ben o yıllarda bu söze adeta meydan okuyordum:

- Bir yanda sınıftaki çocuklarla yürüttüğümüz o yüksek tempolu, sevgi dolu eğitim çalışmaları,
- Diğer yanda Samsun Eğitim-İş Sendikası'nda üstlendiğim **Disiplin Kurulu Başkan Yardımcılığı** görevi ve omuz omuza verdiğimiz o sınımsız, kardeşçe mücadele.

Bayrak Devri ve Sonrası

1995 yılında ben emekli oldum. Tam da o yıl, öğretmen hareketini tek çatıda toplamak amacıyla Eğitim-İş ile Eğitim-Sen **23 Ocak 1995** tarihinde birleşerek **Eğitim Sen** (Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası) adını aldı. Bu birliktelik ancak on yıl devam edebildi. **17 Ekim 2005** tarihinde bir grup eğitimci fıkırsel ayrılıklar nedeniyle Eğitim Sen'den ayrılarak, **Eğitim-İş** (Eğitim ve Bilim İşgörenleri Sendikası) adıyla yeniden bağımsız bir sendika olarak küllerinden doğdu.

Bugün eğitim emekçilerinin elde ettiği tüm kazanımların temelinde, biz TÖB-DER'li öğretmenlerin yürüttüğü o tarihi ve zorlu mücadeledenin ayak izleri vardır. Geçmişe dönüp baktığımda bu onurlu kavganın bir parçası olmak, benim için en büyük gurur ve mutluluk kaynağıdır.

İDEALLERİN PEŞİNDE: AR DERSHANESİ YILLARI

1970 yılında büyük bir heyecanla adım attığım öğretmenlik mesleğine, Aralık 1995'te son noktayı koydum.

Belki "erken" sayılabilecek bir emeklilikti bu ancak şartlar öyle gerektiriyordu. O yıllarda bir yandan üniversitede çocuk okutuyor, diğeryandan bir konut kooperatifi aracılığıyla ev sahibi olmaya çalışıyorduk. Ekonomik yükümüz ağırdı. Banka mevduat faizlerinin çok yüksek olduğu o dönemde, dershanelerden de oldukça cazip teklifler geliyordu. Tüm bu etkenler birleşince, devlet memurluğundan ayrılmaya karar verdim.

Aslında dershaneciliğe bir yıl önceden adım atmıştım. 1995 yılının Aralık ayında emekli olmadan önce, hafta sonları Ar Dershane-si'nde öğretmenlik yapmaya başlamıştım. Emeklilik kararından sonra da bu görevime kesintisiz olarak devam ettim.

Dershanede ilkokul gruplarının matematik derslerine giriyordum. O dönem zümremizde altı matematik öğretmeniydik ancak aralarında sınıf öğretmenliği kökenli olan tek kişi bendim. Diğerymeslektaşlarım branş farkı nedeniyle zümre toplantılarında önerile-rimi pek dikkate almaz, görüşlerimi adeta yok sayarlardı.

Bir gün teneffüste öğretmenler odasında otururken, zümre başkanımız olan hanımefendi içeri girdi.

Elindeki ders defterini havalı bir tavırla masaya atarak "Bu derste ancak 13 problem çözebildim!" dedi. Zaten toplantılarda dışlanmış hissettiğim için bu "hız" gösterisi moralimi iyice bozmuştu.

Kısa süre sonra sınıfların önünden geçerken, bir derslikten flüt sesi yükseldiğini duydum. Merakla kapıdan içeri baktığımda, bir öğrencinin defteri kitabı bir kenara bırakıp flüt çaldığını gördüm.

Kafamı tahtaya çevirdiğimde ise durumu hemen anladım: "Bir derste 13 problem çözdüm" diye övünen öğretmen arkadaşımız, devasa tahtayı ortadan ikiye bölmüş; bir tarafa karenin, diğer tarafa dikdörtgenin alan ve çevre formüllerini tıkış tıkış doldurmuştu. Zavallı öğrenci, tahtadakileri defterine geçirmekten yorulmuş, pes edip flüte sarılmıştı

O an anladım ki; bu gruptaki öğretmenlerin yöntemi öğrenciye mantık kazandırmak değil, sadece ham bilgi aktarmaktı. Oysa matematik, formül yığınlarını ezberletmek değil, mantığı kavramaktır. Zaten tahtaya yazılan o bilgilerin çok daha düzenlisi çocukların önündeki kitaplarda mevcuttu.

O yıllarda Samsun Atatürk İlkokulu'nda görev yapan değerli arkadaşlarım Engin Çebi ve Mehmet Kırcı ile öğretmenevinde buluşur, sık sık eğitim üzerine derin sohbetler ederdik.

Bir gün Mehmet Bey, müfettişlerin bir bölge toplantısında öğretmenlere sorduğu meşhur bir soruyu bana yöneltti: "Sence bir 5. sınıf öğretmeni, bir eğitim yılında ortalama kaç matematik problemi çözmelidir?" Biraz düşündüm; bir eğitim yılının ortalama 36 hafta olduğunu, her konunun hakkıyla ve sindirilerek işlenmesi gerektiğini, dolayısıyla haftada ancak bir veya iki nitelikli problem çözülebileceğini hesaplayarak "45-50 problem" dedim. İkisi de şaşkınlıkla birbirine bakıp "Bunu bir yerden mi okudun?" diye sordular.

Meğer mufettişlerin rehber kitaplarındaki doğru cevap tam olarak buymuş. Bu soruyu binli sayılarla cevaplayanlar, pedagojik bilgilerini gncellemeyen ve öğrenciyi ezbere boğan ğretmenlerdi.

Nitekim uyguladığım doğru yöntemler sayesinde, Ar Dershane-si'ndeki ikinci yılımda o eski kibirli kadrodan kimse kalmamıştı. Veliler çocuklarını benim sınıfıma yazdırabilmek için dershane sahibi Hilmi Belli'den torpil istiyorlardı. Üç yıllık süre zarfında der-shaneye benim referansımla 9 nitelikli ğretmen ve 3 müdür alındı.

Dershane sahibi Hilmi Bey ile aramızda patron-çalışan ilişkisinden öte, güçlü bir dostluk oluşmuştu. Henüz okulda çalışırken bile Ar Dershanesi'ne ğrenci kaydeder, reklam işlerini yürütür, ğretmen önerilerinde bulunurdum. Ancak tam hayal ettiğim ideal kadroyu kurmuşken, 1997 yılındaki 28 şubat süreci başladı. Milli Güvenlik Kurulu'nun tavsiyesiyle eğitim sisteminde köklü bir değişikliğe gi-dildi. İlkokul ve ortaokullar "ilköğretim okulu" adı altında birleştirildi. Yapılan bu düzenlemeyle birlikte, 5. sınıf ğrencilerinin Anadolu ve Fen Liselerine yönelik hazırlık süreçleri ve ilgili sınav zorunluluğu kendiliğinden yürürlükten kalktı, dershane-nin ilköğretim bölümü kapandı.

YOL AYRIMLARI: FEN VE KAVRAM DERSHANESİ SÜREÇLERİ

Bu durum dershane-ciliği genel olarak zora soksa da 8. sınıf sonrasındaki Liselere Geçiş Sınavları hala devam ediyordu.

O günlerde Hilmi Bey beni çağırarak, "Yanına ortak olacak 3 kişi bul, 3 kişi de ben bulayım; dershane-yi yeni sisteme göre devam ettirelim" dedi. Tek şart, her ortağın 2000 dolar sermaye koymasıydı. Nakit param olmadığını söyleyince, Hilmi Bey "Senden bu parayı almayacağım" diyerek büyük bir jest yaptı.

Ancak o dönem çevremde ortak olacak kimseyi bulamadığım için bu güzel fırsatı değerlendiremedim. Hilmi Bey bu kez "Özel Ar İlkokulu'nda birlikte çalışalım; sana 5. sınıfları vereceğim, ayrıca okulumuzda yasak olduğu halde sana özel öğrenciler de yönlendireceğim" teklifinde bulundu. Fakat ben daha öncesinden Fen Dershanesi'ne söz verdiğim için bu cazip teklifi de nazıkçe geri çevirdim.

1998 yılında Fen Dershanesi'ne geçiş yaptım. Bu kurum, benden hiçbir maddi katılım talep etmeden bana %5 hisse ve en üst seviye-den maaş teklif etmişti. Ben oraya geçince, eski kurumumdaki 42 vefalı velim "Hocam sen neredaysen biz oradayız" diyerek çocuklarının dosyalarını Fen Dershanesi'ne naklettirdi.

Ancak buradaki çok ortaklı yapı zamanla huzursuzluk yaratmaya başladı. Ortaklardan biri lise kökenli bir matematik öğretmeniydi. Mustafa Kemal İlkokulu'ndan gelen ve sırf benim için kuruma kayıt yaptıran özel bir grubun dersine bu ortak girince, veliler adeta ayaklandı ve çocuklarını dershaneden almak istedi.

Yönetim sınıfı tekrar bana vermek zorunda kalınca, ortaklar arasında şahsıma karşı gizli bir çekememezlik baş gösterdi. Cennet mekan anneannemin çok güzel bir sözü vardı: ***"Uşağım ekmeği kırma; kırdın mı bir daha yapışmaz."*** Dershanedeki ortaklar arasında da huzursuzluk başlamış, yani eklemek bir kere kırılmıştı.

Buna rağmen öğrencilerime hiçbir karşılık beklemeden ek kurslar veriyor, sınav sorularını bizzat hazırlıyordum. Derhne ortakları beni ödüllendirmek yerine benimle kafa buluyorlardı. Bir gün sınav esnasında iki ortak sınıfa girip hazırladığım sorularda bir işlem hatası bulduklarını iddia ettiler.

Sınav sonrasındaki değerlendirme toplantısında bu basit hatayı alay konusu yapıp hakaret boyutuna taşıyınca, mesleki onurumu korumak adına Fen Dershanesi'nden istifa ettim.

2000 yılında Kavram Dershanesi bünyesinde İlköğretim Bölümü'nü kurdum ve 2005 yılına kadar buranın yöneticiliğini üstlendim. Bu süreçte kazandığım her kuruşu yine eğitimin niteliğine ve dershanenin donanımına harcıyordum. Tepegözlerden laboratuvarlara kadar tüm sınıfları çağın gereksinimlerine göre donatmıştım.

O dönemde Samsun'da eğitim dendiğinde akla gelen ilk isimlerden biri, adeta güvenilir bir marka haline gelmiştim. Şehrin bürokratları; pek çok doktor, savcı, hakim, emniyet müdür yardımcısı, Samsun Defterdarı ve vergi dairesi müdürleri çocuklarını güvenle bana emanet ediyorlardı. Bu nitelikli eğitim anlayışımız meyvelerini vermiş, son yılımızda sınavlarında Samsun'un en yüksek başarı oranını elde etmiştik.

Ancak Kavram Dershanesi'nin üniversite hazırlık bölümü de çok ortaklı bir yapıya sahipti. Ortaklar arasında bitmek bilmeyen kavgalar ve güç savaşları, kurumun çalışma ortamını iyice zehirlemişti. Öyle ki bu çekişmeler yerel basına dahi yansımıştı. Bu gergin ve huzursuz atmosferde daha fazla verimli olamayacağımı anlayarak 2005 yılında oradan da ayrıldım.

ZİRVE VE DEVRİM: ZENGİNTEST DÖNEMİ

İşte 2005 yılı, benim için asıl dönüm noktası oldu ve kendi kurumumu, "Zengintest"i açtım. Bu kurumda, meslek hayatım boyunca içimde ukte kalan, diğer kurumlarda ortaklar yüzünden yapamadığım ne varsa hayata geçirdim.

Beş katlı binanın tamamını son teknolojiyle donattım; konforlu sınıflar ve bire bir çalışma alanları oluşturdum. O yıllarda lüks sayılan su sebillerini ilk günden itibaren öğrencilerimin hizmetine sundum, öğle yemeklerini ise çocuklara maliyetine ulaştırdım.

Eğitim kadrosunu kurarken radikal bir karar alarak genç ve dinamik öğretmenleri tercih ettim. O dönemde rakip dershaneler ya devletten emekli olmuş yaşlı hocaları ya da KPSS/ÖABT’de henüz istediği sonucu alamamış mezunları ucuz iş gücü olarak çalıştırıyordu.

Ben ise genç öğretmenlerin enerjisine inandım. Bu gençlerin çoğunun yeterli pedagoji eğitimi almadığını, hatta bazılarının ilk kez sınıf karşısına çıkacağını biliyordum. Bu nedenle onlara adeta bir mentörü oldum; sık sık toplantılar yapar, mesleki gelişim ve sınıf yönetimi üzerine seminerler düzenlerdim. Hatta öğretmenlerimi kendi branşlarından sınava tabi tutar, gelişimlerini birlikte değerlendirirdik.

Zengintest’i adeta bir uygulama okuluna dönüştürmüştüm. Rakip dershane sahipleri bile gelip beni tebrik eder, ‘Türkiye’de bu standartlarda bir kurumun nadir bulunduğunu söylerlerdi.

Hiç unutmam; denetime gelen bir müfettiş, su sebiline üzerine astığım ***"Dikkat, sıcak su var!"*** uyarısını görünce, ***"Başkaları kapısına 'Dikkat, köpek var!' yazarken, benim asıl abimin yazdığı şeye bakar mısın?"*** diyerek nezaketle elimi öpmüştü.

GELECEĞİN DANIŞTAY BAŞSAVCISI CEVDET ERKAN İLE İLK TANIŞMAMIZ

Samsun Kavram Dershanesi’nde görev yaptığım yıllarda, o sırada henüz Bölge İdare Mahkemesi Başkan Yardımcısı olan Cevdet Erkan Bey ile tanışmıştık. Vizyoner eğitim anlayışımız sayesinde çok sayıda seçkin ailenin çocuğu gibi, onun kızı Elif de öğrencimiz olmuştu.

Bir gün Cevdet Bey dershaneye gelip tayininin Erzurum'a çıktığını söyle-di.  z ld ğ m  g r n ce, "İnşallah iki yıl sonra Samsun'a başkan olarak döneceğim" dedi.

Dediği gibi de oldu; iki yıl sonra beni arayıp  ehir başkan olarak döndüğünü müjdeledi.

Kendisini  nce Ankara yolu üzerindeki geçici binada, daha sonra da ta ındıkları eski valilik binasında ziyaret ettim. O dönem lise son sınıfta olan ve hukuk fakültesini hedefleyen kızı Elif, fizik dersin-den ek puan alabilmek için dershanemize gelip fizik  ğretmenimden yardım aldı. Kitap götürmek için adliyeye gittiğim bu süreçte Cevdet Bey ile uzun uzun sohbetler ederken aramızda bir dostluk oluştu.

Bir gün Celal Ağabey ile birlikte benim arabayla Bafra'dan döner-ken, hafif raylı sistem inşaatı nedeniyle kilitlenen Liman Kav ağı'nda arkadan gelen bir motosiklet arabama çarparak takla attı. Sürücünün kolunun kırıldığı bu kaza, polis tutanağında karşı taraf tam kusurlu bulunsa da kamu davasına dönüştü. Tesadüf bu ya; davanın açıldığı mahkemenin hakimesi, Cevdet Bey'in e iydi.

Yaklaşık iki yıl süren bu sıkıntılı süreçte trafik polislerinin raporun-da 8'de 8 haklı bulunmama ve Celal Ağabeyin  ahitliğine rağmen dava bir türlü sonuçlanmadı.

Sonunda iki trafik polislerinin ifadesi ve adaletin tecellisiyle alnımın akıyla beraat ettim.

Cevdet Bey daha sonra Kayseri Bölge İdare Mahkemesi Başkanlığına, ardından da Danıştay 16. Dairesi Üyelğine atandı. Bir süre telefonla haberleşsek de zamanla irtibatımız koptu ve adresini kaybettim.

Ta ki 31 Ocak 2025 akşamı televizyonda Halk TV ana haber bültenini izleyene kadar... Ekranda gururla izlediğim haberde, Danıştay Başsavcısı olan eski dostum Cevdet Erkan, Türk yargı mensupları adına Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ni (AİHM) ziyaret ediyor ve AİHM Başkanı'na bir hediye takdim ediyordu.

Fotoğrafta sağ tarafta duran o vakur adam, yıllar önce kızını bana güvenle emanet eden dostumun ta kendisiydi ve onun bu başarısı içimdeki gururu yeniden alevlendirdi.

Zengintest fiziki donanımı ve nitelikli eğitim karosuyla çevrede öyle bir güven ağı örmüştüki; 1978 yılında evinde çıkan bir yangın sonucu feci şekilde yanan değerli Meliha ablamın devlet hastanesindeki doktoru Murat Zinzade bile kendi öz evladını bizim elimize teslim etmişti.

Zengintest dönemi, benim için sadece bir derslane işletmeciliğı değil; yıllardır zihnimde büyüttüğüm, her ayrıntısını ilmek ilmek işlediğim "ideal eğitim modelinin" ete kemiğe bürünmüş haliydi.

O yıllarda kapıdan içeri giren her çocuk, aslında benim en büyük hayalimin birer parçasıydı. Genç ve tecrübesiz öğretmenleri birer usta öğreticiye dönüştüren, teknolojiyi eğitimin kalbine yerleştiren o **"Zengintest Mutfağı"**, bugün Samsun'un en köklü eğitim kurumlarını ayakta tutan asıl kadroları yetiştiren yer oldu.

Bu güzel düzen tam 10 yıl sürdü. Ancak 2015 yılında dershanelerin kapatılması kararıyla her şey bir anda altüst oldu. Milyonluk yatırımlarım, teknolojik altyapım ve yılların emeğı bir gecede boşla çıktı.

FİLLER TEPIŞTİ, ÇİMENLER EZİLDİ: BİR ESNAFIN ONUR MÜCADELESİ

Bir gecede, tek bir imza ile çıkarılan kararlarla ekmek tekнемiz, yılların emeği olan dershanemiz kapatılmasaydı; devlete olan borcunu kuruşu kuruşuna ödeyen o dürüst, başı dik esnaf olarak kalmaya devam edecektim. Kurumum açıkken sigortaya, belediyeye ve maliyeye olan tüm borçlarımı yapılandırmış, taksitlerimi büyük bir sadakatle ödüyordum. Kimseye muhtaç değildim, kimsenin hakkını yemedim. Ancak bizi güpegündüz çaresizliğe, iflasın eşliğine ve sosyal bir ölüme mahkum ettiler.

Elinizden işinizi, aşınızı ve geleceğinizi aldıklarında, borçlarınızı ödeyecek gücünüz de kalmıyor. Kurum kapandığı için o binbir emekle yapılandırıdığım borçlarımı ödeyemez hale geldim. Devlet eliyle işsiz bırakılmam yetmezmiş gibi, faiz sarmalıyla borcum kısa sürede 600 bin liraya ulaştı. Ben devlete yük olmak istemezken, devlet beni bu devasa borç kamburunun altında ezdi.

Yıllarca bu organize adaletsizliğe karşı tek başıma, savunmasızca direndim. Bu haksız dayatmaya boyun eğmemeyi bir onur meselesi yaptım; çünkü alının teriyle geçinen dürüst esnaf bu çaresizliği asla hak etmedi.

Oysa hepimiz biliyoruz: Dershanelerin kapatılmasındaki asıl amaç hiçbir zaman eğitimin niteliği ya da çocukların geleceği değildi.

Yıllarca aynı yolda el ele yürüyenlerin menfaat savaşıydı bu. Eski yol arkadaşları, vaktiyle birbirlerinin açtığı yollardan geçerek devlet içinde güç devşirmişlerdi. O gün, dev aynasında birbirine düşenlerin intikam alma zamanı gelmişti. Yukarıda kirli bir hesaplaşma döndü; olan ise yukarıya için sadece bir "istatistik" olan bize, yani masum vatandaşa oldu. ***Filler tepişti, günahsız çimenler ezildi.*** Bedelini sırtındaki ceketinden başka şeyi olmayan bizler; hayatlarımızla, hayallerimizle ödedik.

Aslında bu ağır borcun çocuklarıma kalmasını istemediğim için onlara "reddi miras" yapmalarını önermeyi düşünüyordum. Fakat küçük oğlum Özgür; **"Hayır baba, senin arkandan borçlu kalmanı istemiyorum, bu borcu ben ödeyeceğim"** diyerek dik bir duruş sergiledi. Büyük oğlum Teoman ve eşimin de büyük desteğiyle borcun tamamını kapatıp bu ağır yükten alnımızın aklıyla kurtulduk.

O gün o eğitim yuvalarının kapılarına kilit vuranlar, sadece ticari bir işletmeyi değil; bir adamın onurunu, ömrünü ve tertemiz bir eğitim sevdasını cezalandırdılar. Maddi borcum bitti belki ama içimdeki hak ve adalet davası mahşere kadar baki kalacak.

Yaşadığım tüm bu tecrübeler, özellikle de kurucusu olduğum **Zengintest** dönemi, benim için çok kıymetlidir. Orada biriktirdiğim anıların ve verdiğim büyük mücadelenin, bugün kendi yolunu çizmek isteyen genç meslektaşlarıma ışık tutacak, küllerinden doğan ilham dolu bir girişimcilik öyküsü olduğuna yürekten inanıyorum.

14. BÖLÜM

DAĞ BAŞINDAKİ ÇOBAN ATEŞİNDEN İLİM IŞIĞINA: BİR VEFA YOLCULUĞU

Hayat yolculuğum, henüz bir yaşımdayken annemi kaybetmemle ve babasız büyümenin getirdiği derin boşlukla, en zorlu şartlar altında başladı. Anneannemin yanında, büyük imkansızlıklar içinde geçen çocukluk yıllarımda, ilkokulu bitirdikten sonra tam üç yıl boyunca dağlarda çobanlık yaptım.

Eğitim hayatıma devam edebilmem, ancak vicdan sahibi komşularımın el vermesi ve destekleriyle mümkün oldu. İçimdeki okuma azmi, ortaokulun son iki yılında beni okul birinciliğine taşıdı. Ardından Trabzon İlköğretmen Okulu yatılılık sınavını birincilikle kazandım.

Kazandığım bu okul benim için sadece bir eğitim kurumu değil; devletimin bana kucak açtığı sıcak bir yuva ve geleceğimin teminatı oldu. Eğer devletimin o yatılı okul imkanları ve komşularımın desteği olmasaydı, o dağ başındaki kimsesiz çocuk olarak kalacaktım. Bugün gururla taşıdığım diplomam sadece bir başarı belgesi değil; bir halkın dayanışmasının ve bir devletin "kimsesizlerin kimsesi" olduğunun en somut kanıtıdır.

Elli yılı aşan eğitimcilik hayatım; öğretmenlik ve eğitim yöneticiliğiyle geçti. Bu süreçte topluma faydalı iki evlat yetiştirdim. Çocuk gelişimi, eğitimi ve mesleki birikimimi en üst seviyeye taşımak adına binlerce makale ve yüzlerce kitap okudum. PISA ve TIMSS gibi uluslararası değerlendirmelerde zirvede yer alan ülkelerin eğitim sistemlerini bizzat inceleyerek ülkemizin eğitim yapısıyla karşılaştırdım.

Meslek hayatım boyunca sayısız öğrenci ve veliyle bir araya geldim; farklı yaş gruplarındaki çocukların ebeveynleriyle yaşadıkları sorunları bizzat gözlemledim.

Gerek profesyonel yaşantımda gerekse kendi çocuklarımı yetiştirirken yaptığım hatalar, bana en büyük ders oldu.

Okuduklarımdan, gözlemlerimden ve en önemlisi kendi yanlışlarımdan çıkardığım dersleri ülkemın insanlarıyla paylaşmayı bir borç bildim.

Arzum, anne babaların ve eğitimcilerin aynı hatalara düşmemesi, bu tecrübelerden pay çıkararak daha sağlam adımlar atmasıdır. Bu gaye ile kalemime sarıldım. Kitaplarımda, dergilerimde ve makalelerimde sunduğum tüm konular; alanında uzman bilim insanlarının uzun yıllara dayanan araştırmalarının sistematik bir sentezidir.

Okulun Ruhu Öğretmendir

Prof. Dr. Mustafa Özcan'ın *"Okulun ruhu öğretmendir"* yaklaşımı, çağdaş eğitim sistemlerindeki en büyük yanlışyı adresler: Akıllı tahtalar, lüks binalar veya modern kampüsler tek başına eğitimde kaliteyi getiremez.

Eğitim ailede başlasa da çağdaş toplumda milli kültürün aktarılması ve meslek edindirme süreci okul çatısı altında, öğretmenin rehberliğinde profesyonel bir boyut kazanır. Kaliteli bir öğretmen kadrosu, sınırlı imkanlara sahip bir okulu bile bir "başarı merkezi" dönüştürebilir.

Örnek:

Kütüphanesi, interneti, hatta sobası bile olmayan bir köy okulunu düşünün. Oraya atanan idealist bir öğretmen, çocuklara sadece kitap okuma sevgisi aşılayarak, onları okul bahçesinde teleskopsuz gökyüzünü izlemeye teşvik ederek ufuklarını dünyaya açabilir.

Aşçı ve Mutfak Dengesi

"Bir toplum, ancak o toplumun öğretmenleri kadar ilerleyebilir." Bu durum, bir ülkenin mutfağındaki aşçının mahareti ile yemeğin lezzeti arasındaki bağ gibidir.

Müfredat, binalar ve teknoloji ne kadar kusursuz olursa olsun, onu işleyen el yetersizse sonuç hüsrana olur. Bilgi her yerden öğrenilir ama değerler ve bakış açısı öğretmenden kopyalanır. Bir öğretmen sadece ders bilgisi aktarmaz; dürüstlüğü, merak etmeyi ve eleştirel düşünmeyi de modeller. Sektörel hataların bedelleri ağırdır: Bir doktor hata yaparsa bir hasta, bir mühendis hata yaparsa bir bina kaybedilir. Ancak bir öğretmen niteliksizse, koca bir nesil ve toplumun geleceği kaybedilir.

Teori ile Sınıf Gerçekliği Arasındaki Uçurum

Türkiye'deki eğitim fakültelerinde genellikle "ne anlatılacağı" (içerik) üzerine odaklanılır; ancak "nasıl bir insan olunacağı" ve "merakın nasıl tetikleneceği" kısmı ihmal edilir.

Niteliksiz yetişen bir öğretmen, dersi sadece kitaptaki veriyi tahtaya aktarmak sanır. Birçok öğretmen adayı Piaget, Vygotsky gibi ağır teorik pedagoji bilgilerini sadece sınavı geçmek için ezberler. Ancak sınıfa girip kapıyı kapattığında, o ağır teorik bilgilerin sınıf gerçekliği karşısında yetersiz kaldığını hisseder.

Örnek:

Arka sırada oturan, sürekli dersin düzenini bozan ve arkadaşlarına sataşan "zor bir çocukla" karşılaşıldığında teorik kitaplar formül sunmaz. Nitelikli öğretmen, o çocuğu cezalandırmak veya sınıfın dışına itmek yerine, onunla bağ kurmayı seçer. Çocuğun özgüvenini kırmadan, onun liderlik potansiyelini sınıf içi bir görevle (örneğin deney asistanlığı) doğru yere kanallı eder. İşte öğretmenlik, bir çocuğun ruhuna dokunabilmektir.

Bilgi Çağında Öğrenmeyi Öğrenmek

Bugün bilim ve teknolojiye yaşanan baş döndürücü gelişmeler, toplumsal yapıları hızla dönüştürmektedir. Doğal olarak günümüz dünyasının ihtiyaç duyduğu insan profili de farklılaşmıştır.

Artık bilgiyi sadece ezberlemek ve edinmek bir amaç olmaktan çıkmış; yerini bilginin nasıl işleneceğı ve yönetileceğı sorusuna bırakmıştır.

Çağdaş eğitim etkinlikleri, öğretene değil öğreneni merkeze almaktadır. Bilgi çağının temel hedefi; yaratıcı, yenilikçi ve üretken bireyler yetiştirmektir. Günümüzde bilgiyi bireye doğrudan aktarmak yerine, onun ihtiyaç duyduğu bilgiye hangi yollarla ulaşacağını öğretmek, yani **"öğrenmeyi öğrenmek"** esas hale gelmiştir. Öğretmen artık bir bilgi aktarıcısı değil, bir mentordur.

Geleceğe Hazır Öğretmen ve Bir Adanmışlık Hikayesi

Eğitim programlarının sahadaki en güçlü uygulayıcıları olan öğretmenler, bu yenilenme ve güncelleme çalışmalarının başarıya ulaşmasında vazgeçilmez bir role sahiptir. Unutulmamalıdır ki öğretmen eğitimi, kendini sürekli yenileyen canlı ve dinamik bir süreçtir. Değişim dalgasından ilk etkilenen özneler olarak öğretmenlerimizin, 21. yüzyılın yetkinlikleriyle donatılması ve geleceğe hazır hale getirilmesi hayatı bir zorunluluktur. Bu dönüşüme katkı sunmak, "Müfredatı nasıl yetiştiririm?" kaygısının ötesine geçip "Bu çocuğun hayatında nasıl bir iz bırakırım?" diyen öğretmenlere omuz vermek demektir.

Bu vizyonla, yaklaşık 10 yıldır İz Eğitim Danışmanlık blogumda öğretmen ve öğretmen adaylarına destek olmak amacıyla kitap, dergi ve makaleler yayımlıyorum. Buna hak vaki olana kadar da devam edeceğim.

DÜNYAYI BEŞİĞİ SALLAYAN EL YÖNETİR: İLK ALTI YILIN GÜCÜ

Bir toplumun geleceğini ve varlığını sürdürüp sürdüremeyeceğini belirleyen iki temel taşıyıcı sütun vardır: **Ebeveyn ve öğretmen.** Bu iki güç odağı arasındaki denge ve iş birliği, çocuğun yalnızca akademik başarısını değil, tüm karakter inşasını şekillendirir.

Ancak çocuk gelişimi zaman çizelgesine baktığımızda, tablonun ağırlık merkezi erken çocukluk dönemine kaymaktadır:

- **0-3 Yaş:** Zihinsel ve ahlaki gelişimin %50'si tamamlanır.
- **3-6 Yaş:** Gelişimin %30'u tamamlanır.
- **6-17 Yaş:** Geri kalan %20'lik kısım 17 yaşına kadar yayılır.

Bu çarpıcı tablo bize net bir mesaj verir: **Hayatın ilk altı yılı, karakterin omurgasını oluşturur.**

Ancak genelinde toplumlar, ebeveynlik olgunluğunu genellikle **"yaşı geldi", "evlendi"** veya **"askerliğini yaptı"** gibi biyolojik ve sosyal kronolojiler üzerinden okumaktadır. Oysa çocuk büyötmek, fiziksel bir süreç olmanın çok ötesinde, derin bir duygusal dayanıklılık yönetimidir.

Burada trajik bir tezat karşımıza çıkar: Bugün en basit mesleğin icrası için bile eğitim ve sertifika şartı aranırken, insan yetiştirmek gibi hayati bir sorumluluğun ne bir okulu ne de bir diploması vardır.

Ortaya çıkan bu büyük boşluğu doldurmak, tamamen anne ve babaların kendi kişisel gelişim yolculuklarına bırakılmıştır. Dolayısıyla ebeveynlerin pedagojik eğitimlere katılarak ve çocuk gelişimi üzerine okumalar yaparak kendilerini güncellemeleri artık bir tercih değil, toplumsal bir zorunluluktur.

Çoğu zaman bu eğitimsizliğin bir sonucu olarak, kendi anne-babalarımızdan gördüğümüz —doğru ya da yanlış— yöntemleri farkında olmadan birer genetik miras gibi çocuklarımıza aktarırız. **"Ben ailemden böyle gördüm"** sığınağına saklanarak uygulanan fiziksel şiddet veya kurulan duygusal baskı, pusulasız bir geminin fırtınalı denizde sürüklenmesinden farksızdır.

Dünyayı beşığı sallayan el yönetiyorsa; o elin hangi şefkatle dokunacağını, hangi sınırdı duracağını asla tesadüflere bırakamayız. Eğitimdeki en büyük yanlışımız, her şeyi bildiğimizi sanmaktır.

Oysa gerçek gelişim, hatalarımızdan süzdüğümüz doğrularla her gün yeniden öğrenme yolculuğudur. Bu yolculukta, gelenekselleşmiş makyajlı yanlışların değıl, bilimsel gerçeklerin izinde yürünmelidir.

Aile içi etkileşimde her iki ebeveynin de rolü eşsizdir; ancak yapılan çalışmalar annenin hayatın içinde daha ağır bastığını göstermektedir. Günümüzün değışen koşullarında, ebeveynlere yönelik eğitimlerin sistemli bir şekilde yapılması artık toplumsal bir zorunluluktur.

Ülkemizde bu alanda bazı resmi eğitim programları uygulansa da, anne-babaların bu imkanlardan yeteri kadar yararlandığı söylenemez. Bu açığı kapatmak için kurumsal eğitimlerin yanı sıra kayıt dışı (informal) kaynaklar da hayati önem taşır.

Ebeveynler;

- Nitelikli kaynak kitapları okuyarak,
- Konferans ve seminerleri takip ederek,
- Medyadaki (televizyon, radyo, dijital platformlar) pedagojik programları izleyerek de "bilinçli ebeveyn" düzeyine ulaşabilirler.

Unutulmamalıdır ki aile içerisinde anne-baba rolünü üstlenmek; yüksek bilinç, sürekli bilgi-beceri edinimi ve büyük fedakarlıklar gerektirir. Geleceği inşa etmek, beşđi doğru sallamayı öğrenmekle başlar.

EĞİTİMDE ÖĞRETMENLİK VE EBEVEYNLİKTE BİR "İZ" BIRAKMAK...

Yaklaşık 10 yıldır İz Eğitim Danışmanlık platformu üzerinden; **"Müfredatı nasıl yetiştiririm?"** kaygısını bir kenara bırakıp **"Bu çocuğın hayatında nasıl bir iz bırakırım?"** sorusuna **odaklanan öğretmen ve öğretmen adaylarına** yapacakları çalışmalarda destek olmaya çalışıyorum.

Bu süreçte yayınladığım 10 kitap, 40 dergi ve çok sayıda makale ile eğitim dünyasına katkı sunmanın mutluluğunu yaşıyorum. Toplumun geleceğini inşa eden diğer temel taşıyıcı olan ebeveynleri de bu yolculukta yalnız bırakmak olmazdı.

Kendini yetiştirmek isteyen anne-babalara pusula olması amacıyla kaleme aldığım **"Çocuk Yetiştirme ve Eğitimi"** ile **"Etkili Ana-Baba Eğitimi"** adlı iki temel eserimi izegitimdanismanlik.com üzerinden dijital olarak yayınladım.

Hatalarımdan süzülen bu tecrübeleri daha fazla anneye ulaştırmak adına, bugüne kadar **100'e yakın anneye kitaplarımı ücretsiz hediye ederek hayatlarına dokunmayı başardım.** Bilginin paylaşıldıkça çoğaldığına olan inancımla, eğitim projelerimi büyötmeye devam ediyorum.

Çünkü doğru bir eğitim sadece bir çocuğın değil, bir milletin kaderini değiştirir. Yarının çocuklarını dünün alışkanlıklarıyla değil; bugünün bilimsel verileri ve sınırsız şefkatiyle büyötmek karanlıkları aydınlığa kavuşturacak tek güçtür.

KARANLIĞIN SONUNDA YÜKSELEN İKİ KOCA DAĞ

Geriye dönüp baktığımda; o sisli Zigana dağlarının, çocuk yaşta parmaklarımı patlatan orman kesimlerinin, Trabzon Limanı'nda küreklediğim kömür karasının ve geceleri kör kurşunlar çocukları uykusunda vurmasın diye lojman pencerelerine yatak yığdığımız o amansız günlerin ardından, ömrümün en gururlu, en mukaddes manzarasını görüyorum. Bu uzun ve sarp yolda, felek bana sadece çetin imtihanlar değil; o imtihanları asil bir zafere dönüştürecek unvansız kahramanlar, muazzam yol arkadaşları da bahsetti.

Bu kitabın ve benim unvanımın her satırında, tütün kokan depolardan ve köylünün **"samanlık"** dediği o iki göz kerpiç odalardan bir vatanseverlik kalesi inşa eden ***can yoldaşım, meslektaşım, sevgili eşim Suna Hanım'ın silinmez, asil izi vardır.***

Bafra'nın o en buhranlı, ideolojik kutuplaşmanın sokağa indiği ve meslektaşlarımın kahvehanelerde hunharca katledildiği o kanlı terör yıllarında ben tam sekiz ay boyunca ilçeye ayak basamazken; evimizi, ocağımızı ve kundaktaki yavrularımızı o sarsılmaz cesaretiyle tek başına koruyan o oldu.

Sırtımdaki yoksulluk yükünü hesapsız bir fedakarlıkla omuzlayan bu yiğit kadın olmasaydı, benim ***"karanlığı delen iradem"*** elbet bir dağ başında yorulur, pusuya düşerdi. Bu büyük zafer, her şeyden önce onun sabrının, sadakatının ve eğilmeyen başının eseridir.

Ve canım oğullarım... Teoman ve Özgür... Onlar, bu hayatta sırtımı yasladığım iki koca dağ, ruhumu kötülüklerden koruyan zırh oldular. Anne ve babalarının okul bahçelerinde bir köşede helva ekmek yiyerek biriktirdiği o helal azmi, çektikleri çileleri ve sırtlarında sızlayan o tütün küfelerinin kokusunu bir an bile akıllarından çıkarmadan büyüdüler.

Bizim dağlarda, tarlalarda, şantiyelerde döküttüğümüz her damla alın terini kendilerine kutsal bir rehber edindiler. Büyük bir inatla, gecelerini gündüzlerine katarak okudular, her iki evladım da birer makine mühendisi oldu.

Bugün onlar; sadece Türkiye'nin değil, dünyanın en büyük holdinlerinde, ulusal ve uluslararası arenalarda dev projeleri yöneten, küresel ölçekte kariyer sahibi birer lider olarak göğsümüzü kabartıyorlar.

Onların ulaştığı bu uluslararası zirve; bir zamanlar ilkokulda arkadaşlarının defter ortalarından koparılıp bana iğne iplikle dikilen o derme çatma yaprakların, fırıncı veresiye defterlerinin ve Anadolu'nun o helal lokmasının bu dünyaya verdiği en asil, en gür cevaptır.

Evlatlarım, bizim döküttüğümüz hiçbir damla teri boşa çıkarmadıklarının, bu cumhuriyete pırl pırl iki beyin kazandırdıklarının canlı ve şanlı vesikasıdır.

şimdi ömrümüzün bu en huzurlu sonbaharında, Suna'mla birlikte Samsun'da emekliliğın tadını çıkarırken içim müsterih, ruhum alabildiğine sakin. Biz yokluktan, yetimlikten ve namlu gölgelerinden onurlu bir gelecek var ettik.

Çocukken sarp dağların ortasında yapayalnız bırakılmış o yetim İsmail'e hayat, ömrünün sonunda sırtını yaslayacağı iki koca dağ verdi.

Evlatlarımıza ve bu memlekete bırakacağımız en büyük miras; banka hesapları değil, parmakları nasır tutsa da asla eğilmemiş bir baş, leke sürülmemiş bir isim ve karanlığı baştan aşağı delen o sarsılmaz iradedir...

ŞÜKRAN VE VEFA BORCU

Bu kitabın son sayfasını kapatırken, ömrümü yokluktan alıp bir zafer destanına dönüştüren canım aileme yüreğimin en derin köşesinden gelen şükranlarımı sunmayı bir borç bilirim. Hayatımın en çetin kışlarında içimi ısıtan, tütün depolarını bana saray eyleyen ve karanlık terör yıllarında evimizi sarsılmaz bir cesaretle koruyan can yoldaşım, kıymetli eşim Suna'ya; bana sadakati, sabrı ve sevgiyle sığındığımız bir yuvayı bahşettiğı için minnettarım.

Çocukluğumda arkamda hissetmediğim o sarsılmaz baba dağının boşluğunu varlıklarıyla dolduran, döktüğümüz her damla alın terini helal başarılarıyla taçlandırıp bize bu dünyadaki en büyük gururu yaşatan *aslan oğullarım Teoman ve Özgür'e sonsuz teşekkür ederim. Sizler olmasaydınız, bu irade karanlığı delmeye yetmezdi. İyi yi ki varsınız, iyi ki benim ailemsiniz...*

"Fare deliğe girememiş, bir de kuyruğuna teneke bağlamış..."

Gümüşhane'nin sarp yamaçlarında yetim bir çocuğun yüzüne vurulan bu ağır söz; Zigana'nın sislerini dağıtacak bir azmin fitiliydi.

Çocukluğu akraba evlerinde, kışın ön kapıyı yutan karlar yüzünden mahsur kaldıkları hartama kaplı bir odada geçti. Okula başladığında ne defteri vardı ne kalemi... Yaprakları iğne iplikle dikilen o ilk defterin vefası, onu yatılı okul birinciliklerine taşıdı. Rize'de öğretmenlik yaparken bir kap sıcak yemek uğruna kol saatini satan o çaresiz çocuk, pes etmedi

Hayat ona en büyük ödülünü Bafra'da bir köy minibüsünde, meslektaşı Suna Hanım'la verdi. Tütün kokulu odalarda büyüyen evlatları, bugün ülkenin en büyük holdinglerinde üst düzey yöneticiyse; bu, dökülen hiçbir alın terinin zayı olmadığını kanıttır.

Elinizde tuttuğunuz bu hatıra; yokluğun ve yetimliğin içinden azimle sıyrılan "İsmail Öğretmen" in hikayesidir. Geleceğe gururla bakarken bırakılan en büyük mirasın; sevgi, aile ve başarıyla örülmüş bir ömür olduğunun resmi...